

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 8, številka 4

Burja

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen
DECEMBER 2013

*Na tem kamnitem in skopem koščku sveta
so propadli različni sistemi in ureditve,
Kraševke in Kraševci nikoli! Trečno!*

*župan Danijel Božič
z občinskim svetom in upravo*

Srečanje z misijonarjem Pedrom Opeko

Naš župnik Peter Černigoj je imel že od spomladi rezerviran termin za adventno predavanje, ki naj bi ga na temo Misijoni – naša skrb vodila gospod Stane Kerin in gospod Jože Možina. Na jesen so se stvari malce zapletle, ker naj bi bila za to predavanje oba gosta zasedena zaradi prihoda misijonarja Pedra Opeke v Slovenijo. No, potem so se stvari zelo na hitro odvile in, kot pravi župnik Peter – človek obrača, Bog obrne –, nas je doletela čast, da smo v torek, 19. novembra 2013, v Komnu gostili kar vse tri. Ko je misijonar Pedro Opeka pristopil k oltarju, mu je z obraza žarelo posebno veselje, morda tudi začudenje nad nabito polno komensko cerkvijo svetega Jurija. Sveta maša in njegovo pričevanje sta v nas vzbudila zavest, da je Pedro Opeka

res izjemen človek, ki se razdaja za male ljudi. Njegova »naveza« z Bogom premika meje nemogočega. Bog naj nam pomaga, da bomo bili tudi mi vztrajni v veri, upanju in ljubezni, kot nam je to pokazal misijonar, ki že leta pričuje na Madagaskarju. Z izredno visoko nabirko smo Kraševci in Vipavci pokazali, da znamo biti kljub skromnosti zelo darežljivi, ko je denar namenjen najbolj potrebnim.

Besedilo: SŠ
Foto: Stane Kerin

1 : 12

Danes berem na spletu, da so Švicarji, ki slovijo po neposredni demokraciji, na referendumu zavrnilo možnost omejitve najvišjih plač. Pobuda, ki je prišla s strani mladih socialistov, je predvidevala omejitev najvišje plače v podjetju, in sicer na največ 12-kratnik najnižje prejete plače v podjetju. Pobudi so nasprotovala švicarska podjetja in celo švicarska vlada, saj naj bi takšna zakonodaja imela negativen vpliv na razvoj švicarskega gospodarstva in priliv tujih neposrednih investicij.

V Švici je povprečna neto plača v preteklem letu znašala 4.500 EUR. Letna plača direktorja neke multinacionalke je znašala 12 milijonov švicarskih frankov oziroma nekaj manj kot 10 milijonov EUR (nekaj več kot 13 milijonov USD). Razmerje med plačami v tej multinacionalki je 1 : 238.

V Sloveniji je bila v preteklem letu povprečna mesečna neto plača 1.000 EUR. Letna plača enega najbolj uspešnih direktorjev v preteklem letu je znašala nekaj več kot 700.000 EUR, kar je, seveda s švicarske perspektive, drobiž. Kolikšna pa je višina plače za tiste, ki jo dobivajo iz davkoplačevalskega denarja? Leta 2008 je bila uvedena reforma plačnega sistema v javnem sektorju, ki je plače funkcionarjev in javnih uslužbencev razvrstila v hierarhično lestvico, ki se ji lahko še danes čudimo, ali pa mogoče temu, kar je iz nje nastalo. Plače funkcionarjev in javnih uslužbencev se javno objavljajo že kar nekaj časa in vsak, ki ima malo časa, lahko preveri, kolikšno plačo prejema sosed, ki opravlja svoje delo kot sodnik, zdravnik, poslanec, učitelj ali kaj drugega. Zanimivo je, da kljub hierarhični lestvici najvišjih plač v državi ne prejemajo tisti, za katere bi se logično sklepalo, da imajo najvišjo plačo – torej tisti, ki sprejemajo zakone ali vodijo državo. Za mesec september 2013 je najvišjo plačo v javnem sektorju prejel direktor ene od bolnišnic, in sicer nekaj manj kot 8.000 EUR bruto. Predsednica vlade je za

isti mesec prejela 5.462 EUR bruto plače, kar jo postavlja na 22. mesto na lestvici po višini izplačanih plač v navedenem mesecu. Na mesta pred njo so se na lestvici zvrstili direktorji javnih zavodov, predsednika ustavnega in vrhovnega sodišča, podpredsednik okrožnega sodišča in celo sodnik svetnik na okrožnem sodišču.

Količina denarja, ki ga vsak mesec prejmemo za svoje delo, je lahko merljiva. Drugače je z zdravjem, s srečo, z zadovoljstvom, družbenim razvojem, ki so poleg izmerljive spremenljivke – količine denarja, sestavni in pomembni del blaginje družbe. Statistični urad RS je v poročilu leta 2012 ugotovil, da so v Sloveniji dohodki precej enakomerno porazdeljeni, da večina gospodinjstev preživi mesec s svojimi mesečnimi prihodki z manjšimi težavami in si lahko privoščijo enotedenske počitnice in mesni ali enakovredni vegetarijanski obrok vsaj vsak drugi dan oziroma nepričakovane izdatke; večina dohodka v gospodinjstvih pa se porabi za nakupe življenjskih potrebščin, to je za hrano in brezalkoholne pijače, za prevoz in izdatke za stanovanje.

Zaključek napisanega se mi kar nekako izmuzne, verjamem pa, da si ga boste znali sami izračunati ali povedati.

V prihajajočem letu vam želim vse dobro!

Foto: J. Štok

mag. *Andreja Štok*,
odgovorna urednica

*Vsi podatki, navedeni v tem uvodniku, so javno dostopni na spletu.

Glasilo Občine Komen
Letnik 8, številka 4, december 2013

Izdajatelj:
Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05 7310 450
Fax: 05 7310 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: burja@komen.si

Naklada: 1.420 izvodov
Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v Občini Komen. Glasilo raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporočite, da glasila niste prejeli. Glasilo dobite brezplačno tudi na občini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.
Odgovorna urednica: mag. Andreja Štok
Uredniški odbor: Tanja Bratina Grmek (pomočnica odg. urednice), Ana Godnik, Helena Uršič, Mojca Železnik Buda
Lektoriranje: Tanja Bratina Grmek (razen oglašnih sporočil)
Priprava za tisk: DTP Studio Sežana, Čeh Damjan, s. p., Partizanska 82, 6210 Sežana
Tisk: Print Luin, Dušan Luin, s. p., Sveto 58, 6223 Komen
Informacije v zvezi z izdajo občinskega glasila dobite na tel. št. 05 7310 452.
Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov burja@komen.si najpozneje do 25. februarja 2014. K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji v čim boljši resoluciji.
Vabimo tudi vse fotografe ali fotografke kar tako, da nam pošljejo tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v čim boljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili.
Naslednja številka občinskega glasila izide marca 2014.
Fotografija na naslovnici: praznično okrasje
Foto: Polona Makovec

Burja

Burja

Bo razlog za pokanje? (namesto voščila)

V Štanjelu so delavci sežanske Komunale pričeli z izgradnjo kanalizacije v starem delu Štanjela. Ob kanalizaciji bo vgrajena tudi vodovodna, električna in optična instalacija. Dve tretjini zgradb v srednjeveškem delu vasi bo v nekaj mesecih povezanih s čistilno napravo pri osnovni šoli. H koncu gredo dela z novo napajalno linijo elektrike, ki so jo pripeljali preko Podlasov, in tako bo elektrooskrba na štanjelskem koncu poslej veliko boljša. To delo opravlja in financira Elektro Primorska. H koncu gredo priprave za izgradnjo športnega igrišča pri osnovni šoli. Kako bo z ureditvijo glavne ceste skozi Štanjel, ne vem. Pripravljeno je vse. Ker pa moramo dela izvajati hkrati z državo, ki bi obnovila cestišče, v naši domeni pa je ureditev pločnikov, podzemne komunalne napeljave in trga, je pričetek del nepredvidljiv. Državni družbi za ceste so proračun temeljito sklestili in zato sta ureditev ceste v vasi in poglobitev železniškega mosta proti Braniku negotova. V Tomačevici je vaški dom dobil novo streho; da bo zagotovo dobro obnovljen, je bilo opravljenih še nekaj drugih posegov.

Prenovljena je tudi cesta iz Tomačevice skozi Gabrovico do Coljave in vasi sta bogatejši za čakalnici na postajališčih. V Brestovici je bilo marsikaj postorjenega: odkupljen prostor nekdanje bencinske črpalke v Dolenji Brestovici, v Gorenji Brestovici urejajo odvodnjavanje na poplavnem polju.

Potekajo priprave na obnovo vaškega doma in stanovanja nad tem prostorom v Kobdilju, v Svetem urejamo papirje za nov vaški dom, ki bi bil ob cesti proti Lipi. Šolo v Svetem nameravamo prodati, ker ni sredstev za vzdrževanje, s kupnino pa bi uredili nove prostore za dejavnosti vaščanov.

V Gorjanskem se vrstijo »rabute«, zgrajeno je asfaltno igrišče, ki bo nadomestilo razpadajoči »brjar«, novo podobo ima tudi bališče. Za asfaltiranje je poskrbelo usposobljeno podjetje.

Toliko o dogajanjih v zadnjih tednih.

Ker nismo uspeli pravočasno pridobiti prostorskih dokumentov od države (prostorsko-ureditveni načrt za Občino Komen), nimamo (zazidalnega) dovoljenja za oddajo »Infocone« naložbenikom. Obupali so. Nimajo časa čakati, tako nam je šlo, vsaj za nekaj časa, v nemar precej kruha. V štanjelskem gradu smo tik pred oddajo dejavnosti v najem (gostinstvo, galerijska dejavnost in prireditve). V treh letih naj bi dejavnost prinesla deset dodatnih delovnih mest.

Priprave na gradnjo cone v Komnu smo ustavili, ker je naprodaj celotno območje »Aluminija«. Dokumentacija za cono je nared in samo še nekaj koščkov zemljišč moramo vknjižiti, nato lahko zaprosimo za gradbeno dovoljenje. Gradili bi krožišče in državno cesto proti Presejham. Tudi tu smo odvisni od države. Gradili naj bi poleti 2014, vendar je možnosti vse manj.

Država je razpisala gradnjo krožišča pri Osnovni šoli Antona Šibelja Stjenka in preplastitev ceste do Dovc (v smeri proti Braniku). Izbirajo izvajalca in trenutno kaže, da bodo dela na pomlad stekla. Občina Komen prispeva lasten delež denarja, ki smo ga že zagotovili, in zemljišče.

Toliko na grobo o dogajanjih v teh tednih. In sedaj se vprašajmo: Je kakršen koli razlog za prednovoletno pokanje?

Razlogi so za marsikaj, za pokanje pa gotovo ne!!! S prižiganjem petard in pokanjem še nihče ni dokazal, da je pameten in sposoben. Nasprotno – da je nesramen in nespameten. Vsak pok zažge nekaj denarja in vsak pok moti, vznemirja in muči tako ljudi kot tudi živali. Ker so časi, ko veliko ljudi živi v stiski, bi bilo lepo, če bi denar, namenjen pokalicam, odnesli na Rdeči križ, Karitas, na pošto, v šolo ali ga kako drugače poklonili tistim, ki se s pokom ne morejo ne nasititi in ne kupiti zvezka, plačati elektrike, zdravil ... Zakaj ne bi raje uživali v občutku, da smo storili nekaj dobrega?! In ne nazadnje, veliko nas je, ki smo doživeli pokanje in smrt v drugi in osamosvojitveni vojni. Zato so nekateri na pokanje še posebej občutljivi. Preden zagori petarda, se spomnite nanje, na svoje bližnje.

Ta zapis je namesto voščila. Voščim vam s skrbnim in z gospodarnim delom Občine Komen in s prizadevanji za več kruha (delovnih mest).

Dobro je vedeti

Občinska uprava Občine Komen

Telefon: 05/73 10 450

Fax: 05/73 10 460

Spletna stran: www.komen.si

E-pošta: obcina@komen.si

Uradne ure: ponedeljek in petek od 8.00 do 12.00 ure
sreda od 8.00 do 12.00 ure in od 15.00 do 17.00 ure

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana

Telefon: 05/73 10 141

E-pošta: soou@sezana.si

Uradne ure: ponedeljek in petek od 7.30 do 11.00 ure
sreda od 7.30 do 11.00 ure in od 12.00 do 16.00 ure

Krajevni urad Komen

Telefon: 05/ 76 68 510

Uradne ure: vsako drugo in četrto sredo v mesecu od 8.00 do 12.00 ure.

Za nujne primere se obrnite na sedež Upravnih enot v Sežani, tel. št.: 05/73 12 700.

Policijska pisarna Komen

(v prostorih Krajevnega urada Komen, Komen 86)

Telefon: 05/76 68 122

Uradne ure: sreda od 14.00 do 17.00.

Knjižnica Komen

Komen 118, 6223 Komen

Telefon: 05/76 68 580

E-pošta: knjiznica.komen@siol.net

Delovni čas: torek in petek od 11.00 do 18.00 ure
sreda od 8.00 do 14.00 ure

Zdravstvena postaja Komen / Splošna ambulanta Komen

Telefon: 05/73 11 460

Lekarna Komen

Telefon: 05/73 11 790

Delovni čas: ponedeljek od 8.30 do 15.30 ure
torek, četrtek in petek od 8.00 do 15.00 ure
sreda od 9.00 do 18.00 ure

Zbirni center Komen

torek: od 9. do 13. ure
četrtek: od 14. do 17. ure
sobota: od 9. do 13. ure

Zavetišče Oskar Vitovlje

Telefon: 05/ 30 78 570

Najdba zapuščene (brez skrbnika) ali izgubljene živali

Danijel Božič, župan

Seznajte se z delom Občinskega sveta Občine Komen ter obiščite spletno stran www.komen.si

Pomembnejši sklepi in splošni akti, sprejeti na 21. redni seji (18. september 2013):

- Sklep o seznaitvi s Poročilom o poteku projekta Oskrba prebivalcev s pitno vodo Obale in Krasa,
- Sklep o podpori prizadevanjem, da se vsaj del projekta obnove vodovodov v programu Oskrba s pitno vodo Obale in Krasa izvede že v tej finančni perspektivi,
- Sklep o potrditvi strateških dokumentov, nastalih v okviru projekta Kras-Carso na temo skupnega prostorskega načrtovanja na območju matičnega Krasa,
- Sklep o seznaitvi z idejno zasnovo Geoparka Kras-Carso,
- Sklep o sprejemu Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o koncesiji za opravljanje lokalne gospodarske javne službe dobave, postavitve, vzdrževanja in izvajanja javne razsvetljave v Občini Komen po skrajšanem postopku,
- Sklep o upoštevanju enotnega indeksa cen pri obračunu komunalnega prispevka,
- Sklep o sprejemu Poročila o izvrševanju proračuna Občine Komen za l. polletje 2013,

- Sklep o sprejemu Odloka o rebalansu proračuna Občine Komen za leto 2013,
- Sklep o imenovanju občinske volilne komisije.

Pomembnejši sklepi in splošni akti, sprejeti na 22. redni seji (20. november 2013):

- Sklep o podpori k nadaljevanju priprav za vzpostavitev Geoparka Kras,
- Sklep o seznaitvi s Poročilom JP Kraški vodovod o omrežnini v Občini Komen,
- Sklep o ukinitvi grajenega javnega dobra na parc. št. 2819, k. o. Gorjansko,
- Sklep o ukinitvi grajenega javnega dobra na parc. št. 3545/24, k. o. Komen,
- Sklep o ukinitvi grajenega javnega dobra na parc. št. 1403/16, k. o. Kobdilj,
- Sklep o določitvi vrednosti točke za obračun občinskih taks za leto 2014,
- Sklep o sprejemu Odloka o proračunu Občine Komen za leto 2014 v prvem branju.

Obisk ministra za kulturo, dr. Uroša Grilca v Občini Komen

V petek, 8. novembra 2013, je Občino Komen obiskal minister za kulturo, dr. Uroš Grilc s sodelavci. Z županom Danijelom Božičem sta si najprej ogledala Grad Štanjel in Ferrarijev vrt ter se pogovarjala o viziji razvoja kompleksa štanjelskega gradu in predvidenem vračilu Ferrarijevega vrta v lastništvo občine. Župan Danijel Božič je ministru predstavil zamisli, ki bi lahko spodbudile razvoj kompleksa in širšega območja občine. Minister in župan sta se dogovorila, da občina v sodelovanju z ministrstvom pripravi projektno nalogo Revitalizacija Ferrarijevega vrta v Štanjelu, ki bo podlaga za brezplačni prenos vrta v lastništvo občine. Minister je izrazil prepričanje, da je prenos lastništva mogoč do konca leta 2013.

V nadaljevanju obiska si je minister v spremstvu župana ogledal pokopališče iz 1. svetovne vojne v Gorjanskem, jamo Jerihovca in območje Staje. Župan je ministru predstavil načrte v zvezi s stoto obletnico soške fronte in predlogom ureditve jame Jerihovca v t. i. živi muzej.

Minister je obisk zaključil v Volčjem Gradu z ogledom prazgodovinskega gradišča Debela griža in vaškega doma.

Besedilo: občinska uprava
Foto: občinska uprava in Petra Meziniec

Imenovanje nove občinske volilne komisije

Občinski svet Občine Komen je na 21. redni seji, tj. 18. septembra 2013, s sklepom imenoval novo občinsko volilno komisijo. Predsednica občinske volilne komisije je postala Anja Marjanovič, namestnik predsednice Marino Pangos, člani pa Ester Tomažinčič (namestnik Borut Kralj), Franka Zega (namestnica Manuela Nabergoj Furlan) in Ivan Uršič (namestnica Damjana Kovačič). Člani občinske volilne komisije so bili imenovani za dobo štirih let. Naloge občinske volilne komisije so določene v 41. členu ZLV (Zakona o lokalnih volitvah) in zajemajo:

- skrb za zakonitost volitev v občinski svet,
- potrjevanje posamičnih kandidatur oziroma list kandidatov in

- sestava seznamov kandidatov oziroma list kandidatov,
- določanje volišč,
- imenovanje volilnih odborov,
- ugotavljanje rezultatov glasovanja in razglasitev, kateri člani občinskega sveta so izvoljeni, ter podaja poročila o izidu volitev,
- opravljanje in vodenje neposrednega tehničnega dela v zvezi z volitvami,
- opravljanje drugih nalog, kot jih določa ZLV.

Besedilo: občinska uprava

Podatki o meritvah

Meritve (28. avgust 2013)

Kot je razvidno iz tabele, je bilo največje število prekrškov v Kobjdilu, kjer je bila tudi frekvenca vozil največja. V Komnu pri šoli je bil kljub relativno visoki frekvenci vozil en sam prekršek, v Gorjanskem pa dva. Iz tabele je razvidna nizka frekvenca vozil v Tomačevici in Škrbini. Ugotavljamo, da je največja frekvenca vozil v dopoldanskem času v Kobjdilu, Gorjanskem in Komnu „na Placu“.

LOKACIJA	ŠIFRA	DATUM	ČAS MERJENJA	OMEJITEV HITROSTI	ŠTEVILO TOVORNIH VOZIL	ŠTEVILO OSEBNIH VOZIL	POVP. HITROST TOVORNIH VOZIL	POVP. HITROST OSEBNIH VOZIL	POVP. HITROST PREKRŠKOV TOVORNIH VOZIL	POVP. HITROST PREKRŠKOV OSEBNIH VOZIL	ŠTEVILO PREKRŠKOV
KOBDILJ	7001	28.8.2013	6:45-8:00	50	6	201	41	46	-	72	16
TOMAČEVICA	7004	28.08.2013	8:15-9:00	50	1	38	40	35	-	-	0
KOMEN (pri šoli)	7005	28.08.2013	9:10-10:00	50	4	89	35	37	-	66	1
GORJANSKO	7003	28.08.2013	10:15-11:00	50	0	79	-	42	-	62	2
KOMEN (na "Placu")	7002	28.08.2013	11:15-12:00	50	2	50	30	38	-	-	0
ŠKRBINA	7006	28.08.2013	12:15-13:15	50	0	11	-	33	-	-	0
SKUPAJ					7	468	37	39	-	67	19

Pravniški kotiček

Prijava in odjava začasnega bivališča

Poleg enega stalnega prebivališča ima lahko posameznik prijavljeno še eno ali tudi več začasnih bivališč. Zakon o prijavi prebivališča (13. člen) določa, da je posameznik, ki se naseli izven kraja stalnega prebivališča in namerava tam bivati več kot 60 dni, to dolžan v 3 dneh od selitve sporočiti upravnemu organu. Isti zakon tudi določa, da se fizično osebo, ki ne prijavi oziroma odjavi začasnega bivališča v predpisanem roku, kaznuje z globo od 400 do 2000 evrov. Vendar pa je začasno bivališče potrebno prijaviti ne samo zaradi zagrožene globe, ampak predvsem zaradi določenih pravic oziroma obveznosti, na katere se prijava veže.

Na pravočasno prijavo začasnega bivališča se (vsaj delno) vežejo nekatere socialne pravice, denimo štipendije. Dijaki in študenti, če ne boste pravočasno izkazali, da ste nastanjeni zunaj kraja stalnega prebivališča, ne boste upravičeni do pomembnega dela Zoisove štipendije! Glede na število oseb, ki imajo v določenem objektu prijavljeno začasno bivališče, se zaračunajo določene storitve, denimo odvoz komunalnih odpadkov. Starši, če so vaši otroci prijavljeni izven kraja stalnega prebivališča, lahko stroške mesečnih položnic znižate z izkazanim začasnim bivališčem otroka v kraju študija!

Za vse občane je prijava začasnega bivališča pomembna zaradi uspešnega vročanja uradnih in sodnih pisanj. Če bivate na naslovu, ki se razlikuje od vašega stalnega prebivališča, vam pošta mogoče ne bo vročena in tako ne boste pravočasno obveščeni o za vas izredno pomembnih informacijah. Glede na zgoraj naštetu vsem priporočam, da upravnemu organu čim prej prijavite morebitno začasno bivališče. To lahko storite na katerikoli upravni enoti ali krajevem uradu po Sloveniji, če imate urejen elektronski podpis, pa tudi prek spletnega portala e-uprava.

Besedilo: Helena Uršič, univ. dipl. pravnica

Praznik svetega Mihaela v Kobjeglavi

Zadnji septembrski vikend je v Kobjeglavi in Tupelčah že tradicionalno rezerviran za praznično obarvan konec tedna in tudi letos je minil v znamenju zavetnika vaške cerkve svetega Mihaela. Zadnja leta pa je dogajanje še bolj pestro, saj aktivnosti ob prazniku niso omejene samo na en vikend. V letošnjem septembru se je dogajanje začelo z balinarskim turnirjem, in sicer v soboto, 21. septembra 2013, ko so se pomerile mešane trojke. Nadaljevalo se je v večernih urah z nagrajeno komedijo Umor v vili Rourg v izvedbi dramske družine F. D. Sedej iz Števerjana. Predstavo si je ogledalo in se ji nasmejalo okrog sto petdeset oseb iz Kobjeglave in širše okolice. Tudi v nedeljo, 29. septembra

2013, dogajanje ni bilo nič manj zanimivo, saj je dopoldanski praznični sveti maši že v popoldanskem času sledila briškoljada, kjer so se za pršut pomerili pari v briškoli. V večernih urah je v vaškem domu sledil krajši kulturni program, v katerem sta obiskovalce z aktualnim skečem z naslovom Kruh nasmejali domači humoristki Zofka in Ema. Zmagovalci balinarskega turnirja in zmagovalni pari v briškoli so prejeli posebna priznanja za dosežene rezultate. Prijetno druženje se je nadaljevalo ob domači hrani, kapljici rujnega in ob igri tombole, ki je tudi letos postregla z lepimi nagradami.

Besedilo in foto: Tina Mržek

Praznovanje 10. obletnice Društva Debela Griža iz Volčjega Grada

V soboto, 19. oktobra 2013, smo v Volčjem Gradu praznovali 10. obletnico ustanovitve Društva Debela griža, društva za ohranjanje, oživljanje in razvoj naravne, kulturne in etnološke dediščine. Za majhno kraško vas je bil to velik dogodek, na katerega smo se pod vodstvom sedanjega predsednika društva Damjana Pireca pripravljali že nekaj časa.

Praznovali smo na borjaču Mržkove domačije, ki je v 10-letnem delovanju društva in s sodelovanjem Občine Komen in vaške skupnosti postala volčjegrajski vaški dom. Obnova Mržkove domačije je največji uspešen projekt društva, ki nam ponuja prostor

za skupna srečevanja, izvedbo kulturnih dogodkov, delavnic ... čaka pa še na uresničevanje nadaljnjih dejavnosti in projektov skupnega pomena. Proslavo, ki so se jo udeležili člani društva, sodelavci na preteklih projektih, predstavniki pobratenih društev in prijatelji društva, je povezovala gospa Anica Godnik iz Komna. Nagovorili so nas predsednik društva Damjan Pirec, župan Občine Komen Danijel Božič, igralec Gojmir Lešnjak, predstavnik društva iz Kostanj ob Vrbskem jezeru Kristjan Zeichen ter predstavnik prijateljskega turističnega društva iz Podsmreke pri Vrhniku. Vmes se je zvrstilo nekaj glasbenih točk, ki so jih izvedli skupina prijateljev iz Vrhnike, mladi trio 3J, pod vodstvom Johana Cankarja, in Patricija Lisjak na violini. Kulturni program pa s tem še ni bil končan. Član društvenega odbora Zoran Štolfa je odrecital svojo pesem »Sestank«, ki v šaljivem tonu, vendar zelo pristno ponazori dogajanja na sestankih Društva Debela griža. Celotna prireditev je potekala v nekoliko šaljivem tonu, kar pa je bilo zelo dobrodošlo v današnjih, ne preveč optimističnih časih. Gospa Anica je namreč v šaljivem tonu med kulturnimi točkami nizala pregled dogodkov, projektov in pomembnih prelomnic našega društva. Na uspehe društva smo zelo ponosni in verjetno ne neupravičeno, saj je naše delo prepoznavno tudi navzven – župan Danijel Božič nas je pohvalil, da smo verjetno najbolj delovno in uspešno društvo v Občini Komen.

Na kratko bomo spomnili samo na najpomembnejše dosežke

društva v teh desetih letih: kmalu po ustanovitvi društva v letu 2003 smo odprli volčjegrajsko spletno stran, ki dobro deluje in se razvija do danes (<http://www.volcjigrad.com/>). Spletna stran

nudi dokumentiran pregled društvene dejavnosti, obvešča o društvenih dogodkih ter obiskovalce informira o turističnih, etnoloških in naravoslovnih znamenitostih vasi. Ponosni smo na izvedbo šestih celotedenskih poletnih otroških taborov, v okviru katerih smo izpeljali številne različne delavnice. Organizirali smo številne pohode doma in v zamejstvu, v okviru katerih smo obiskovali sorodna društva in izmenjavali izkušnje, vzpostavili smo učno pot Pot kamna, obnavljali Mržkovo domačijo, sodelovali pri snemanju filma T'ku je blo na Vočljem Gradi in se močno angažirali pri pripravi monografije Volčji Grad (<http://www.volcjigrad.com/wordpress/wp-content/uploads/2012/10/Zbornik-Volcji-Grad.pdf>). Dogodke smo med proslavo in po njej slikovno prikazovali z računalniško videoprojeksijo. Proslavo smo pozno zvečer zaključili z jubilejno rojstnodnevno torto. Našemu društvu želimo še mnogokrat 10 let uspešnega dela!

Besedilo: Romana Marinšek Logar

Foto: Siniša Rančov

Balinarski klub Hrast nadaljuje z uspehi

Leto, polno uspehov, se za BK Hrast še kar nadaljuje. Več kot uspešno je sezono zaključil podmladek, saj so se dečki v svoji kategoriji uvrstili na končno tretje mesto!

Ekipa v postavi Rok in Jan Grmek, Jure Fabjan, Jaka Štremfel in Andraž Grmek je skozi celotno sezono v Državni ligi pokazala odlično igro. Po rednem delu so se uvrstili na odlično drugo mesto, na zaključnem turnirju (play off) v Sežani pa so se v začetku novembra okitili z bronasto medaljo.

Za preboj v veliki finale, kjer je nato slavila ekipa Skala-Jadran HK, jim je zmanjkalo nekaj športne sreče, ko jim z minimalno razliko 6 : 8 ni uspelo premagati ekipe Postojnska jama, v drugi tekmi pa so gladko premagali ekipo Kort z rezultatom 12 : 2 in dosegli največji uspeh doslej. Pod vodstvom trenerja Gregorja Rudeža so se pomirili z nasprotniki v igri dvojek, enojek, kroga, kroga bližanja, hitrostnega zbivanja, štafete in natančnega zbivanja. Igrišče in tekmovalni čas sta prilagojena starostni skupini, saj lahko v kategoriji dečkov igrajo tako dečki kot tudi deklice v starosti od 9 do 14 let. Vodstvo kluba je v mladeničih prepoznalo velik potencial, zato se tako vodilni kot navijači že veselimo nove sezone, za katero upamo, da se bodo ekipi priključile tudi obetavne balinarke.

Na fotografiji (od leve proti desni): Rok Grmek, Jure Fabjan, Gregor Rudež, Jaka Štremfel, Andraž Grmek, Jan Grmek
Besedilo: Marijana Furlan

Občina Komen

občina komen
organi občine
občinska uprava
organi občinske uprave
vaške skupnosti
društva in klubi
turizem

Anže Petrič do svetovnega bron

V novembru se je v Bahii Blanci v Argentini zbrala svetovna balinarska elita, najbolj pa se je izkazala slovenska reprezentanca. V vsaki od šestih disciplin so odnesli medaljo, v kar treh so se okitili z zlatom.

Že vrsto let je član slovenske štafete tudi Anže Petrič, ki brani barve kobjeglavskega kluba Hrast. Po osvojenem svetovnem naslovu leta 2011 je tokrat v rodno Gradišče nad Vipavo prinesel bronasto medaljo. V paru z Alešem Borčnikom sta le za kroglo zgrešila veliki finale.

Balinarski klub svojemu Anžetu iskreno čestita in komaj čaka novih uspehov in medalj!

Besedilo: Marijana Furlan

16. pohod Po sledih soške fronte v Brestovici

Vse prireditve se običajno začnejo s pripravami in tako je tudi z našim pohodom. Sprva je idej veliko, časa do izvedbe pa tudi dovolj. A kaj, ko so takrat dopusti pa vroče je, da se človeku ne da hoditi po brestovskih hribih in dolinah z žago in s koso. »V drugi polovici septembra začnemo in do konca oktobra bo vse nared,« smo si rekli. Slabo vreme, neprijetne bolezni in vedno krajši dnevi so bili dejavniki, ki so vplivali na to, da so traso v poznih popoldnevih že s pomočjo luči očistili le trije najbolj vztrajni: Marko, Simon in Matej.

Tokrat smo za označitev poti pripravili zares lepe tablice, ki bodo pot označevale tudi po koncu pohoda in tako poznejšim obiskovalcem in pohodnikom nedvoumno pokazale pravo pot. Ker se bliža stota obletnica začetka 1. svetovne vojne, je to le en droben prispevek našega društva k tej sicer nehvaležni obletnici.

Nedeljsko jutro je bilo sicer suho, a žal oblačno, kar se je nekoliko poznalo pri obisku, a vseeno dovolj za dobro družbo in prijetno razpoloženje. Kot najštevilčnejšo skupino velja omeniti člane Turističnega društva Zadvor iz Dobrunj pri Ljubljani. Vodniki na in med potjo so jih lepo usmerjali med posameznimi

postojankami: cerkva sv. Anastazije, kaverna Moritz z »avstroogrskim vojakom«, postaja s toplim čajem in prigrizkom pri naših zamejskih prijateljih v bližini Cerovelj in Grofova jama. In prav pri slednji se je pripetila manjša nevšečnost. Jamarjem se je pokvaril agregat in še dobro, da so si ga lahko pravočasno izposodili pri našem Jožetu. Obiskovalci tega še opazili niso, ker so ga uspeli zamenjati dve minuti pred prihodom prvih.

Spust iz Grofove jame do Klaričev, ki ležijo na najnižji točki pohoda, le dobrih 30 metrov nad morjem, in po novem vzpon po mlekarski poti v seljanski hrib na 220 metrov višine je napornejši, a najbolj slikovit del pohoda. Tu se izkažejo najbolj pripravljeni ali pa najbolj vztrajni. Prav vsi so zmagovalci, saj so prehodili 15 km dolgo pot (naš pohod se uvršča med najdaljše na Krasu).

Prihod na cilj je takoj nagrajen z joto in s klobaso in še tako utrujenim se hitro povrnejo moči. Nekaj taktov harmonike, družabne igre, ugotavljanje teže pršuta ... vse to nas je, pohodnike in gostitelje, zabavalo do mraka.

Besedilo in foto: Stane Švigelj

Gledališka skupina KD »Brce« začela s študijem nove komedije

Gledališka skupina KD »Brce« iz Gabrovice pri Komnu je pod vodstvom igralkke Minu Kjuder in režiserja Sergeja Verča že pred nekaj tedni začela z bralnimi vajami za novo uprizoritev. To pot so se – tudi na željo samih članov – zopet odločili za komedijo v kraškem narečju, saj so svoje zadnje uprizoritve (*Amour, amour, Liebe ... na trnek se lovijo ribe* Marca Tassare, *Krojač za dame* Georgesa Feydeaua in *Vse o ženskah* Mira Gavrana) naštudirali v knjižni slovenščini, tokrat pa so si zaželeli nekakšno sprostitev, ki jo narečna komedija v kar največji meri prav gotovo omogoča. Tako so v poletnih mesecih prebrali nad sto različnih komedij, ki naj bi tako zasedbeno kot sporočilno odgovarjale umetniškemu merilu skupine. Na koncu so se soglasno odločili za komedijo v dveh dejanjih znanega istrskega pisatelja Marjana Tomšiča *Južič in Juča*, ki pa se bo v postavitvi gabrovčanskih komedijantov imenovala *Ko se je na figi nabiralo češpe ...* Komedija se dogaja v prvih povojnih letih po osvoboditvi, pripoveduje pa o ljubezenskih in drugačnih zgodah in nezgodah preprostih Kraševcev, ki bi lahko mirno živeli, če jih ne bi vztrajno nadlegovali samovšečni partijski in občinski funkcionarji, ki si svet predstavljajo nekoliko po svoje.

Zasedbeno je Tomšičeva komedija kar zahtevna, saj v njej nastopa šest žensk in pet moških. Zato so si pri gledališki skupini KD »Brce« ob igralskem jedru (Erna Trobec, Silvestra Grižnik - Kačič, Grozdana Švara, Bojana Furlan, Branka Guštin in Milena Colja) morali pomagati še s številnimi gosti. Tako so jim na po-

Z bralne vaje za novo komedijo Marjana Tomšiča *Ko se je na figi nabiralo češpe ...* Z leve proti desni: Niko Pertot, Jožko Okretič, Igor Rojc, Silvestra Grižnik - Kačič, Erna Trobec, Grozdana Švara, Milena Colja, Edo Škrli, Branka Guštin in Minu Kjuder

moč priskočili številni gledališki navdušenci s širšega območja Krasa in celo iz zamejstva. Pa naj jih kar poimensko navedemo: Niko Pertot in Jožko Okretič iz Nabrežine, Urban Grmek Masič iz Kobjeglave, Igor Rojc iz Sežane ter Edo Škrli iz Križa pri Sežani. Zato se Linhartov memento *Eden drug'mu ogenj dajmo!* prav ob taki priložnosti zdi še kako aktualen in dobrodošel!

Foto: arhiv »Brce«

Sodelovanje Društva »Vezi« in Rdečega križa v Ilirski Bistrici v letu 2013

Med Društvom za duševno zdravje in kreativno preživljanje prostega časa »Vezi« – Dnevni center Ilirska Bistrica in Rdečim križem Ilirska Bistrica se je razvilo vsakoletno in prav prijetno sodelovanje.

V tednu Rdečega križa med 8. in 15. majem 2013 so zaposleni in prostovoljci Rdečega križa Ilirska Bistrica v prostorih Doma starejših občanov Ilirska Bistrica organizirali prireditev ter razstavo slik, na katerih smo si lahko ogledali delovanje Rdečega križa od prvih začetkov pa vse do danes. Na njihovo povabilo smo se na prireditvi predstavili tudi člani društva »Vezi«. Na promocijski stojnici smo predstavljali izdelke, ki nastajajo izpod spretnih prstov naših uporabnikov v Dnevni centru Ilirska Bistrica, ter delili promocijsko gradivo, s katerim želimo javnosti predstaviti delovanje in pomen našega društva, predvsem pa pobliže seznaniti ljudi s samo duševno boleznijo ter stigmo, ki se ob tem nemalokrat pojavlja.

V septembru smo imeli člani in zaposleni Dnevnega centra Društva »Vezi« Ilirska Bistrica čast sodelovati na svečani prireditvi v Domu na Vidmu v Ilirski Bistrici, na kateri so proslavili 30-letnico pobratenja območnega združenja Rdečega križa s sorodno organizacijo iz Opatije. Obenem so obeležili 60 let krvodajalstva na Slovenskem, pri čemer so podelili tudi priznanja in zahvale 130 najzaslužnejšim krvodajalcem. Predstavili smo se s promocijsko stojnico, na kateri so bili razstavljeni izdelki naših uporabnikov in

drugo promocijsko gradivo, kar je bilo še posebej zanimivo za naše hrvaške sosede iz Opatije. Zanimalo jih je, kdo smo in kaj počnemo, predvsem pa so si z velikim navdušenjem ogledovali naše izdelke, zaradi katerih smo bili tudi pohvaljeni. Poleg bogatega kulturnega programa so za prijetno in sproščeno vzdušje poskrbeli bistriški družinski trio Volk Folk, klapa Skalin in plesna skupina Nenadoma rosne s hrvaške strani. Poskrbljeno je bilo tudi za hrano in pijačo, saj smo se poleg sladkih dobrot, ki so jih spekle slovenske in hrvaške članice Rdečega križa, okrepčali tudi z odličnim golažem.

Naše zadnje srečanje pa je bilo 7. novembra 2013. Člani Društva »Vezi« smo se ponovno z veseljem odzvali njihovem povabilu. Tokrat smo bili povabljeni na kreativne delavnice, ki so potekale v prostorih Rdečega križa. Uvodoma nas je pozdravila sekretarka Rdečega križa, gospa Jožica Vidmar, ki je še posebej poudarila velik pomen prostovoljstva. »Rdečega križa brez dobrosrčnih in požrtvovalnih prostovoljcev sploh ne bi bilo,« poudarja Vidmarjeva. Z nadvse ustvarjalnimi idejami, prijetnim druženjem in odličnim vodenjem gospe Jožice so nastale čudovite novole-

tne voščilnice ter vrečke, sešite iz starega blaga ter napolnjene s sivko. Delavnic se je udeležila tudi nova predsednica Rdečega križa, gospa Marica Zver Šlenc, ki nas je pozdravila s prijetnim nagovorom. Z nastalimi izdelki bodo obdarovali starejše in druge občane Ilirske Bistrice in jim na ta način voščili ter popestrili prednovoletne praznike.

Člani društva »Vezi« se vedno znova veselimo sodelovanja z Rdečim križem tako na prireditvah kot na delavnicah, saj se zavedamo, da na tak način spodbujamo in krepimo medsebojno druženje, predvsem pa naredimo nekaj koristnega in s tem pomagamo sočloveku. Zahvaljujemo se za prijetno in koristno preživete aktivnosti in tudi v prihodnje si želimo še več skupnega sodelovanja!

Besedilo: Marina Primc

»Imamo se prav fletno!«

Pod okriljem Društva za duševno zdravje in kreativno preživljanje prostega časa »Vezi« v Občini Komen delujejo tri enote: Stanovanjska skupina Gorjansko, Stanovanjska skupina Štanjel ter Dnevni center Štanjel. Gre za dva različna programa, Mrežo dnevnih centrov in Mrežo stanovanjskih skupin, ki se po vsebini in načinu dela sicer razlikujeta, a kljub temu skušamo naše aktivnosti tudi združevati, s čimer programa medsebojno dopolnjujemo in bogatimo. Na podlagi te ideje so se porodile naše

skupne srede, ko Dnevni center Štanjel obiščejo tudi uporabniki omenjenih stanovanjskih skupin. Na vprašanje, zakaj radi prihajajo v Štanjel in kako doživljajo naše skupne dneve, so ob ustvarjalnem druženju podali svoje izjave.

B.: »Ker je tukaj dobra družba in tako nisem sam. R. vedno skuha odlično mineštro. Sam rad delam z lesom. Pred kratkim smo v prostorih Dnevnega centra dobili tudi novo, lepo razstavo slik našega prijatelja. Dobro se razumemo z delavkami tukaj. Poleti se veselimo likovne kolonije. Letos je bila tu tudi TV Koper.«

D.: »Smo v družbi. Skupaj pojemo kosilo. Kaj pobarvamo. Ustvarjamo iz gline. Hodimo ven na sprehode, nabiramo kostanj, kaki-je, šipek, jesenske plodove.«

V.: »Vsak naredi nekaj; tisto, kar zmore in zna. Hodimo v naravo. Izmenjavamo si mnenja, izkušnje. Preberemo časopis, rešujemo

križanke. Se smejemo. Barvamo. Imamo se prav fletno!«

R.: »Čas mine hitreje. Včasih gremo na sprehod. Kuhamo kosila, marmelade, sirupe, skupaj pijemo kavico, spečemo pecivo, piškote. Nekateri pa tudi kadimo.«

G.: »Družimo se in skupaj smo. Renoviramo stare stvari. Izdelujemo ptičje krmilnice.«

J.: »Pridem, da ustvarim kaj unikatnega iz gline. Iz gline rad delam, ker noben izdelek ni enak. Moje glasilo se glasi Nekoč zdravi bomo vsi.«

Pri nas pa niso dobrodošli le tisti, ki so že vključeni v naše programe, temveč tudi vsi tisti, ki bi radi svoj čas preživeli bolj kakovostno, podelili z nami svoja znanja in izkušnje, poiskali tolažbo in uteho ob različnih življenjskih preizkušnjah ali pa le popili skodelico čaja v naši družbi. Vabljeni, da nas obiščete v prostorih Dnevnega centra Štanjel, vsak dan med 8. in 16. uro, dosegljivi pa smo tudi po telefonu na številki 05 99 762 19 ali elektronski pošti vezi.stanjel@siol.net. Dobrodošli!

Besedilo: Ana Prosen, Tina Bratuš, Nina Gorjan
ter uporabniki dnevnega centra

Foto: Ana Prosen

Martinovanje v Štanjelu

Štanjel je v soboto, 9. novembra 2013, zajelo prav posebno vzdušje, saj se je na grajskem dvorišču odvijalo martinovanje, ki ga je organizirala Glasbena agencija Jota v sodelovanju z Občino Komen ter s Turističnoinformacijskim centrom Štanjel.

Kljub muhastemu vremenu, ki je v različnih časovnih intervalih prinašalo bolj ali manj močne nevihte, se je v osrčju vasi pod šotorom nabralo precej obiskovalcev. Spremljali smo kulturno-zabavni program ob degustaciji vin kraških vinarjev ter spremljajoči Martinovi tržnici z domačimi pridelki in izdelki. V okviru le-te se je predstavilo tudi naše Društvo »Vezi«, ki so ga tokrat

zastopali uporabniki Dnevnega centra Štanjel ter Stanovanjskih skupin Štanjel in Gorjansko. Razstavili smo izdelke kreativnih delavnic ter tako izkoristili odlično priložnost za predstavitev ožji lokalni skupnosti. Čeprav vina nismo poskusili, smo kljub temu preživeli kar nekaj prijetnih skupnih uric ob zabavni glasbi Godbe Saleš.

Prireditev se je zaključila z nastopom glasbene skupine Rok'n'Band.

Besedilo: Ana Prosen

Martinovanje v Kobjeglavi ali ko mošt postane vino

Tudi letos se je društvo Kraški slavček iz Kobjeglave odločilo popestriti dogajanje ob svetem Martinu in tako pripravilo že četrto martinovanje.

Tretjo soboto v novembru so se domačini, pa tudi prijatelji in znanci iz okoliških vasi, zbrali v vaškem domu in skupaj nazdravili ob dobri kapljici, ki jo je najprej blagoslovil domači župnik Anton Požar, nekaj vzpodbudnih besed pa je vinarjem in vsem obiskovalcem namenil župan Občine Komen Danijel Božič. Vinarje je za sodelovanje pohvalila ambasadorica Krasa, kraljica terana Anet Jagodič.

Vinarji, ki so svoja vina prinesli na ocenjevanje, le-to se je odvijalo dan pred praznovanjem, so dobro kapljico ponudili obiskovalcem, ki so lahko okušali lepo število belih vin, seveda ni manjkala niti kralj Krasa – teran. Praznovanja ne bi bilo niti brez smeha in glasbe. Za prvega je poskrbel Toni Karjola, še pozno v noč pa so plesišče razgreli fantje in dekleta iz skupine N'eks.

V kobjeglavskem društvu ostaja želja po druženju in promociji

Na fotografiji (z leve proti desni): kobjeglavski župnik Anton Požar, župan Danijel Božič, kraljica terana Anet Jagodič, Vesna Grmek, predsednica društva Kraški slavček, in Marjan Grmek, vodja projekta ocenjevanja mladih vin

domačega kraja, zato se zagotovo spet vidimo čez leto dni, ko bomo nazdravili z vini letnika 2014.

Besedilo: Marijana Furlan

15. obletnica MePZ Cominum

Pa smo jo dočakali – 15. obletnico Mešanega pevskega zbora Cominum. Skupaj z vami, drage občanke in občani, smo jo praznovali v nabito polni dvorani kulturnega doma v Komnu. In še enkrat se je izkazalo, da je v Komnu pesem doma.

Proslavili smo jo Cominumu primerno. Doma, med svojimi zvestimi poslušalci, v domači dvorani. Za rojstni dan si je zbor privoščil posebno darilo. Dobili smo namreč nove obleke, uniforme.

Tradicionalno vinsko rdečo barvo srajc smo zamenjali z umirjeno turkizno modro-črno kombinacijo, ki na odru, to je treba priznati, odlično izgleda.

Nabava oblek ni bila mačji kašelj, bil je večmesečni finančno-logistični zalogaj, ki je terjal veliko časa in dobre volje članic in članov MePZ Cominum. Ampak na koncu nam je le uspelo; z izdatno pomočjo nekaterih posameznikov in ustanov smo ob

praznovanju jubileja obleke tudi prevzeli. Na tem mestu bi še enkrat izpostavil Občino Komen z županom Danijelom Božičem na čelu ter vse tiste, res vas je veliko, ki ste nam pri preobleki na kakršen koli način pomagali. Še enkrat najlepša vam hvala, da ste pripomogli k še večji razpoznavnosti Cominuma. Posebna zahvala gre tudi vsem ostalim akterjem slavnostnega koncerta, ki so nam nesebično pomagali pri organizaciji še tako majhne podrobnosti.

15 let je za zbor, ki je začel praktično iz nič, zavidanja vredna starost. Ure in ure vaj z našo neumorno zborovodkinjo Ingrid Tavčar so nas skozi leta pripeljale na spoštljivo raven in veseli nas dejstvo, da se naš krog poslušalcev ni prav nič zmanjšal. Rav-

no nasprotno! Iz leta v leto se povečuje, osebno me še posebej veseli dejstvo, da prireditve pod našim okriljem posluša vedno več mladih. Tudi to je poslanstvo Cominuma – privabljati mlade ljudi k petju ter h kulturnemu udejstvovanju v občini, ki diha za kulturo. Kljub ne najbolj naklonjenim časom za kulturo, bomo mi vztrajali; imeni Komna in Krasa se bosta preko naših grl še naprej ponašali v svet. Trudili se bomo ostati kulturni ambasadorji svojega kraja. Hvala vam, drage občanke in občani, za vašo podporo. Vi ste naša motivacija za naprej! Cominum je na sredini najstniških let, kje je za nas še starost?!

Besedilo: Uroš Simčič,
predsednik UO KD Cominum
Foto: Polona Makovec

Premislek ob čestitki pevcem MePZ Cominum Komen

Letos smo v Kobjeglavi že doživeli ubrano petje pevcev Mešane-ga pevskega zbora Cominum iz Komna z zborovodkinjo in profesorico glasbe Ingrid Tavčar. Nabito polna dvorana v maju nas je prepričala, da ljudje preprosto potrebujemo pesem, ki nam olajša vsakdanje skrbi. Dokazali pa smo še nekaj: ponosni smo na pevce in Ingrid, ki letos petnajsto leto prepevajo na vajah, se odzivajo vabilom na različne kulturne dogodke in prispevajo k prepoznavnosti naše občine. Koncert v Kobjeglavi je bil uvod v praznovanje 15-letnice našega zbora in takrat so odgovorno pristopili k akciji zbiranja prispevkov za nova oblačila – uniforme, kot običajno rečemo. Uspelo jim je. Na nedeljskem jubilejnem koncertu, 24. novembra 2013, so se nam pokazali v res lepih oblačilih, še večja lepota pa je prihajala iz njihovih src. V prvem delu koncerta so nam zapeli šest primorskih pesmi, v drugem delu so se sprehodili po nepozabnih pokrajinah naše prelepe dežele. Nanje je spoštljivo opozoril Urban Grmek Masič, ko nam je recital poezijo, rojeno v teh pokrajinah. Tretji del koncerta so bili naši pevci MePZ Cominum povsem predani Krasu, ki mu pripadajo, ki jih navdušuje in s poredno burjo poganja veliko kolesje, ki mu pravimo življenje. Pevci so bili izjemni, vzdušje v prepolni dvorani komenskega združnega doma kot prazniku pritiče prijetno toplo. Imela sem priložnost, da sem od sklopa do sklopa zapetih pesmi ohranjala stik z občinstvom. Ob tem mi je pomagal Darko Kačič iz Brestovice, ki je upravljal ozvočenje in razsvetljavo KD Brce. Njegovo delo in vsa aparature so bili darilo pevcem za ta

dan. Pevce je v imenu Občine Komen nagovoril svetnik Marijan Gulič. Posameznikom so podelili Gallusove bronaste, srebrne in zlate značke za zvestobo v zboru oziroma nasploh v zborovskih vrstah. Edino zlato značko je prejel Fabio Zonta, saj poje nad 20 let, seveda ne v Cominumu, saj ima ta le 15 let delovanja. Vsem, prav vsem iskrene čestitke in zahvala tudi podpredsednici sveta Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti – OI Sežana, gospe Gracijeli Dolenc in vodji izpostave, gospe Vladislavi Navotnik. Ob pogledu na veliko množico obiskovalcev koncerta se mi je utnil samo en pomislek, bolje rečeno vprašanje: »Kje so tisti naši zlati, srebrni mladi pevci iz osnovne šole Komen? So zlati in bodo toliko časa zgolj oziroma samo pevci, dokler jim bo petje pomenilo majhno odskočno desko za uspeh v šoli?« Na nas, starših, učiteljih in prijateljih je, da v teh mladostniško razigranih učencih že sedaj vzbudimo potrebo, da pokukajo na kakšen koncert v svojem domačem kraju. In morda je prav, da ne zamolčim še ene izkušnje. Na eni izmed prireditev, ko sta nastopala tudi zbora iz naše šole, so ti mladi pevci takoj po njihovem nastopu pobegnili domov. Je to spoštljivo odnos do ostalih nastopajočih in ne nazadnje tudi do dogodka, ki smo ga takrat obeležili? Vsem, ki se trudite, da bi petje postalo zrcalo klenega naroda, hvala, pa četudi z nekaj kritičnimi pomislemi.

Besedilo: Ana Godnik

Leto presežkov v Vaški skupnosti Tomačevica

Za nami, tj. za Vaško skupnostjo Tomačevica, je izredno pestro, naporno in barvito leto. Uspeli smo opraviti vse naloge, ki smo si jih zadali v prejšnjem letu. Na travnatem igrišču smo postavili gole za igranje malega nogometa. Da pa smo to lahko uresničili, gre zahvala našemu dolgoletnemu podporniku Goranu Ščuki, ki je vsa potrebna dela opravil kar zastonj. V februarju smo pustovali. Obiskali smo 'tomačke' vaščane in jih razveselili z našimi pustnimi maskami. Pustno rajanje pa je bilo najbolj zabavno in veselo za naše najmlajše pustarje. Da tradicija živi, smo poskrbeli tudi za prvi maj s postavitvijo mlaja in s kurjenjem kresa. Seveda ne smemo pozabiti na največji projekt, ki je bil v letošnjem letu po več letih načrtovanja tudi izpeljan. To je obnova vaškega doma sredi vasi. Skupaj z Občino Komen smo tako zamenjali dotrajano streho. V to obnovo je spadala zamenjava vsega lesa ter podaljšanje strehe na delu, ki vrsto let ni bil pokrit. Za izdelavo in vgradnjo novih oken je poskrbelo podjetje Alukomen, star strop v sanitarijah pa smo zamenjali s knauf ploščami in vse skupaj dobro izolirali. Vaški dom ima tudi nov dimnik, čeprav se to od zunaj sploh ne vidi. Adrijan Masten nam je v starega, dotrajane- ga vstavil novo inox cev, sledi pa še beljenje notranjosti doma. Le-to bomo opravili kar vaščani Vaške skupnosti Tomačevica. Naj izkoristim priložnost za zahvalo vsem, ki so kakorkoli pripomogli k obnovi vaškega doma. Posebna zahvala gre županu Danijelu Božiču in celotnemu občinskemu svetu, da sta podprla projekt. Zadanih ciljev ne bi bilo brez Katje Mulič in Emila Grmeka. Dela so strokovno opravili delavci gradbenega podjetja Konstrukcije,

d. o. o., iz Sežane, po domače kar Perčič. Pohvaliti jih moram, saj so postorili več, kot je bilo dogovorjeno. V novembru smo se zbrali in po hramih krstili vino. Pohvala gre vsem domačim vinarjem za dobro letino – kljub precejšnjim vremenskim ujmam. Do konca leta bi radi postorili še nekaj malenkosti. V vasi bomo pridobili novo stojišče za postavljanje mlaja, saj je sedanje na žalost premajhno in dotrajano. Poleg tega bomo v decembru ob travnatem igrišču na Bregu počistili vso nesnago, ki se je tekom let nabrala ob kurjenju kresov. Material bomo odpeljali na vaško odlagališče gradbenega materiala, teren poravnali in s tem zgodbo divjega vaškega odlagališča na Stajah zaključili. V sodelovanju z Občino Komen bomo v vasi pridobili nov pano za oglaševanje. Ob tej priložnosti v decembru vabim sokrajane na krstitev prenovljenega doma. Zadovoljni ob tako velikih vaških pridobitvah se bomo družili, poklepetali in kaj malega pojedli. O točnem datumu boste še obveščeni. Na koncu pa se moram zahvaliti še članom vaškega odbora, ki me podpirajo in pomagajo pri mojih odločitvah. Za vse dogodke in običaje, ki se odvijajo v vasi, so najbolj zaslužni vsi neutrudljivi vaščani, predvsem pa mladina.

Besedilo: Dejan Jančar

Iz komenske knjižnice

Spoznavanje sveta s pravljicami

Letošnjo pravljичno sezono smo v knjižnici začeli malo drugače. Skozi leto se bodo otroci srečevali s pravljичnimi junaki, ki jim bodo pripovedovali zgodbe iz različnih dežel sveta. Tako smo v tednu otroka, ki je potekal v začetku oktobra pod geslom Kako je biti otrok v današnji družbi?, začeli s pravljico iz Indije. Zgodba o starem, izčrpanem tigru, ki je bil na robu preživetja,

vendar se je s svojo iznajdljivostjo rešil tako, da se je delal, da je preproga, je otroke zelo prevzela. Še bolj pa jih je prevzelo to, da so si lahko po pravljici poslikali roke, kot to počnejo v Indiji. Novembrska pravljичna urica pa nas je popeljala v deželo, kjer se je prav pred kratkim rodil naslednik kraljevega rodu. Njegovo veličanstvo Princ Razvajeni in zgodba O kralju, ki ni maral

pospravljati sta nas popeljala v Veliko Britanijo.

Uvedli pa smo še eno novost: v letošnjem letu bodo pravljice potekale v dveh terminih. Kot vedno vsak prvi delovni torek v mesecu (razen seveda v primeru višje sile), in sicer ob 17.00 za najmlajše (to je za otroke, stare do treh let), ob 17.30 pa za ostale.

Besedilo: Marija Umek

Foto: arhiv komenske knjižnice

Demenca – tudi na Komenskem pogosta tema

Demenca v ljudeh vzbuja različne občutke: strah, vznemirjenost, bolečino, spominjanje na neko izkušnjo, nemoč, odpor ... Ne glede na napore, da bi jo prezrli, zaobšli, je demenca še kako prisotna, saj z vedno večjo obolevostjo za to boleznijo postaja tudi vedno bolj neizogibna tema, predvsem tistih, ki se z njo neposredno srečujejo.

Po podatkih je v Sloveniji okoli petintrideset tisoč bolnikov z demenco, naraščanje obolelih je v velikem porastu. Ker demenca ne prizadene le bolnikov, pač pa tudi njihove svojce, je po Nizozemskem zgledu tudi v Sloveniji zaživel t. i. Alzheimer caffe, namenjen srečanjem bolnikov, svojcev, zdravnikov in drugih strokovnjakov ter vseh, ki jih demenca zanima. Tovrstna oblika druženja je priložnost, da se o bolezni čim več govori in o njej piše ter s tem prispeva k detabuizaciji bolezni ter zgodnejšemu odkrivanju le-te. Poleg tega svojci in bolniki na ta način stopijo iz osame v javnost kot enakopraven del družbe.

Pobudnica in koordinatorica srečanj je Štefanija Lukič Zlobec, žena pokojnega Jaše Zlobca, književnika, prevajalca, politika in diplomata, ki je leta 2001 zbolel za Alzheimerjevo demenco. Deluje tudi v Društvu Spominčica – slovenskem združenju za pomoč pri demenci, ki je v sodelovanju s Knjižnico Komen tudi na Komenskem pričelo z Alzheimer caffeji. V prijetnem vzdušju sta bili gostji prvega srečanja Tatjana Cvetko, zdravnica splošne medicine in predsednica primorske Spominčice, ter socialna delavka Lidija Pregelj.

Tatjana Cvetko se pri svojem delu pogosto srečuje z bolniki z demenco, 15 let se srečuje tudi z njihovimi svojci kot voditeljica skupine za samopomoč svojcem oseb z demenco v Kopru. Predstavila je različne oblike demenc, obravnavo bolnika, možnosti usmerjanja k specialistom ter različne situacije, s katerimi

se ob nastopu demence srečuje ožja družina bolnika. Svoje strokovno znanje je podkrepila s primeri iz bogatih delovnih izkušenj in se še dodatno približala obiskovalcem.

Lidija Pregelj ima šestletne izkušnje pri delu z osebami z demenco kot socialna oskrbovalka. Populacija ji je s strokovnega vidika zelo zanimiva, zato je predstavila metodo inovativne validacije, ki združuje

nepogrešljiva znanja, potrebna za olajšano sobivanje, in omogoča čim večjo kakovost življenja – kljub omejitvam, težavam in obremenitvam, ki jih prinaša demenca.

Na drugem srečanju se je obiskovalcem Alzheimer caffeja pridružil domačin, profesor psihologije, Vojko Kavčič, ki se v Ameriki raziskovalno ukvarja z demenco in različnimi oblikami staranja. Na zabaven način je prikazal znanstvena dejstva demence in staranja, podrobneje se je posvetil prehodu s staranja v demenco, zaključil pa s štirimi vidiki planiranja, ki nastopijo v življenju družine osebe, ki trpi za demenco. To je bila podlaga za prijeten pogovor ob toplim čaju in piškotih.

Zaradi dobrega odziva Društvo Spominčica v sodelovanju s Knjižnico Komen tudi v januarju pripravlja novo srečanje, ki bo postreglo z novim strokovnjakom s področja demence in ponudilo novo priložnost za iskren pogovor o izzivih, ki jih prinaša življenje z demenco.

Besedilo: Lidija Pregelj in Marija Umek

Foto: arhiv komenske knjižnice

»Rožnate« vse leto

Ni ga človeka, ki se ne bi zavedal, da je zdravje posamezniko-vo največje bogastvo. Tega dejstva se zaveda tudi knjižničarka Marija Umek, ki nam je 6. novembra 2013 v Kulturnem domu Komen organizirala predavanje in delavnico o raku dojk v sode-
lovanju s slovenskim združenjem Europa Donna.

S svojo značilno pozitivno energijo nas je Mojca Senčar, predse-
dnica slovenskega združenja za boj proti raku dojk, seznanila o
evropski zvezi za boj proti raku dojk, ki je neodvisna in neprofitna
organizacija in ki združuje članice širom po Evropi. Zveza ženske
opozarja na raka dojk ter jih združuje v prizadevanjih za boljše iz-
obraževanje o raku dojk. Zavzema se za uvedbo organiziranega

presejalnega programa, za primerno zdravljenje in za podporo
bolnicam z rakom dojk. Prav tako poskuša doseči, da bi bilo več
denarja usmerjenega v raziskave raka dojk. Europa Donna zastop-
pa interese evropskih žensk v boju proti raku dojk pri lokalnih
in državnih oblasteh, kakor tudi pri institucijah Evropske unije.

Zdravnica Gabrijela Petrič Grabnar, podpredsednica slovenske-
ga združenja, pa nas je seznanila, da je rak dojk ozdravljiv le, če
je odkrit dovolj zgodaj. Zato je potrebno, da si dojki pregledu-

jemo vse življenje, vsak mesec, od poznih
najstniških let naprej. Dokler imate redno
menstruacijo, storite
to od 7. do 10. dne v
meseču, ko je nimate
več, pa enkrat na me-
sec na izbrani dan. Po
50. letu temu dodajte
še presejalno mamo-
grafijo na vsaki dve leti. Vključuje se v državni presejalni program
Dora, v sklopu katerega je organizirano brezplačno rentgensko
slikanje dojk zdravih žensk na vsaki dve leti med 50. in 69. letom
starosti. Ker pa ta program za zdaj še ni razširjen po vsej Sloveniji,
vsaki dve leti prosite svojega zdravnika ali ginekologa za napo-
tnico za rentgensko slikanje dojk.

Spremembe, ki jih iščete, so v:

- velikosti in obliki dojk,
- barvi kože,
- uvlečenost bradavice,
- izcedku iz nje ali zatrdlini.

Če opazite ali zatipate katero koli od omenjenih sprememb, ki
v enem mesecu (do naslednjega samopregleda) ne izgine, se
tako oglašite pri svojem zdravniku ali ginekologu!

Udeleženke delavnice so na učnem modelu dojk poskusile ak-
tivnost samopregledovanja dojk.

Besedilo: Kristina Brovč Jelušič
Foto: arhiv komenske knjižnice

Kako si pravilno pregledate dojke?

Dvignite desno roko in položite
levo dlan na desno dojko. Izte-
gnite prste in jih stisnite skupaj
ter s krožnimi gibi pretipajte
celo dojko. Začnite na zuna-
njem obodu dojke in se z roko
premikajte proti bradavici.

Nagnite se naprej, spustite
levo roko. S stisnjenimi prsti
desne roke pretipajte levo paz-
duho, nato ponovite pregled
še z razprtimi prsti.

Nagnite se naprej in podprite
desno dojko z desno roko. Z
nežnimi krožnimi gibi leve roke
rahlo pritiskajte na dojko.

Po kopanju si oglejte dojke
v ogledalu in jih primerjajte.
Prepričajte se, da ni nobe-
nih vidnih sprememb. Nato
sklenite roke nad glavo in
ponovno preverite, da ni
sprememb.

Krožek Likovno ustvarjanje v Knjižnici Komen

V komenski knjižnici že sedmo leto poteka študijski krožek Likovno ustvarjanje. Mentorica sem jim Mojca Senegačnik, akademska slikarka; z ljubiteljicami risanja, slikanja in oblikovanja najrazličnejših materialov pa se sestajamo vsak torek med 18. in 20. uro od novembra pa vse do konca maja.

Na srečanjih članice vseh starosti, od najstniških pa do zrelih let, spoznavajo najrazličnejše likovne tehnike in izpopolnjujejo svoje znanje. Ustvarjanje poteka v sproščenem vzdušju, kjer ima vsaka članica možnost, da sama izbira motive oziroma tehnike, mentorica pa jim z nasveti pomaga, da lažje dosežejo svoje zastavljene cilje. Ker so med nami mojstrice najrazličnejših ročnih del, kuhanja, priprave zelišč in nasvetov za bolj zdravo življenje, naša srečanja v bistvu niso samo »likovna«, pač pa druga drugi predajamo tudi znanje z najrazličnejših področij, se skupaj poveseimo ob osebnih praznikih, »predebatiramo« aktualno dogajanje v državi, druga drugi priporočamo zanimivo branje in

še bi lahko naštevale. Srečanja nas bogatijo in združujejo, kar je še posebej dragoceno v teh časih, ko se prepogosto izgovarjamo, da za pristen stik s sočlovekom zmanjkuje časa.

Naš krožek se vsako leto predstavi tudi vaščanom. Ob zaključku ciklusa naših srečanj pripravimo skupinsko razstavo, ker pa je v teh letih veliko stalnih članic ustvarilo tudi veliko lastnih umetnin, so se letos opogumile, da na vsaka dva meseca pripravijo vsaka svojo razstavo.

Ob začetku študijskega leta 2013/14 se nam tako v Knjižnici Komen predstavlja Ingrid Colja iz Svetega, ki krožek obiskuje že vsa leta. Ingrid je ljubiteljica živih barv, geometrije, vzorcev, je izredno natančna in njena dela izražajo neko posebno veselje do kombiniranja, razčlenjevanja, sestavljanja. Navdihuje se pri velikanih svetovne likovne umetnosti in iz narave. Ustvarja večinoma v mešani tehniki, uporablja tako svinčnike kot tudi akvarele, gvaš, tuš in paste.

Njena dela bodo do konca decembra na ogled v naši knjižnici. Vabljeni k ogledu razstave!

Besedilo: Mojca Senegačnik,
mentorica študijskega krožka Likovno ustvarjanje

Potepanja v knjižnici

Knjižni nahrbtnik se tudi v sezoni 2013/14 potepa. Najprej nas je že v septembru peljal z jadrnico v Kortezovo morje. Tja smo se odpravili z Jasno Tuta, popotnico in jadralko iz Sesljana pri Trstu, ki se je leta 2009 odpravila v svet. V tem času je potovala po Tajski, Maleziji, Indoneziji in Avstraliji, nekaj malega po kopnem, večinoma pa po morju. Zadnji dve leti je preživela na zahodni

mehiški obali, kjer je z jadrnico potovala od zaliva do zaliva in tako od blizu spoznala tamkajšnje kraje, ljudi in običaje. Največ časa je preživela v Kortezovem morju, skritem biseru, ki ga je znani raziskovalec Jacques Cousteau poimenoval »akvarij sveta«. Tam je svoj vsakdan delila s kiti, z morskimi levi, s kitovci, z delfini in s pelikani. O svojem potovanju redno piše reportaže za slovenske in italijanske revije, ima pa tudi svojo spletno stran, ki si jo lahko ogledate na naslovu www.sailingcalypso.com. Gostja drugega srečanja, gospa Majda Mateta, nas je vodila po

deželi, kjer namesto bruto družbenega proizvoda merijo bruto družbeno srečo – odšli smo v Butan. Dežela, ki se zelo preudarno odpira svetu, turisti morajo za vstop plačati visoko dnevno takso, nas je očarala. Zanimivo je dejstvo, da so televizijo in internet uvedli šele leta 1999, mobilno telefonijo pa še kasneje, velikih reklamnih panojev tam ni. Zato pa velike površine zavzemajo naravni parki in rezervati. Tu raste preko 5000 vrst rastlin, ogromno zdravilnih zelišč, 60 vrst orhidej in 50 vrst rododendronov. Naše naslednje potepanje smo posvetili obisku fotografske in dokumentarne razstave o 1. svetovni vojni ter zamolčanem 97. polku avstro-ogrske vojske v Galeriji Škerk v Trnovci. Odlično vodenje po razstavi, ki jo je pripravil gospod Jože Škerk, nas je navdušilo. Ogledali smo si preko 250 fotografij, nekaj zemljevidov, kakršnih javnost doslej ni poznala, in nekaj predmetov iz prve vojne. Razstava je razdeljena v dve nadstropji hiše. V pritličju so slike in predmeti z domačega bojišča, tistega takoj pod Krasom

ali malo više ob Soči. Posebej zanimiva je tudi zbirka razglednic iz tistega časa. V prvem nadstropju pa so predstavljeni kraji onkraj Karpatov, v Galiciji. Preživeli smo prijetno sobotno popoldne in se odločili, da galerijo še kdaj obiščemo.

November smo zaključili s potepanjem okoli sveta. Gospod Andrej Morelj, ki je v svojem življenju prepotoval že 46 držav, nam je pokazal utrinke svojih potovanj v predavanju z naslovom *V uri okoli sveta*. Predavanje je seveda trajalo več kot uro, poleg tega pa lahko rečem, da so mi bolj pri srcu taka, zaokrožena, kot smo jih bili vajeni do sedaj. Zato vas v decembru vabim, da z Mikelo Leon delite izkušnje njenega prostovoljnega dela in potepanja po Boliviji in doživite Argentino, kot jo je Zoran Furman.

Besedilo: Marija Umek
Foto: arhiv komenske knjižnice

Širimo obzorja – združujemo ljudi

Za naslov sem uporabila geslo Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, ki v svoji mreži združuje šestinštirideset univerz, med najmlajšimi tudi Univerzo za tretje življenjsko obdobje Kras. S sedežem v Vaškem domu Gorjansko, ki je obenem rojstni kraj etnologa in slavista, znanstvenika in profesorja, dr. Karla Štreklja, postopoma vrača tržaškemu zaledju ali delu primorskega podeželja to, kar mu je bilo odvzeto: ne pozabimo, da je s Primorske odšlo čez 3000 intelektualcev zaradi svobodomiselnosti in domoljubja. Ta primanjkljaj je vsak po svojih močeh kot državljan, stalni prebivalec ali nedeljski gost dolžan zapolniti oziroma obogatiti s svojimi znanji.

Nova vedenja, spretnosti, veščine in znanja se v okviru Univerze pridobivajo po ustreznem ritmu udeležencev in v manjših skupinah, kjer se oblikujejo prijateljski odnosi ter solidarnost in prizadevanje za ohranitev dosedanjih zmožnosti namesto tekmovalnosti. »Imamo čas za osebni razvoj in duhovno rast,« za piše Trstenjak. Lahko dodamo še natančno organizacijo časa ter spreminjanje ali prevrednotenje vrednot.

V četrtem študijskem letu smo nadgradili dosedanje programe (Angleški jezik 1, 2 in 3, Italijanski jezik in književnost 2, Digitalna fotografija 2, Likovna ustvarjalnost 4, Muzej Krasa: preteklost za prihodnost 2, Ohranjam zdravje 2, Po kraških kulturnih, naravoslovnih in učnih poteh 2, Umetnostna zgodovina 2, Slovensko ljudsko izročilo 4 oziroma Znam narediti kot nekoč, Živimo z zdravilnimi rastlinami) in uvedli nove: Kitaro z Markom Čepakom, Suhi zid z Borisom Čokom, Kraško arhitekturo z Natašo Kolenc in drugimi arhitekti oziroma krajinarji, Tržaško književnost z dr. Marijo Pirjevec, Začetno japonščino in kulturo Japonske z dr. Klaro Hrvatin, delavnice Reciklaže predmetov in oblačil, Pilates, Znaš, nauči drugega (računalništvo) ter tematske pogovore Berem in se pogovarjam s teboj o knjigah, prispevkih, člankih. Tako smo zajeli želje, ki ste jih slušatelji oziroma študenti zabeležili v lanskoletni anketi ali jih zaupali na predstavitev. Večino programov izvajamo v Domu upokojencev v Sežani, program Živimo z zdravilnimi rastlinami poteka v različnih krajih (Gorjansko, Štorje, Tabor itd.), medtem ko smo Suhi zid z Borisom Čokom razdelili na teoretični del, ki poteka v Vaškem domu Gorjansko, ter na praktični del, ki ga bomo s prenovo pastirske hiške in kraškega

zida izvajali zunaj. Naslednjič se srečamo v petek, 13. decembra 2013, ob 17. uri v Gorjanskem, kjer si bomo ogledali film o kamniti kulturni dediščini.

Pot spoznavanja tradicionalnih znanj združuje različne generacije preko spoznavanja oddaljenih kultur. Z nenehnim pogledom naprej, v boljši svet. Svet, ki presega meje svojega vrta. Prenos znanj od najstarejših na najmlajše oziroma vpliv je veliko močnejši, kot utegnemo pomisliti. Zadovoljni starejši odrasli, ki v skupini prijateljev pridobivajo nova znanja, sporočajo mladim, da se je smiselno nenehno učiti, saj je to edini način, da se ne izločimo iz družinske skupnosti in širše družbe. Dokler zmoremo, koristimo okolju! Zmožnosti, spretnosti, veščine se lahko ohranjajo oziroma vzdržujejo le z nenehnim delom, ki zajema tudi učenje. Znanje pa je edino, ki nas lahko dolgoročno obvaruje pred revščino.

Dosegljivi smo na: nadja.mislej-bozic@guest.arnes.si ali 031351830.

Besedilo: Nadja Mislej-Božič

Foto: arhiv komenske knjižnice

Srečanja z nagrajenci

Rožančeva in Štrekljeva nagrada vsako leto obiščeta tudi knjižnične prostore. Tako so se v septembru v naši knjižnici srečali nominiranci za Rožančevo nagrado, ki se od leta 1993 podeljuje za najboljšo esejistično zbirko, dober mesec kasneje pa smo gostili še dobitnico Štrekljeve nagrade.

V tednu ob 18. septembru že vrsto let poteka teden Marjana Rožanca, v okviru katerega potekajo številne prireditve v zvezi z Rožančevo nagrado. Med temi je tudi vsakoletno srečanje z nominiranci v komenski knjižnici. Letos smo gostili dobitnika nagrade dr. Alojza Ihana, ki je nagrado prejel za zbirko esejev z naslovom *Državlanski eseji*, in preostala dva nominiranci Igorja Škamperleta in Marcela Štefančiča mlajšega. Literarni večer je vodila Manca Košir, ki je tudi glavna pobudnica vsakoletnih srečanj v Volčjem Gradu.

Konec oktobra pa je v goste prišla Jasna Majda Peršolja, ki je s svojim nesebičnim delom na področju zbiranja, urejanja in zapisovanja ljudskega blaga prepričala komisijo za podeljevanje Štrekljeve nagrade. Na večeru, ki so ga s petjem popestrile članice Kraškega šopka, smo se sprehodili po nagrajenkini ustvarjalni poti, na kateri so nastale njene samostojne zbirke *Teta Liza para, pravce čara* (2012), *Rodiški rodovi* (2009), *Škocjanski kaplanci* (2006), *Ti povem ano pravco* (2005), *Templjarske pravce* (2002) in *Rodiške pravce in zgodbe* (2000) kot tudi številni drugi prispevki, zaradi katerih se bo ohranil velik del ljudskega izročila. Vsem obiskovalcem je položila na srce predvsem to, da moramo zgodbe, pravce, ko jih enkrat preberemo, pripovedovati dalje, saj se bodo le tako ohranile. Ohranile pa se bodo seveda tudi zaradi njenega dela, saj je poskrbela, da so zgodbe, ki so jih včasih v dolgih zimskih večerih pripovedovali, dobile tudi zapisano različico.

Besedilo: Marija Umek

Foto: arhiv komenske knjižnice

Mladi, mlajši, najmlajši

Vključevanje mladih v knjižnico je vedno velik izziv in to sploh v današnjih časih, ko jim knjiga, taka v fizični obliki, postaja nezanimiv predmet, saj težko zadovolji potrebo po vseh dražljajih, ki jih dobijo z modernimi mediji. V knjižnico ni težko privabiti malih bistrh glav, ki se učijo brati. Pri tem jim pomaga tudi Bralni palček. Kot vsako leto otroke, ki so tik pred vstopom v šolo,

povabimo v knjižnico, da si izberejo slikanice, ki bodo postale del njihovega vsakdana v vrtcu. Otroke s tem spodbujamo, da skupaj s starši 'berejo', se naučijo pripovedovati in nastopati. Ne boste verjeli, kako so ponosni na to! Ponavadi ti bralci ostanejo zvesti kar nekaj let.

Ko pa njihov obisk knjižnice malce upade, jih zopet povabimo,

da se srečamo. V sedmem razredu, ko so mladi že tako razgledani, da odrasli skoraj nič več ne znamo, da smo najbolj 'out' bitja na tem svetu, ugotovijo, da pa je knjižnica le napredna stvar, saj do nje lahko dostopajo tudi preko spleta. Ob obisku knjižnice v okviru projekta Rastem s knjigo jim namreč pokažemo, kaj vse jim lahko knjižnica nudi tako pri njihovem delu kot tudi za zabavo. Tako so letos spoznali osnovne značilnosti iskanja gradiva s pomočjo računalniškega kataloga (COBISS), se naučili, kako te podatke uporabiti pri iskanju gradiva v knjižnici s prostim dostopom, seznanili smo jih s spletnim portalom Biblios, ki je namenjen izposoji elektronskih knjig, izvedeli so tudi, da obstaja mCobiss, to je virtualna knjižnica Slovenije na mobilnih napravah. Najpomembnejše pa je to, da je vsak sedmošolec v dar dobil knjigo, ki jo podarja Javna agencija za knjigo Republike Slovenije. Letos je bila to knjiga Kot v filmu avtorja Vinka Möderndorferja z ilustracijami Damjana Stepančiča.

Po končani osnovni šoli se ti mladi v komensko knjižnico ponavadi vračajo ob petkih, saj se njihova pot do znanja nadaljuje v različnih krajih naše deželice. Kljub temu pa se takrat, ko imajo kaj pokazati, vrnejo in radi predstavijo svoje delo. Tako smo letos predstavili diplomsko nalogo Tine Grča, ki se je v času študija ukvarjala z vplivom sonca na naše zdravje, predvsem s škodljivim delovanjem UV-sevanja na človeški organizem, kako se pred UV-sevanjem zaščititi in kaj je potrebno vedeti o kozmetičnih izdelkih za zaščito pred sončnim sevanjem. Izsledke svoje raziskave je združila v diplomski nalogi z naslovom Poznavanje, izbira in uporaba kozmetičnih izdelkov za zaščito pred sončnim sevanjem.

Besedilo: Marija Umek
Foto: arhiv komenske knjižnice

Druženje z Aljošo Žerjalom

V novembru je komenska knjižnica gostila tržaškega filmskega ustvarjalca Aljošo Žerjala, ki je s svojimi posnetki in pripovedovanjem pričaral zelo zanimiv večer. Klepet z umetnikom je vodila Martina Kafol, ki mu je pred leti posvetila dokumentarni film z naslovom In nastane poezija, filmski svet Aljoše Žerjala in pozna njegov celoten življenjski opus.

Aljoša Žerjal, rojen leta 1928, je filmski ljubitelj v pravem pomenu besede; ljubitelj, ker je zaljubljen v film, v fotografijo, v ljudi in kraje, ki jih prikazuje v svojih delih. Njegova ustvarjalna pot se je začela že sredi petdesetih let prejšnjega stoletja in ga popeljala v svet pripovedi, likovne in glasbene umetnosti ter mu razkrila neštete zanimive koticke po celem svetu. V Komnu je želel pokazati svojo navezanost na Kras, zato je s seboj prinesel nekatere izmed svojih najstarejših, pa tudi najlepših filmov. Dva (Kras v mojih spominih in Zmaj) je posnel v Avberju in okolici še v šestdesetih letih in z njima so se prisotni preselili v čas, ko so plug vlekli še voli in ko so se otroci po gmajnah podili za letečimi zmaji. Žerjal je pokazal tudi svoj večkrat nagrajeni film Čas ne izbriše, ki ga je posnel v Štanjelu, in z njim ustvaril lirčno pripoved o grozotah druge svetovne vojne. Poleg tega je umetnik pokazal še posnetke iz Bosne in Makedonije, ki segajo v polovico prejšnjega stoletja, pa še igrani film Božično drevo, ki se dogaja v nekdanjem še črno-belem Trstu. Tudi drugi filmi, ki jih je izbral za komenski večer, so del njegove starejše produkcije, ki je bila usmerjena predvsem v umetniško raziskovanje. Prisotni so si ogledali film Pot sonca o tem, kako si avtor predstavlja nastanek življenja na našem svetu, kratki film Martina o novih odkritjih skozi igro dveletne deklice ter film Formaviva kot neke vrste razmišljanja o lepoti.

Že po tem kratkem seznamu samo nekaterih prikazanih filmov je prepoznati raznolikost Žerjalove produkcije, ki gre od poročanja o potovanjih po najrazličnejših državah do opazovanja sveta in ljudi, med katerimi je avtor vedno veliko pozornosti posvečal tistim, ki so se na tak ali drugačen način izkazali: slikarjem, glasbenikom, športnikom. Žerjal je zelo znan v italijanskem svetu filmskih ljubiteljev in tudi zato rad poudarja, da je skozi svoje delo želel čim širšemu krogu ljudi predstaviti našo, slovensko stvarnost, naše dosežke in uspehe.

Tudi danes Aljoša Žerjal še naprej neutrudno snema, potuje, beleži dogajanja, še vedno z isto radovednostjo in strastjo do pripovedovanja. Tudi v zadnjih letih je posnel veliko zanimivih filmov in izdal knjigo, zajetno monografijo s kadri iz vseh njegovih del. Knjigo si lahko ogledate v komenski knjižnici.

Besedilo: Marija Umek
Foto: arhiv komenske knjižnice

Le persheu enkrat tajste dan ...

Kosovelova knjižnica Sežana ima tudi zbirko dragocenih prvih izdaj knjig slovenskih avtorjev. Večino izmed njih ji je podaril znan ljubitelj starih knjig Stelio Villani. Pred kratkim nas je presenetil z darilom neprecenljive vrednosti. V dar nam je prinesel vse štiri knjige Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske – prve izdaje. Knjige so bile natisnjene leta 1689 v Nürnbergu.

Predstavili jih bomo skupaj s prevodom te iste knjige, ki jo je knjižnica kupila s pomočjo donatorskih sredstev podjetja Mitol iz Sežane, v februarju ob kulturnem prazniku.

Besedilo: Magdalena Svetina Terčon

Slika: arhiv KKS

Kosovelova knjižnica želi obogatiti domoznanski oddelek

Znanje je vrednota. Treba ga je spodbujati, razvijati, nadgrajevati in hraniti. Znanje lahko spodbudi tudi novo znanje. Torej ga je treba tudi deliti.

Ena od nalog Kosovelove knjižnice Sežana je zbiranje in hranjenje domoznanskega gradiva, kamor sodijo tudi diplomske naloge, zato vabi vse, ki so izobraževanje zaključili z diplomom, magistriranjem ali doktoratom, pred kratkim ali v preteklosti, da svoja dela posredujejo

Kosovelovi knjižnici – bodisi v elektronski obliki ali kako drugače. Strokovni delavci bomo gradivo za vas popisali v katalogu, ga shranili in omogočili vpogled vanj.

Obenem pa vabimo vse mlade diplomante, da svoje diplomske, magistrske in doktorske naloge predstavijo širši javnosti v naših prostorih. Prosimo vas torej, da nam svoje delo v elektronski ali kakšni drugačni obliki zaupate v hrambo. Mi ga bomo za vas popisali, shranili v domoznansko zbirko in omogočili vpogled vanj. Za več informacij smo vam na voljo na telefonskih številkah 05 731 00 34 (Kosovelova knjižnica Sežana) ali 05 766 85 80 (Knjižnica Komen) ali na elektronskem naslovu kosovelova.knjiznica@guest.arnes.si oziroma knjiznica.komen@siol.net.

**Tisoč nas je in tisočkrat tisoč.
Tisočkrat tisoč dobrih misli,
tisočkrat tisoč dobrih src.**

Srečko Kosovel

Tisočkrat vse dobro vam v prihajajočem letu želimo
Kosovelov dom Sežana, Kosovelova knjižnica Sežana in
Zavod za šport, turizem in prosti čas Sežana z vsemi enotami.

**Spoštovani
uporabniki
knjižnice!**

V okviru božično-novoletnega sejma, v nedeljo, 22. 12. 2013, bo knjižnica odprta od 15.00 do 18.30. Poleg izposoje knjig bodo potekale tudi praznične, ustvarjalne delavnice za otroke.
Prijazno vabljeni!

Kosovelova knjižnica Sežana izvaja Magajново bralno značko od šolskega leta 2010/2011 – vanjo so vključeni odrasli s posebnimi potrebami. Na šestih srečanjih, ki potekajo v prostorih Kosovelove knjižnice Sežana kot tudi v divaški knjižnici, vzpostavljata strokovni delavki, bibliotekarki Tanja Bratina Grmek in Maja Živec med temi bralci in prebranimi knjigami svojevrsten dialog. Izvajata namreč literarno-bralo-pogovorna srečanja z bibliopedagoškimi pristopi. Vsak oskrbovanec/varovanec na uvodnem srečanju prejme seznam gradiva za Magajново bralno značko, ki vključuje slovensko ljudsko in avtorsko književnost, prozo in pesništvo. Posameznik zahtevani minimum izpolni s sodelovanjem na šestih skupnih srečanjih. Ker je to svojevrsten primer v praksi, je Bralno društvo Slovenije pozvalo izvajalki, da bi svojo dejavnost predstavili na posvetu Bralnega društva Slovenije kot primer dobre prakse. Prispevek, ki ga je napisala ter na posvetu predstavila Tanja Bratina Grmek, pa je izšel tudi v zborniku, ki ga je omenjeno društvo izdalo ob tej priložnosti.

Besedilo: Magdalena Svetina Terčon

Berimo skupaj!

Bralno društvo Slovenije vsako drugo leto okrog 8. septembra, tj. ob mednarodnem dnevu pismenosti, prireja strokovni posvet, na katerem osvetli določeno problematiko s področja branja, besedil, bralcev in pismenosti. Ob preletu kronologije delovanja zaznamo dvajset let dela, osemnajst pod vodstvom dr. Mete Grosman, zadnji dve leti pa dr. Zoltana Jana, ki ga je nasledila bibliotekarka bežigradske gimnazije Savina Zwitter. Od vsega začetka je Bralno društvo Slovenije povezano z Evropskim komitejem za razvoj bralnih društev (IDEC), od 1996 sodeluje v organih Mednarodne zveze za branje (IRA) in je skoraj desetletje vključeno v FELO – Zvezo evropskih društev za pismenost. Letošnji vse-slovenski posvet je bil že deseti po vrsti, tokratna nosilna tema in hkrati naslov zbornika je bil Tudi mi beremo, s podnaslovom Različni bralci z različnimi potrebami.

Čas je že, da se ponovno vrnemo k posameznemu bralcu z vsemi posebnostmi in ne nazadnje posebnimi potrebami. Koga imamo v mislih? Vedno širši nabor bralcev s težavami pri branju in pisanju, ki jih zaradi različnosti vse bolj razporejamo (upravičeno ali ne, le kdo nam daje pravico?) na bralce z govorno-jezikovnimi težavami oziroma motnjami, bralce z disleksijo (po raziskavi naj bi jo imelo 10 % otrok in mladostnikov), slabovidne in slepe, naglušne in gluhe, s posebnimi potrebami, ki v navedenem niso zajeti, in še bi lahko naštevali (z demenco, s težavami v duševnem in mentalnem razvoju, z vedenjskimi težavami itd.). Sme mo se vprašati, ali smo bili doslej slabi opazovalci in poznavalci ali pa se razvoj in sodobna družba odražata na najbolj ranljivih bližnjih s telesnimi in duševnimi hibami?

Dr. Zoltan Jan (zaradi prostorskih omejitev izpuščam dr. Silvo Novljan in vse predsednice Upravnega odbora BDS, ki so jo nasledile) v uvodniku zapiše, da raba izraza »ljudje s posebnimi potrebami« (kot vemo, se je izraz spreminjal, vendar vsakič neprizanesljivo označeval človeka) zbujajo pomisleke. In tem navkljub si moramo priznati, da gre za ljudi s posebnostmi, zaradi katerih je svet običajnih ljudi bogatejši.

Ob bralcu s posebnimi potrebami se srečujejo številni strokovnjaki: jezikoslovci, književniki, pedagogi in specialni pedagogi, logopedi, knjižničarji, učitelji, terapevti, psihologi ... Vse nas druži svet črk, vsakdo je v svojem svetu bralec leposlovja, strokovnih besedil in ilustracij. Svet posameznika prežemajo različne življenjske izkušnje, zmožnosti, okoliščine. Vse bolj je očitno, da je potreba biti pismen, ohraniti oziroma vzdrževati bralno pismenost do nedoumljivih razsežnosti, ki omogočajo samostojno mišljenje, razumevanje sebe in sveta okoli sebe, in da je branje, kot je že davno tega zapisala dr. Marjeta Grosman, preživetvena

Fotografija s posveta Bralnega društva Slovenije v Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer je bibliotekarka Tanja Bratina Grmek (prva z leve) v prispevku in publikaciji predstavila Magajново bralno značko v Kosovelovi knjižnici Sežana in v njeni divaški enoti.

nujnost, ki iz dosedanje zunanje potrebe prehaja v željo iz naše notranjosti.

Razvoj bralne pismenosti se začne že v otrokovem predrojenem obdobju in se nadaljuje v predšolskem in šolskem obdobju oziroma vzdržuje do konca življenja. Zaradi genskih in okoljskih dejavnikov obstoji nevarnost, da so otroci z disleksijo prikrajšani za prve bralne izkušnje. V tem primeru je potrebno pritegniti k sodelovanju in podpreti tudi starše, ki so se v svojem otroštvu srečevali z bralnimi težavami in jih le redki zaobšli.

Po dvajsetih letih Bralnega društva Slovenije in petnajstih letih primorske podružnice pridemo do pomembnih zaključkov: razsežnosti branja so nepredstavljive in neprecenljive – od različne zahtevnosti branja do razvojnih stopenj bralca in zmožnosti razumevanja ter hitrega branja ne glede na spreminjajoče se pisne podlage. Kar je najpomembneje: leposlovno branje je sočasni vzporedni svet, ki omogoči preživetje človeka v nas. Da najdemo »sogovornika« ali »sočutečega«, berimo skupaj!

Besedilo in foto: Nadja Mislej-Božič

Primorci beremo – bralna značka za odrasle

Do branja imajo ljudje različna stališča – nekateri branja ne marajo (Nikoli ne bom razumela, zakaj?!), drugi so nad branjem navdušeni in so pravi 'knjigožeri', tretji so nad branjem sicer navdušeni, a nimajo časa in komaj čakajo na tisto obdobje življenja, ko se bodo lahko posvetili tej dejavnosti.

Knjiga je še vedno priljubljena (No, lahko bi bila bolj!). To vidimo predvsem v poletnih mesecih, ko se naše knjižne police kar spraznijo, saj knjige romajo na počitnice in se potem v jesenskih dneh znova vrnejo nazaj.

Pred sedmimi leti se je v Tolminu porodila ideja po bralni znački za odrasle – in nastal je projekt Primorci beremo, v katerega se je vključila večina primorskih knjižnic, pred šestimi leti tudi Kosovelova knjižnica Sežana.

Projekt Primorci beremo se tako vsako leto začne 23. aprila – na svetovni dan knjige, zaključi pa 11. novembra. V tem času 'značkarji' prebirajo izključno slovensko leposlovje sodobnih in klasičnih slovenskih avtorjev. Seznam, ki ga pripravijo primorske knjižnice skupaj, obsega letos 60 knjig – 51 proznih del in 9 pe-

sniških zbirk. Vsak 'značkar' mora prebrati pet proznih del in eno pesniško zbirko ter oddati bralna znamenja z osnovnimi podatki o knjigi in bralcu. Na zaključni prireditvi pa prejme priznanje. Če se projektu niste priključili letos, pa vabljeni k branju v naslednjem letu.

Pa še nekaj misli, ki so jih ob branju zapisali 'značkarji':

- Človeku dobro dene, ko poezijo prebira, se z njo zasanja in budi.
- Preizkušanje samega sebe je velik izziv, ki se, žal, ne konča vedno srečno.
- Knjiga je nekaj posebnega in osvežujoča. Kaj vse se dogaja na majhnem kosčku zemlje. In vse pohvale avtorici – v knjigi ni niti enega negativnega lika in nobenih zlorab. Tudi ilustracije so izdelane s posebno natančnostjo. Čestitke!
- Pretresljiva izpoved nekoga, ki je v življenju bil izpostavljen mnogim preizkušnjam, a se ni nikoli vdal in se je boril naprej.
- Knjiga mi ni bila niti malo všeč, komaj sem se prisilila, da sem jo prebrala.
- Zelo tekoče branje meni priljubljenega avtorja.

Besedilo: Magdalena Svetina Terčon

Podjetno

Na kmetiji stopamo po pravi poti

V prejšnji številki Burje ste lahko prebrali, da je Kmetija Buntovi iz Škrbine prejela bronasto priznanje v akciji Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in časopisa Kmečki glas v akciji S kmetije za vas za svojo pestro ponudbo in njeno trženje. Komisijo je prepričala prejeta zlata medalja za izbrani teran PTP, pridelava in trženje kmetijskih pridelkov, predvsem zelenjave, ajde, zelišč in izdelkov iz le-teh.

Ker nas je o tej kmetiji zanimalo še kaj več, smo lastniku Bogdanu Cotiču zastavili nekaj vprašanj.

Najprej čestitke. Kaj vam pomeni prejeta nagrada?

Nagrada mi pomeni potrditev, da na kmetiji stopamo po pravi poti. Trudimo se pripraviti čim bolj kakovostne izdelke in jih nato čim širšemu krogu potrošnikov tudi ustrezno predstaviti.

Kam segajo začetki vaše kmetije?

Že moji starši so se preživljali izključno s kmetijo. Z ženo sva se naprej zaposlila v tovarni, ko pa sva v 90-ih letih postala tehnološki višek, sva začela s kmetovanjem v večjem obsegu ter tudi začela s širjenjem vinogradov in njivskih površin.

Kdo še poleg vas prispeva k odličnosti Kmetije Buntovi?

Prav vsak član naše družine je vpet v delo na kmetiji. Vsak družinski član pa opravlja tista kmetijska dela, ki jih z veseljem in najbolje opravlja. Zato je tudi kakovost izdelkov najboljša.

Kaj vse obsega vaša ponudba?

Na področju vinogradništva ponujamo izbrani teran PTP, vito-vsko grganjo, teranov liker, ogled kleti in degustacijo naših izdelkov.

Vzgajamo tudi zdravilne rastline in dišavnice, iz katerih pripravljamo posamezne čaje, mešanice čajev, tinkture, mazila in mila. V spomladanskem času ponujamo ogled in predstavitev zelišč, čez celo leto pa tudi predavanja in delavnice o izdelavi izdelkov iz zelišč.

Ponujamo tudi viške pridelane zelenjave ter ajdovo moko.

Katere načine trženja izdelkov najpogosteje uporabljate?

Največ izdelkov prodamo kar doma na kmetiji. Svoje izdelke, kmetijo in komenski Kras pa predstavljamo na različnih sejmi in drugih dogodkih po Sloveniji.

Od kod prihajajo vaši gostje in za kaj je največ zanimanja?

Gostje na naši kmetiji so zelo raznoliki: to so domačini, prebivalci različnih predelov Slovenije, prebivalci sosednje Italije in v zadnjem času, predvsem v poletnih mesecih, beležimo obisk državljanov iz bolj oddaljenih, tujih držav.

Gostje se zanimajo za vse domače pridelke, saj ljudje vedno bolj cenimo doma pridelano hrano in kozmetiko.

Nameravate v prihodnosti vaši ponudbi še kaj dodati?

V prihodnosti želimo povečati količino pridelkov, predvsem zelenjave, saj opažamo, da je po le-tej vedno večje povpraševanje.

Glede na trenutno krizo in veliko brezposelnost ... Kaj bi svetovali oziroma kako bi opogumili nekoga, da se poda v podobno dejavnost kot vi?

Na Krasu je še veliko neobdelanih kmetijskih površin in s tem še veliko priložnosti za dodaten zaslužek, saj, kot sem že omenil, ljudje vedno bolj cenijo doma pridelano prehrano. Kdor ima na razpolago zemljo in veselje do kmetijskega dela, potem je na tem področju še veliko zanimivih kultur za gojenje.

Zaupajte nam kakšen super izdelek iz ajde oziroma iz zelišč, ki bi ga bilo vredno pokusiti.

V zadnjem času gospodinje vse prevečkrat kuhajo instant polente iz veleblagovnic. Poskusite doma pripraviti ajdovo polento iz domačega ajdovega zdroba in spomnili se boste okusov iz vaših otroških let.

V kolikor pa želite presenetiti vaše bližnje, pripravite piškote z dodanim cvetjem prave sivke in vsi bodo navdušeni.

Bližajo se novoletni prazniki. Kaj si želite v letu 2014?

Želimo si predvsem normalnih vremenskih razmer, pri katerih bomo lahko pridelali veliko kakovostnih pridelkov.

Hvala za pogovor in še veliko veselja pri vašem delu.
Intervjuvala: Mojca Železnik Buda

Podeljena jubilejna in posebna priznanja

»Spoštovane jubilatke in jubilanti, čestitam vam za vztrajnost, pogum in dobro delo. Želim vam veliko uspehov pri opravljanju obrtnega in podjetniškega dela tudi v prihodnje. Vedite, da ste dober zgled tudi drugim stanovskim kolegom. Ponosni smo na vas!« S temi besedami je predsednik OOO Sežana Milan Škapin v uvodnem nagovoru čestital prejemnikom letošnjih jubilejnih priznanj in prejemnikom posebnih priznanj na zaključni prireditvi OOO Sežana, ki je

bila v soboto, 30. novembra 2013, v Kosovelovem domu v Sežani. Na zaključni prireditvi je bilo podeljenih 15 jubilejnih priznanj za 10 let dela v obrti in podjetništvu, 30 priznanj za 20-letno delo in 4 priznanja za 30 let dela. Med letošnjimi jubilarci je bil tudi član s 50-letnim jubilejem. Podeljena so bila tudi posebna priznanja. Posebno priznanje za aktivno delo v zbornici je prejela Katja Skok, priznanje za zasluge pri razvoju dejavnosti in pri razvijanju ter izboljšanju tehnike in tehnologije v posameznih dejavnosti pa so letos prejeli: Kamnoseštvo Aleksander Svetina, s. p., iz Lokve, Gostinstvo in mesnica Valter Malovec, s. p., iz Divače, Gostilna Mahorčič, Martin Mahorčič, s. p., iz Rodika in Šiles, d. o. o., iz Tomačevice. Posebno častno priznanje zunanji organizaciji za uspešno medsebojno sodelovanje pa je prejela Višja strokovna šola iz Sežane. Prejemnikom priznanj iskreno čestitamo.

Prejemnikom priznanj iskreno čestitamo.

Posebej se zahvaljujemo skupini dijakov iz Šolskega centra Srečka Kosovela Sežana, program aranžerski tehnik, pod vodstvom mentorice Renate Nikolič, ki so oblikovali letošnje aranžmaje za prejemnike priznanj. Posebna zahvala pa gre tudi sponzorjem: Občini Sežana, Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije, Zavarovalnici Maribor in Banki Koper, ki so finančno podprli izvedbo dogodka.

Prejemniki jubilejnih priznanj Občine Komen so:

10-letni jubilej:

Silva Kuhar, s. p., Čistilni servis Metla, Brestovica pri Komnu 78, Komen.

20-letni jubilej:

Elter – trgovina in storitve, d. o. o., Komen 126b, Komen,
Lemo gostinstvo, trgovina in posredništvo, d. o. o., Gostilna Kraljestvo pršuta, Kobjeglava 63a, Štanjel,
Robi Umek, s. p., avtomehanika in vulkanizerstvo, Škrbina 46b, Komen.

30-letni jubilej:

Zdenka Jelen, s. p., žensko frizerstvo, Gorjansko 11, Komen.

50-letni jubilej:

Šiles, d. o. o., Tomačevica 22, Komen.

Posebno priznanje za kakovost izdelkov in storitev ter inovatorske dosežke je prejelo podjetje Šiles, d. o. o., iz Tomačevice.

Besedilo: Marija Rogan Šik

Kmetijstvo in gozdarstvo

Krčitve gozda v kmetijske namene

Lastniki gozda se pogosto obračajo na Zavod za gozdove Slovenije (dalje ZGS) z željo, da bi nekdanje kmetijske površine, ki so se v zadnjih desetletjih zarasle z gozdom, ponovno vrnil v kmetijsko rabo. Dovoljenje za krčitev gozda izda ZGS, ki v upravnem postopku lastniku gozda ali njegovemu pooblaščenцу izda odločbo o krčitvi gozda v kmetijske namene. Posegi v gozd, dovoljeni s strani ZGS, so za gozdarstvo sprejemljiv kompromis med nujnostjo posegov in zahtevami gozda oziroma celotnega okolja. Kriterije za odobritev krčitve gozda v grobem določa 21. člen Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 67/02, 115/06, 110/07, 106/10 in 63/2013), po katerem je mogoče izkrčiti gozd na območjih, ki so v prostorskih aktih lokalnih skupnosti opredeljeni kot kmetijska zemljišča. Krčitve gozda v kmetijske namene ni mogoče odobriti na območjih varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom, ki jih določa Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10 in 1/13).

V primeru, da je gozd, ki ga lastnik želi izkrčiti, v prostorskem aktu lokalne skupnosti opredeljen z namensko rabo gozdno zemljišče, je krčitev gozda mogoče izvesti do površine največ 0,5 ha. Ali je na območju namenske rabe gozdnih zemljišč ZGS odobri krčenje gozda, je odvisno tudi od lege gozda in poudarjenosti funkcij, ki jih ta gozd opravlja. Funkcije gozda določajo gozdnogospodarski načrti območij in gozdnogospodarski načrti enot, ki jih izdeluje ZGS. Krčenje gozda na območju namenske rabe gozdnih zemljišč tako praviloma ni dopustno tam, kjer gozd opravlja izjemno poudarjene ekološke in socialne funkcije goz-

da. Strokovno neutemeljene so tudi krčitve gozda v kmetijske namene sredi strnjenih gozdnih kompleksov.

Odločbo o krčitvi gozda v kmetijske namene izda ZGS na pobudo lastnika gozda, kar pomeni, da mora lastnik za izdano odločbo v skladu z Zakonom o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 42/07–UPB3, 126/07 in 88/10) plačati 4,54 EUR za vlogo in 18,12 EUR za odločbo, kar skupaj znes 22,66 EUR.

Odločbo se izda lastniku gozda. V primeru, da vlogo daje nekdo, ki ni lastnik gozda ali je več solastnikov gozda, mora pridobiti pooblastilo lastnika oziroma vseh solastnikov gozda. Obrazec za krčitev gozda in pooblastilo lahko posameznik dobi na območnih in krajevnih enotah ZGS ali za Kraško gozdnogospodarsko območje na spletnem naslovu <http://www.zgs.gov.si/slo/obmocne-enote/sezana/obrazci/index.html>. Stranka mora v primeru, da ne želi izkrčiti celotne parcele, ob vložitvi vloge na katastrskem načrtu zarisati območje želene krčitve.

Po izdani odločbi mora lastnik gozda o nameri o krčitvi gozda obvestiti pristojnega revirnega gozdarja, ki zagotovi označitev in evidenco dreves na območju dovoljene krčitve ter na podlagi evidentirane količine lesa in želje lastnika izda ustrezno število prevoznic. Zakonski rok za pridobitev krčitvenega dovoljenja je največ dva meseca od vložene popolne vloge lastnika ali pooblaščenca.

Besedilo: Matej Reščič, ZGS OE Sežana

(Ne)varno delo v gozdu

Lastnik gozda lahko strokovno pravilno in ekonomsko učinkovito gospodari s svojim gozdom, če ima temeljno znanje o gozdu, biti mora večš pravnega in varnega izvajanja gozdnih del ter mora imeti

ustrezno opremo in mehanizacijo. Za razliko od poklicnih gozdnih delavcev lastniki gozda dela izvajajo občasno, zato je med preventivnimi ukrepi na prvem mestu spodbujanje zavedanja o nevarnosti oziroma dvig 'kulture varnosti'.

V gozdu lastniki gozda najpogosteje opravljajo sečnjo in spravilo lesa. Gre za podiranje dreves, odstranjevanje vej, prežagovanje hlodov na ustrezne dolžine (krojenje) in spravilo lesa z mesta poseka na cesto, od koder ga odpeljemo iz gozda s tovornjaki ali traktorji. Med nameni usposabljanja lastnikov gozda za delo v gozdu je zato tudi promocija in uveljavljanje varnega dela v gozdu, uporabe kakovostne zaščitne opreme in spodbujanje varnih delovnih tehnik.

S tečajem v Dolenji vasi je Zavod za gozdove Slovenije, OE Sežana, zaključil niz usposabljanj za varno delo v gozdu z ekonomiko gozdarstva, ki so bila financirana s sredstvi Evropskega kmetijskega sklada v okviru Programa razvoja podeželja 2007–2013, ukrep 111 *Usposabljanje za delo v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu*. Zaposleni na ZGS-ju smo ga organizirali 7. in 14. septembra, udeležilo se ga je 16 lastnikov, pri izvedbi so sodelovali predavatelji praktičnega pouka Srednje gozdarske in lesarske šole iz Postojne. Med slušatelji iz občin Divača, Sežana in Hrpelje-Kozina je bilo veliko takih, ki so si obnovili znanje, pa tudi takih, ki se s tem delom srečujejo prvič.

Prvi dan tečaja je potekal v vaškem domu v Dolenji vasi, kjer so se udeleženci seznanili z osnovnim poznavanjem motorne žage, osnovami varne sečnje dreves, s tehničnem pregledom motornih žag ter predstavitvijo orodij in opreme sekača. Teo-

retičnemu delu je sledil prikaz sečnje dreves po fazah in vadba na poligonu.

Naslednjo soboto so si tečajniki nabrali spretnosti, potrebnih za delo z motorno žago. Dan se je začel s predavanjem o ekonomiki gozdarstva. Nato so predavatelji pregledali motorne žage in tečajnikom pokazali postopke njihovega vzdrževanja: čiščenje, brušenje, nastavitve motorja. Sledilo je opremljanje udeležencev z osebniimi zaščitnimi sredstvi in šolski prikaz varnega podiranja po posameznih fazah. Tečajniki so lahko sami pod budnim očesom predavateljev vadili vse postopke podiranja in kleščanja gozdnega drevja.

Po letu 2011, ko je v slovenskih gozdovih pri delu ugasnilo 18 človeških življenj, v ZGS-ju ugotavljamo postopno upadanje števila nezgod, letos je skupaj pri delu v gozdu umrlo 11 ljudi. Vsako leto v povezavi z delom v gozdu umre preveč ljudi, v večini kmetov, ki si ob kmetijski dejavnosti sami pripravljajo drva ali iščejo dodaten zaslužek na kmetiji, med smrtnimi žrtvami pa so tudi posamezni profesionalni gozdarski delavci.

Do nesreč prihaja predvsem zaradi podcenjevanja nevarnosti, neuporabe osebne varovalne opreme, nepoznavanja tehnik dela, uporabe zastarelih delovnih naprav, slabe psihofizične pripravljenosti (starosti), ekonomske krize in naraščanja letnega poseka. Tudi zato bo v prihodnje potrebno še več izobraževanja na tem področju, saj strokovnjaki ugotavljajo, da je med tistimi, ki so obiskovali tečaje varnega dela v gozdu, število smrtnih žrtev precej nižje. Zato bomo s programom tečajev za lastnike gozda, ki ga financirajo občine oziroma udeleženci tečajev, nadaljevali tudi v prihodnjih letih.

Poleg tega glavnega ukrepa za povečanje varnosti dela v gozdu v ZGS-ju tudi preko medijev opozarjamo na tragičnost nezgod in na nujnost previdnosti pri delu v gozdu. Na spletni strani ZGS-ja (www.zgs.gov.si) je na voljo literatura in razpored tečajev varnega dela v gozdu. Na sejmih in lokalnih prireditvah si lahko ogledate naše demonstracije uporabe osebne varovalne opreme in varnega dela v gozdu, lahko pa se o varnem delu v gozdu posvetujete tudi z vašim revirnim gozdarjem.

Besedilo: Bogdan Magajna
Foto: Klavdijo Čokelj

Burja

Prevoznice za prevoz gozdno lesnih sortimentov

Prevoznice so v Sloveniji novost, ki jo je uvedel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih. Gre za dokument, na katerem so podatki o dobavitelju, kupcu, vrsti in količini gozdno lesnih sortimentov, datumu, času in namenu prevoza. S prevoznico je les gozdnega drevja, posekanega v gozdu in na negozdnih površinah, sledljiv do prvega kupca.

Prevoznice potrebujete tudi za les, ki je namenjen domači porabi (kurjavi). Ne bo pa potrebna za veje in vrhače, ki so ostanki sečnje, in za gozdno lesne sortimente premera do 10 cm, če se bodo le-ti prevažali s traktorsko ali z gozdarsko prikolico.

Lastniki gozdov lahko prevoznice po 2. septembru dobite na Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS). Skupaj z odločbo vam bo revirni gozdar glede na količino odkazanega lesa in vrsto prevoznega sredstva izdal ustrezno število prevoznic.

Prevoznice morate imeti tudi za les, ki bo posekan na podlagi odločb, izdanih pred 2. septembrom. Na Kraškem gozdnogospodarskem območju jih lahko dobite na sedežih Krajevnih enot v Sežani (Partizanska 49), na Kozini (Reška cesta 14) in v Ilirski Bistrici (Vilharjeva 4).

Prevoznico mora lastnik izročiti prevozniku oziroma kupcu lesa. Kupec mora kopijo v desetih dneh vrniti lastniku gozda, lastnik pa jo mora hraniti še pet let. Lastnik mora pet let hraniti tudi vse neuporabljene prevoznice.

Prevoznice so dolžni ob prevozu lesa do prvega kupca imeti pri sebi prevozniki gozdno lesnih sortimentov. Nadzor nad prevozom lesa bodo izvajale Policija, Carinska uprava RS ter Gozdarska

inšpekcija, katerim bodo morali prevozniki na njihovo zahtevo pokazati prevoznico. V primeru, da je prevoznik lesa ne bo imel, na njej ne bo vseh zahtevanih podatkov oziroma se vpisani podatki ne bodo ujemali z dejanskim stanjem prevoza, zakon predpisuje naslednje globe: za pravne osebe in posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost, od 5.000 do 50.000 evrov; za odgovorne osebe, pravne osebe ali posameznika, ki samostojno opravljajo dejavnost, od 1.500 do 2.000 evrov; za posameznike od 300 do 2.000 evrov.

Čeprav zakon za hujše kršitve predvideva tudi zaseg lesa, lesa prevoznikov, ki ne bodo imeli prevoznice, zaenkrat še ne bodo zasegli. Postopek o zasegu lesa bo določen v posebnem pravilniku, v katerem bo določen tudi postopek zasega in prodaje tega lesa na licitaciji. Problematiko lesa, ki ne bo imel prevoznice in bo hkrati ukraden, nameravajo na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje (MKO) urediti tako, da bo prav tako prodan na licitaciji, kar bo nova naloga Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov. Okradeni lastnik pa bo moral sprožiti sodne postopke, da bo lahko prišel do denarja, tudi do tistega dela, ki ga bo pobral Sklad na licitaciji.

MKO pripravlja skorajšnjo spremembo zakona v smislu omilitve zahtev predvsem pri prevozu lesa za domačo rabo, zato lastnikom gozda svetujemo, da se v prihodnjih mesecih glede potrebnosti prevoznice pozanimajte pri krajevno pristojnih revirnih gozdarjih.

Besedilo: Bogdan Magajna, ZGS OE Sežana

Za cvetoč spomladanski vrt

Klub Gaia

Pomladne barve znanilcev pomladi popestrijo turobno zimsko podobo vrta in terase, s tem pa se poslovi tudi zima. Kje na vrtu imajo svoje mesto spomladanske čebulnice? Povsod – med trajnicami, pod drevjem, na skalnjaku ... ali pa kar v posodi.

Okrasne čebulnice si lahko omislamo tudi v kombinaciji s trajnicami. Tako nam bodo podaljšale čas cvetenja vse od pomladi pa do zgodnjega poletja, ko bodo začele cveteti trajnice. Pri sajenju upoštevajmo obdobje, ko čebulnicam odmirajo listje, ki ga ne smemo porezati.

Pod drevnino in v skalnjaku

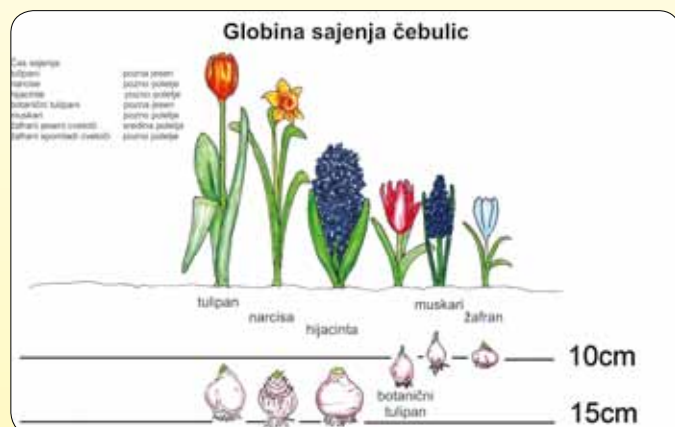
Zelo lep je pogled na cvetoče obrobe, ki se od nekoliko višjega zelenega grmičevja spušča preko visokih tulipanov in nižjih narcis do še manjših hijacint in krokusov. Pod drevje sadimo tiste, ki cvetijo, še preden drevje ozeleni: vetrnice (anemone) in morske čebulice (scila). Med nizke borovce umestimo: pritlikave tulipane, nizke narcise ali krokuse. Med trajnice na skalnjaku se lepo podajo nizke čebulnice, kot so: botanični tulipani, narcise, žafrani, grozdki (muscari) ali nizke perunike. Skalnjak bo tako zacvetel bolj zgodaj, saj večina nizkih in alpskih cvetlic cveti šele pozno spomladi in poleti.

Cvetoče okrasne posode na balkonih in terasah

Okrasne čebulice lahko posadimo tudi v okrasne posode, ki jih postavimo kjerkoli v vrtu, tudi na robove med grmičevje, ob rob trate ali med nizke iglavce. Še posebno pa cenijo okrasne posode s cvetočimi čebulnicami tisti, ki nimajo vrta, a vseeno lahko uživajo v zgodnjem spomladanskem cvetju.

Kako sadimo okrasne čebulnice?

Čebulice tulipanov, narcis, hijacint in še nekaterih drugih čebulnic so močno dovzetne za plesen, zato jih pred sajenjem razkužimo. V ta namen uporabimo sredstvo *vivera proplant*. Roke si zaščitimo z rokavicami, nato pa v priloženem lončku izmerimo primerno količino sredstva, ki ga vmešamo v pripravljen vrč

vode (6 ml na 2 litra vode). Čebulice namočimo v pripravljeno raztopino, počakamo 20 minut, nato pa že lahko pričnemo s sajenjem. Tako smo lahko prepričani, da spomladi nad rezultatom ne bomo razočarani.

Sajenje

Če želimo sredi zime občudovati cvetoče čebulnice, kot so: hijacinte, narcise, tulipani, viteške zvezde ali spomladanski žafrani, damo čebulice teh rastlin za kakšen mesec ali dva v hladilnik, nato jih posadimo v cvetlično posodo. Barve in oblike bodo najbolj prišle do izraza pri sajenju v skupinah – hijacinte in tulipane 30 do 50 čebulic na m², krokusov in podobnih več, debelejših čebulic (npr. cesarskega tulipana) pa manj.

Posadimo jih oktobra in novembra v *specialno zemljo plantella balkonia* na gredico ali v posodo z zemljo, ki smo jo predhodno

pognojili z *bio plantella nutritiv univerzalom*. Globina sajenja je odvisna od velikosti čebulice (gomolja, rizoma) in navadno znaša dvakratno debelino čebulice.

Dno čebulice se mora dotikati zemlje, ki jo prej zrahljamo. Če so tla premalo odcedna, dodamo na dno plast peska ali mivke. Med dnom in čebulico ne sme biti zraka, sicer se tam nabira voda in čebulica lahko zgrije. Za sajenje uporabimo sadilni klin ali sadilno lopatko in pazimo, da pri sajenju čebulic ne ranimo.

Varstvo pred voluharjem

Čebulice položimo v žično mrežasto posodico in jih z njo vred posadimo. Zgornji rob mreže naj bo nekoliko nad nivojem tal.

Besedilo: strokovnjaki Kluba Gaia

Kar burja prinese

Počitnice in letovanja z Medobčinskim društvom prijateljev mladine Sežana

Ko za nekaj časa zapustimo svoj varen dom, ga zamenjamo za nekaj neznanega, odkrivamo nove svetove, srečujemo nove obraze, se znajdemo v popolnoma novih okoliščinah, dobivamo dragocene priložnosti, da spoznamo tudi tisti del sebe, ki nam je bil še do nedavnega neznan ter se soočamo z novimi izkušnjami, ki nam sprožajo nove občutke in misli. Lahko rečemo, da nam novosti in spremembe nudijo priložnosti za notranje bogačenje, rast in nabiranje življenjskih modrosti.

Enako velja tudi za našega otroka, ko je postavljen v situacijo, kjer ni staršev, ki bi za njim postorili to in ono ter za njim pospravljali, zato na zdrav in zabaven način spoznava, kaj je samostojnost. Prav na letovanjih imajo otroci nešteto priložnosti, da se v tej smeri razvijajo, odkrivajo svoje talente. Oni, ne pa mama ali učiteljica, so tisti, ki sami pospravljajo svoje stvari, se preoblačijo, prenašajo svojo prtljago, pospravljajo mizo za sabo, si kupijo sladole. Istočasno spoznavajo, kaj je odgovornost. Prve dni letovanja se včasih zgodi, da te otroci, vsi v en glas, desetkrat

v minuti ogovorijo z istim vprašanjem: »Kam gremo po kosilu? Kaj bo po kopanju? Kdaj bo večerja? Kaj moramo obleči za na plažo?« Tretji dan te nihče več ne sprašuje stvari, ki so že splošno utečene in vsem znane. Kmalu vsi že vse vedo in sliši: »Pusti, bom sam!«, ko jim hočeš pomagati pri postiljanju. »Sem že!«, ko jih opomniš, naj si pred pravljico umijejo zobe. »Znam tudi sam!«, ko jim hočeš pomagati varno sestopiti z visokega igrala. »Me je že Jan namazal s kremo po hrbtu!« Tako te počasi, a gotovo četrti dan že opominjajo na stvari, na katere vsak odrasel človek običajno misli sam: »Učiteljica, pozabila si brisačo na plaži, v jedilnici si pustila očala! Ana, lani si obljubila, da bomo tudi letos iskali skriti zaklad! Ana, to niso moje kopalke, temveč Uršine! Učiteljica, pospravimo brisače pod streho, deževalo bo! Zakaj pa tvoja soba ni tako pospravljena kot naša?« Malo manjka, da mi ne začnejo polagati računov, kam in kako moram kaj pospraviti ali narediti. Zadnje dni so v tem pravi mojstri.

Ko sem to poletje nekega večera za lahko noč prebirala pravljice ob žepni svetilki in so otroški glasovi postopoma potihnil, me prekine tretješolka z vrha pograda: »Prosim, bodi tiho, kaj ne vidiš, da 'tamali' že zdavnaj spijo! Če boš nehala brati pravljice, bom lahko tudi jaz zaspala.«

Naučijo se marsikaj, tudi vprašati in odgovoriti. Doma jim tega ni treba, saj mame že vse postorimo vnaprej, in preden otrok sploh lahko po čem vpraša, je to že na mizi. Na letovanju se znajo sami postaviti zase in včasih poskrbeti tudi za druge. Marsikateri starš jih ne bi prepoznal.

To poletje so otroci Krasa in Brkinov v organizaciji Medobčinskega društva prijateljev mladine letovali v Pacugu, Poreču in Kranjski Gori. V šestih izmenah je letovalo čez tristo otrok, od predšolskih malčkov do srednješolcev, med njimi tudi otroci z zdravstvenimi težavami, otroci iz socialno šibkejših okolij in otroci s posebnimi potrebami. Za vse otroke smo skrbno pripravili in izvedli pester počitniški program, ki bo otrokom zagotovo v

spominu še v mrzlih zimskih dneh.

Za vse otroke so take izkušnje dobra naložba za prihodnost, še posebej za tiste, ki imajo manj takih priložnosti in jim starši težko ali sploh ne morejo omogočiti vključevanja v plačljive priložnosti dejavnosti in počitniške programe. Za petindvajset otrok smo lahko organizirali brezplačno letovanje s pomočjo zbranih sredstev, ki so jih v te namene širokosrčno podarili donatorji, lokalna podjetja in posamezniki. Donatorska sredstva za letovanje so bila zbrana tudi na glasbenih koncertih organizatorja Ale-

ksa Paradisa in na dobrodelnem koncertu Razvojnega društva Gmajnica z nastopom Združenega mešanega pevskega zbora Repentabor.

Vsem donatorjem se v imenu otrok prisrčno zahvaljujemo za materialno pomoč in podarjena finančna sredstva.

Sreča je na strani tistih, ki jo delijo z drugimi.

Besedilo in foto: Ana Pangos

Skupaj v dobrodelni akciji za šolske potrebščine

Zveza prijateljev mladine Slovenije in Pošta Slovenije sta 15. avgusta 2013 zaključili akcijo z imenom *Poštar Pavli polni šolske torbe*, v kateri smo zbirali denar za nakup šolskih potrebščin ter materialne prispevke v obliki zvezkov, torbic, barvic in drugih potrebščin za socialno ogrožene otroke. Dobrodelna akcija je vključevala tako finančno kot tudi materialno pomoč Pošte Slovenije in splošne javnosti, pri čemer je vsak nakup šolskih potrebščin na pošti pomenil prispevek za otroke iz socialno ogroženih družin. Območna društva prijateljev mladine Slovenije smo v sodelovanju z lokalnimi kompetentnimi službami šolske potrebščine že predali otrokom iz socialno ogroženih družin naše regije. Karin Elena Sánchez, generalna sekretarka Zveze prijateljev mladine Slovenije, je ob tem povedala: »Veseli in hvaležni smo za to akcijo, saj danes podjetja komaj poskrbijo zase, naša humanitarna dejavnost pa je v celoti odvisna od donacij podjetij in dobrosrčnih posameznikov. Prošnje za kakršno koli obliko pomoči so prihajale iz vse države, tako da bo Poštar Pavli polnil torbice otrokom, ki jim zaradi finančne in socialne stiske njihovih staršev že tako ni lahko. Iskrena hvala Pošti Slovenije in vsem podjetjem ter posameznikom, ki so se odzvali akciji ter darovali šolske potrebščine za otroke prijateljev mladine.«

V mesecu avgustu, ob praznovanju občinskega praznika Občine Sežana, smo akcijo zbiranja donatorskih sredstev za šolske potrebščine organizirali tudi v sodelovanju z Rdečim križem Slovenije, Območnim združenjem Sežana in Fotoklubom Žarek Se-

žana. Zbrana sredstva so namenjena izključno za otroke Krasa in Brkinov, katerih starši zaradi finančnih težav vse težje nakupujejo vse potrebno, kar mali nadebudneži potrebujejo za učenje. Fotoklub Žarek je s fotografijami svojih članov organiziral prodajno razstavo fotografij, otroci pa so se zabavali v igrarijah, ustvarjalnih delavnicah in se pomerili v šaljivih nagradnih igrah ter tako prispevali za šolske potrebščine svojih vrstnikov.

Vsem obiskovalcem, donatorjem in sodelujočim na dobrodelni prireditvi se v imenu otrok prisrčno zahvaljujemo.

Besedilo in foto: Ana Pangos

Povezovanje preteklosti in sedanosti

Poletna šola 3R for Cultural Tourism predstavlja pilotni raziskovalni projekt, kjer je devetnajst študentov v sodelovanju s štirinajstimi predavatelji oblikovalo osnove za predstavitev zgodovinskih

lokacij iz prve svetovne vojne na območju Občine Komen. Poletna šola je potekala od 2. do 18. septembra 2013 v sodelovanju z Univerzo na Primorskem, Univerzo v Celovcu, Univerzo na Reki in Univerzo v Trstu. Koordinator poletne šole, tj. Univerza na Primorskem, je v intenzivnem programu ponudila znanje s področij zgodovine, turizma, grajenega okolja in sociologije. Delo je bilo razdeljeno na predavanja, ki so se odvijala v Gasilskem domu Komen, in delo na terenu, kjer so študenti spoznavali posebnosti lokalnega okolja – s poudarkom na zgodovinskih dejstvih iz prve svetovne vojne ter možnostih povezovanja z obstoječo ponudbo območja. Na podlagi raziskovanja na terenu in spoznavanja lokalnega okolja in prebivalcev se je oblikovalo razvojne scenarije, ki bodo služili pri naslednjih fazah projekta oziroma novih projektih v ta namen. Koncept vsebinsko vključuje spomenike iz prve svetovne vojne, ki lahko na ta način pridobijo možnosti za ustrezno prenovu in predstavitev. Pridobljeni scenariji za razvoj turistične ponudbe v Občini Komen so lahko

v pomoč pri oblikovanju novih turističnih destinacij s povezovanjem obstoječih lokacij in vsebin v celovito podobo. Letošnja poletna šola je odprla vrata za različne teme, ki se nanašajo na zgodovinski razvoj regije in vključujejo lokacije, povezane s prvo svetovno vojno, geografske razvojne potenciale območja, sociološke možnosti vključevanja prebivalcev v razvojne scenarije in razvojne možnosti obstoječih turističnih atrakcij (jame, zgodovinski in naravni spomeniki, aktivnosti lokalnega prebivalstva). V tej fazi se je tako podrobneje definiralo potencialne turistične destinacije (vojaški kamp v jami Jerihovica, zgodovinski muzej v Gorjanskem) in jih vpelo v obstoječe vsebinske aktivnosti. Z upanjem, da bo poletna šola postala vsakoletna praksa, bo na tak način v naslednjih letih v prostor prinesla vedno bolj konkretne rezultate.

Besedilo: Boštjan Bugarič

Foto: Polona Makovec

Kratki videi Ane Čigon o malih uporih

V galeriji digitalnih umetnosti Črni kot v Kosovelovem domu so od 24. septembra 2013 bogatejši za novo posodobitev, saj bodo poleg fotografskih razstav in likovne umetnosti predstavljali tudi videoposnetke. Prva, ki se predstavlja z videotehniko, je mlada umetnica Ana Čigon, doma sicer iz Štanjela, zaposlena kot profesorica filma in videa dramsko-gledališke smeri na umetniški gimnaziji v Ljubljani. Predstavitve njenih petih kratkih videov o malih uporih so bile na ogled v času odprtosti Kosovelovega doma vse do 8. novembra 2013. Po besedah programskega vodje Kosovelovega doma Davida Terčona pa so k sodelovanju povabili novo sodelavko, kustosinjo razstave Mojco Grmek.

»Namen Črnega kota je predstavitev drugačnih pristopov k umetnosti (kot so fotografija, video in likovna umetnost) ter predstavitev mlajših umetnikov,« je poudaril Terčon.

Ana Čigon je zaključila dodiplomski študij iz slikarstva in podiplomski študij videa in novih medijev na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. Končala je tudi magistrski študij v Avstriji. S svojimi avtorskimi projekti se je predstavila na številnih samostojnih in skupinskih razstavah doma in v tujini. Kot videastka je sodelovala pri več gledaliških ali performativnih projektih. Za svoje delo je bila tudi večkrat nagrajena.

»Je umetnica mlajše generacije, ki ustvarja na področju slikarstva, videa in novih medijev ter performansa. V svojem delu razlikuje razmerje med subjektom in družbo, v tem okviru pa

še predvsem družbeni položaj in vlogo ženske. V svojih zadnjih umetniških projektih se ukvarja z vprašanjem podprezentiranosti žensk v umetnostnem svetu in s pomenom problematiziranja vzorcev zgodovinenja umetnosti,« je o Ani Čigon dejala kustosinja Mojca Grmek.

Razstava, ki nosi naslov Kratki videi o malih uporih, predstavlja zbirko petih videov, ki jih povezujejo uporne geste subjekta proti širši družbeni realnosti ali znotraj intimnih medčloveških odnosov, začinjene s humornimi in z ironičnimi prvinami. Gre za od 1- do 4-minutne videe, posnete od leta 2008 dalje, in sicer z naslovi: Nezlomljiva, One more kick, Odkritje onstran prosojnosti, Finger in US ter Drage dame, hvala. V videih Nezlomljiva in One more kick je omenjena gesta intimna in uperjena proti abstraktni sili, v ostalih pa se navezuje na bolj konkretne situacije, kjer družbene, politične ali zakonske norme omejujejo subjekt. V videu Odkritje onstran prosojnosti se upor vrši proti nespartmetni in ignorantski kulturni politiki, ki jo je umetnica zaznala v eni največjih kulturnih ustanov v Ljubljani. V delu Finger in US se z videoizjavo upre administrativnim oviram, ki jih ZDA vsiljujejo vsem tujim obiskovalcem države. Drage dame, hvala pa je v osnovi dokumentarni posnetek performansa, ki problematizira vzorce zgodovinenja umetnosti, ki izključujejo ali omejujejo vlogo žensk v njej.

Besedilo in foto: Olga Knez

Podelili priznanje Maks Fabiani

V soboto, 28. 9. 2013, so v Spacalovi galeriji na gradu v Štanjelu podelili priznanje Maks Fabiani. Le-to je v domeni Upravnega odbora nagrade Maks Fabiani, Društva urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije, Občine Komen in Ustanove Maks Fabiani v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo in Ministrstvom za infrastrukturo in prostor Republike Slovenije. Za nas, manj uke občane so vse te ustanove na kratko tiste, ki strokovno bdijo in umeščajo naše potrebe v naš življenjski prostor. Koliko jim to uspeva spričo vse večjega pritiska kapitala in pomanjkanja občutka za človeka na vseh področjih, ne bom ocenjevala, saj za to nisem poklicana, še manj usposobljena. Z velikim navdušenjem in odobravanjem pa sem na tej, tako strokovno zastavljeni prireditvi sprejela govor našega župana Danijela Božiča. Vsakokrat me preseneti, saj so njegovi govori tako neposredni in koreninijo v življenju nas ljudi, občanov, uporabnikov teh ali onih storitev. In je našim urbanistom, prostorskim planerjem, tudi arhitektom in zakonodajalcem s tega področja posebej izpostavil potrebo po glasnosti, upornosti in izvirnosti, ki naj temelji na izkušnjah preteklosti in potrebah sedanjosti. Te potrebe pa kličejo iz dneva v dan po bolj humani družbi.

Dobitnike priznanja Maks Fabiani je pozdravila tudi gospa Barbara Radovan, ki je zastopala Direktorat za prostor Ministrstva za infrastrukturo in prostor RS. S čestitkami dobitnikom in zahvalo gostitelju, Občini Komen, se je pridružil predsednik Društva urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije, gospod Boštjan Cotič. Slavno-stni govornik je bil dosednji predsednik Upravnega odbora nagrade Maks Fabiani, mag. Peter Bassin. Predstavil je prehojeno pot Upravnega odbora in izrazil potrebo po večjem vključevanju strokovnih akterjev v prizadevanje odbora. Ne nazadnje je nagrada oziroma priznanje Maks Fabiani predizbor za sodelovanje v izboru za evropsko nagrado. Kritično, a z veliko mero optimizma je spregovoril predsednik žirije, prof. dr. Andrej Pogačnik. Napovedal je boljše čase skrbi za naše okolje, s tem pa položajem ministrom urbanistov, prostorskih planerjev in vseh, ki so strokovno odgovorni, da bo naša dežela odsev naših dejanj in naših sanj.

Letos so priznanje Maks Fabiani za leto 2012 prejeli Mestna občina Ljubljana in izdelovalci – Ljubljanski urbanistični zavod, Urbanistični inštitut RS in podjetje Oikos za občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana. Prejemnikom so priznanja podelili vsi trije že omenjeni predsedniki, ki so s svojo prisotnostjo in organizacijskimi pripravami prispevali k dogodku. Svečano podelitev priznanja smo nadgradili z glasbo, ki jo je iz svoje flavte prefinjeno izvajala nadvse obetavna flavtistka Anja Colja iz Coljave. Letos je Anja diplomirala s posebno nagrado Akademije za glasbo v Ljubljani in čestitkam dobitnikom priznanja Maks Fabiani z vsem spoštovanjem dodajamo tudi čestitke naši Anji.

Na prazniku v Štanjelu sem pogrešala vse tiste marljive urbaniste, prostorske planerje, arhitekte, mogoče tudi kakšnega inšpektorja s teh področij, kajti vsi, prav vsi, z nami vred, naj bi skrbeli za smotno koriščenje prostora. Umeščanje vseh tistih objektov, ki jih v življenju potrebujemo, naj raste iz ljudi za ljudi, na poštenih temeljih in s pravo mero narodnostnega ponosa. Moj skromen razmislek dogodku na rob.

Besedilo: Ana Godnik

Čiščenje Jakcovega brezna pri Hruševici

Skupinska slika jamarjev DZRJL na akciji čiščenja Jakcovega brezna pri Hruševici
Foto: Primož Presetnik

Jakcovo brezno sva že jeseni 2008 v borovem gozdu, vzhodno od vasi Hruševica našla Rok in Riko, člana Društva za raziskovanje jam Ljubljana (DZRJL). Ker še ni bilo registrirano v slovenskem katastru jam, sva ga raziskala in izmerila. Načrte zanj sva že oddala, zato je sedaj v slovenskem katastru vpisano pod številko 9840. Pri raziskovanju sva naletela na oviro: po 8 metrih sva se morala ustaviti ob zamašku s smetmi. Sva pa med smetmi in steno na severnem delu brezna opazila majhno luknjo. Ko sva skozi jo vrgla kamen, je po podoru še dolgo odmevalo. To je dalo slutiti, da se brezno nadaljuje ...

Doma sva pregledala še italijanske podatke o jamah. Ugotovila sva, da so bili v tem breznu italijanski jamarji že leta 1925. Takrat so zapisali, da je brezno globoko 20 metrov, napisali pa so tudi, da v celoti ni raziskano. Predlagala sva, da bi jamarji DZRJL očistili to brezno tudi z namenom, da bi ga lahko dokončno raziskali. Zavod RS za varstvo narave je namenil denarna sredstva za čiščenje jam na Primorskem. Člani DZRJL smo se (po Rokovi ideji)

odločili za akcijo čiščenja Jakcovega brezna.

Čistilna akcija je bila organizirana 5. oktobra 2013. Udeležilo se je 25 članov Društva. Vlečno škripčevje smo postavili že pred začetkom čiščenja, nato ga je bilo potrebno še testirati. Šele po vsem tem smo lahko začeli vleči odpadke iz brezna. Izvlekli smo 5 m³ smeti, in sicer največ železnih odpadkov in nekaj komunalnih odpadkov.

Ko smo odstranili zamašek s smetmi na dnu vhodnega brezna, se je odprl prehod v notranjost jame. Jama se razcepi v dva kraka: levi krak je manjši, desni rov pa ima 24 metrov dolžine. Ta rov je izredno lepo zasigan. (Slika 1)

Akcijo čiščenja so prišli pogledat tudi domačini z otroki. Seznanili so se z zahtevnostjo čiščenja jame. To nas veseli, saj nam zagotavlja, da se jam ne bo več onesnaževalo. Domačin iz Hruševce nam je priskočil na pomoč tako, da je s traktorsko prikolico vozil odpadke od brezna do kontejnerja, ki je stal na koncu vasi. Po končani akciji sva Rok in Riko jamo spet izmerila. Meritve so iz prvotnih 8 metrov jame prešle na 43 metrov dolžine in 17 metrov globine.

Seveda so Hruševljani vse nas – jamarje povabili tudi v svoj hram.

Rok, pobudnik čistilne akcije, v desnem rovu Jakcovega brezna
Foto: Primož Jakopin

Tretjič po Poti devetih kalov

V nedeljo, 20. oktobra 2013, smo v Kobjeglavi že tretjič organizirali pohod po Poti devetih kalov. Namen Poti devetih kalov je spodbujati ljudi k ohranjanju naravne in kulturne dediščine v kraju. Pot je rezultat projekta, ki ga je pod okriljem LAS-a Zgornje Vipavske doline in komenskega Krasa izpeljala Agrarna skupnost Kobjeglava s pomočjo Vaške skupnosti Kobjeglava-Tupelče in društva Kraški slavček.

Lani nam je bilo vreme izredno naklonjeno, letos pa smo samo upali, da med potjo ne bi začelo deževati. Odločili smo se namreč, da pohod izvedemo v vsakem vremenu. Vremenu primerna je bila udeležba. Domačinov, Kraševcev, je bilo bolj malo, večina pohodnikov je prišla iz osrednje Slovenije.

Pohod je bil voden. Tokrat smo začeli pri kalu v Tupelčah, kjer smo pohodnike seznanili s pomenom kalov in drugih vodnih virov za Kraševce v preteklosti in danes. Pohodniki so si lahko ogledali Petrovo domačijo, ki je tik ob kalu. Na Petrovem dvorišču jim je Marica Pscova razložila, kako zelo »šparovne« in iznaj-

dljive so morale biti kraške gospodinje v preteklosti, ko še ni bilo vodovoda.

Na poti so pohodniki še veliko izvedeli o obnavljanju kalov in zakaj je treba kale vzdrževati tudi danes.

Okrog sto petdeset pohodnikov je pot prehodilo v slabih treh urah. Na poti so jih domačini pričakali z različnimi priboljški, na koncu pa z golažem.

Pri Starem kalu so pohodnikom prikazali, kako se je nekoč kuhalo tropinovec. V času med obema vojnama, ko so bili naši kraji pod Italijo, so Kraševci velikokrat kuhali žganje na skrito. Takrat jim je voda iz kalov prišla še kako prav.

Kobjeglavci in Tupelčani z veseljem opažamo, da je pot tudi v resnici zaživel. Člani društva smo tako po poti popeljali že precej organiziranih skupin, veliko pa je tudi individualnih pohodnikov iz različnih delov Slovenije.

Besedilo: Mateja Grmek

Ocenjevanje mladih vin v Kobjeglavi

V Kobjeglavi smo ob praznovanju svetega Martina pripravili ocenjevanje vin letnika 2013. Letošnje leto je bilo tekmovanje namenjeno le domačim vinarjem iz Kobjeglave in Tupelč, v

prihodnjih letih pa se bo ocenjevanje pripravilo za vina iz širše okolice.

Na ocenjevanje so domačini prinesli dvanajst vzorcev belih vin in petnajst vzorcev terana. Ocenjevanje je potekalo v petek, 15. novembra 2013, priznanja najboljšim pa je kraljica terana Anet Jagodič podelila na tradicionalnem kobjeglavskem martinovanju dan za tem. Najboljše belo vino je po mnenju komisije, ki ji je predsedovala Majda Brdnik, pridelal Anton Abram, drugo mesto je zasedel Boštjan Furlan, priznanje za tretje mesto pa je dobil Karel Ravbar. Najboljši teran ima to leto Valter Rudež, za njim pa sta se uvrstila Boštjan Furlan in Rok Furlan. Komisija je na splošno ocenila letino kot dobro, predvsem glede na to, da to poletje vinogradnikom in vinarjem ni bilo najbolj prijazno. Veseli so tudi, da ocene in pripombe, ki jih vinarji dobijo po ocenjevanju, padejo na plodna tla.

Marjan Grmek, odgovorni za pripravo ocenjevanja, pa je izrazil željo, ki naj velja za vsa martinovanja in tudi druge zabave: naj se vam ne zavrti od alkohola, zavrtite se raje ob dobri glasbi.

Besedilo: Marijana Furlan

Mednarodno mladinsko srečanje z glasbo za prijateljstvo med narodi

Od 20. do 28. septembra letos so se v mestu Arad v Romuniji srečali mladi glasbeniki, ki so oblikovali mednarodni orkester in med njimi so bili tudi štirje Primorci iz okolice Komna. Vsakoletno mednarodno mladinsko srečanje je leta 2001 začel Arnold Graf, dolgoletni mestni svetnik in svetovalec za kulturo mesta Neumarkt v Nemčiji. Arnold Graf si je srečanje zamislil kot družnje v duhu prijateljstva in povezovanja narodov v mednarodni simfonični orkester v spomin na tragične dogodke druge svetovne vojne, svojo uspešno uresničeno idejo pa je obrazložil z naslednjimi besedami: »V Neumarktu imamo veliko pokopališče z več kot 5000 pokopanimi, ki so bili deportirani na Bavarsko. Če-

prav je pokopališče lepo vzdrževano, menim, da je premalo prisotno v zavesti prebivalcev. Večkrat sem doživel ganjenost oseb z vsega sveta, ki so prišle počastit spomin na svoje sorodnike na tem pokopališču. Želel sem, da bi novo tisočletje začeli v znamenju duhovne povezanosti v spomin na deportirane in padle ljudi, tako da bi skupaj zbrali mlade iz dežel Južne in Vzhodne Evrope, ki imajo svoje prednike pokopane v Neumarktu.« Med temi je veliko ljudi tudi s komenskega območja, kot je nadalje povedal: »Komen je za Neumarkt prav poseben primer, saj je bilo po partizanskem napadu in nato nemškem protinapadu leta 1944 približno 500 oseb iz Komna in okolice deportiranih v Neumarkt in na Bavarsko, kjer so ostali dlje časa. Med njimi so bili tako moški kot tudi ženske, otroci in starejše osebe. S časom so se v Neumarktu rodili novi otroci in tako je ostal stik med Neumarktom in Komnom živ še danes. Tudi sam sem letos spomladi obiskal Komen in se srečal s predstavniki občine ter glasbene šole.«

Arnold Graf sicer ni glasbenik, a je izbral glasbo kot univerzalni jezik za medij povezovanja narodov. Od leta 2001 dalje namreč mladi glasbeniki kot predstavniki občin oziroma držav oblikujejo simfonični orkester. V tem veličastnem glasbenem sestavu vadijo teden dni, nato pa program predstavijo na t. i. »koncertu miru«, s katerim se srečanje tudi zaokroži. Leta 2001 so se v Neumarktu prvič združili predstavniki treh dežel, od leta 2003 pa srečanje poteka bienalno v Neumarktu, vmes pa v kateri od zdaj že desetih držav, ki so vključene v projekt. Poleg Avstrije, Češke, Hrvaške, Madžarske, Nemčije, Poljske, Romunije, Rusije in Srbije je letos že petič sodelovala tudi Slovenija, za kar je dal pred leti prvo pobudo Emil Švara. Flavtistka in piccolistka v orkestru je bila Irena Birsă, Neža Podbršček je zasedla mesto prve oboistke, prvi čelist je bil Anže Ličen, na kontrabas pa je igral Jernej Budin.

Sprejem pri županu in podpis prijateljske listine v Mestni hiši v Aradu med Občino Arad in Občino Neumarkt, ki ju k sodelovanju pri projektu The Power of Music zavezuje tudi v bodoče; od leve: Franz Hortolani in Arnold Graf (predstavnika Občine Neumarkt), Gheorghe Falcă (župan Občine Arad), Levente Bogнар (podžupan), Cătălin Lăzurescu (svetovalec za kulturo)

Orkester je vadil v dvorani Umetniškega liceja Sabin Dragoj v Aradu, ki je bil gostitelj in koordinator letošnjega projekta. Kot je povedala podpravnateljica šole in koordinatorka dogajanja Marinela Todoran, so nalogo sprejeli z odgovornostjo in s počaščenostjo. Poskrbeli so za prijetno vzdušje, organizirali bivanje in prehrano, poseben glasbeni večer s predstavitvijo romunske glasbe v različnih žanrih – od folklorne do popa in džeza –, srečanje z romunsko mladino, obisk koncerta araške filharmonije, v sodelovanju z nemškimi kolegi pa so pripravili tudi izlet v sosednji kraj Santana in izlet v mesto Timișoara.

Poleg intenzivnega dela v orkestru so glasbeniki in njihovi spremljevalci (večinoma predstavniki srednjih glasbenih šol različnih držav) lahko spoznali mesto Arad in del njegove okolice. Mesto Arad na zahodu Romunije ima 160.000 prebivalcev, grajeno je v srednjeevropski arhitekturi, zato po videzu spominja na Dunaj, Trst ali Ljubljano, le da so pročelja številnih palač večinoma slabše vzdrževana. Središče mestnega dogajanja je na več kilometrov dolgi aveniji, kjer so številne trgovine, lokali, cerkve različnih veroizpovedi, izredno veliko število bank ter pomembne upravne, izobraževalne in kulturne ustanove, med katerimi je tudi mestno gledališče in filharmonija mesta Arad. Sredi mesta teče reka Mureș, okrog katere so parki in območja za športne aktivnosti.

Na začetku omenjene avenije ob ogromni, nedavno zgrajeni pravoslavni cerkvi stoji Umetniški licej Sabin Dragoj, kjer so pridno vadili udeleženci projekta The Power of Music 2013. 60-članski orkester desetih držav je pripravljala romunski dirigent Dan

»Koncert miru« mednarodnega simfoničnega orkestra pod vodstvom dirigenta Dana Boarja v filharmonični dvorani v Aradu (Romunija) dne 27. septembra 2013

Boar, ki sicer vodi simfonični orkester Umetniškega liceja Sabin Dragoj. Izbral je zahteven program del Ludviga van Beethovna. »Koncert miru« je bil 27. septembra 2013 v krasni filharmonični dvorani v Aradu. Kot solist z mednarodnim simfoničnim orkestrom se je v dveh skladbah predstavil tudi zelo nadarjen trinajstletni romunski violinist Stefan Simonca Oprita. Dan Boar je po koncertu pokazal veliko zadovoljstvo nad glasbeniki: »Trdo so delali, z velikim zanosom in disciplino, vsak je dal vse od sebe, zato mi je bilo resnično v veselje delati s temi mladimi.« Tudi slovenski udeleženci so bili zadovoljni z rezultatom dela na koncertnem odru. O celotnem srečanju pa so domačinka Irena Birska in ostali predstavniki Slovenije takole strnili svoje vtise: »Romunijo smo doživeli kot deželo, ki je presegla naša pričakovanja glede urejenosti in organiziranosti v koraku s sodobnimi trendi. Težave smo imeli le pri komunikaciji, saj malo ljudi govori še kakšen tuji jezik, npr. angleščino. Pot tja in nazaj je bila dolga, potovali smo namreč z vlakom, saj smo s seboj imeli velike glasbene instrumente, in to več kot 15 ur v eno smer. Igranje v orkestru je za nas pomenilo koristno izkušnjo in izziv zaradi zahtevnega programa. Spletli smo veliko prijateljskih vezi, še največ s predstavniki dežel nekdanje Jugoslavije – očitno se še čuti neka skupna vez med nami, morda v temperamentu (smeh).«

Prav prijateljski duh pa je namen tega mednarodnega mladinskega srečanja; čutiti ga je bilo tako med mladimi kot med spremljevalci, ki se že več let udeležujejo srečanja. Novo bo od 20. do 30. oktobra 2014 v Neumarktu, posebna komisija pa bo določila, kje bo srečanje potekalo leta 2015. Veliko občin iz evropskih držav si namreč želi gostiti projekt, pri čemer je pogoj ta, da poskrbijo za celotno organizacijo dogodka in zagotovijo prostor za vadbo orkestra ter primerno koncertno prizorišče in da tudi krijejo stroške bivanja in prehrane (udeleženci namreč sami krijejo le stroške poti). Projekt pa bo morda nekoč gostila tudi Občina Komen, iz katere vsako leto sodeluje nekaj nadarjenih glasbenikov.

Besedilo: Helena Gardina

Glasbeniki iz Slovenije na mednarodnem mladinskem srečanju The Power of Music; od leve stojijo Irena Birska, Neža Podbršček, Jernej Budin, sedi Anže Ličen

Plašči Polone Makovec

Plašči Polone Makovec, fotografinja, poslovne sekretarke, diplomirane varstvoslovke, vsestranske organizatorke (ali kot pravi sama sebi – multipraktik) iz Komna, krasijo prostore Knjižnice Kozina do konca novembra. Po materini strani, Brčinka, zato tudi povabilo k razstavljanju. Doslej se je predstavila z dvema fotografskima razstavama v stari komenski šoli in tam leto dni vodila galerijo. Na tokratni razstavi predstavlja like, akte, obraze, skratka fotografije realnih ljudi iz njenega okolja, lasersko gravirane na les. Obiskovala je Srednjo šolo za oblikovanje in fotografijo, smer fotografija, zato simpatični in samozavestni fotografinji prodor z inovativnostjo predstavlja nov pristop in obenem obiskovalcem razstave nudi nov vpogled, najsi bo na fotografskem kot na širšem umetniškem področju. »Vsakdo od nas nosi plašč: plašč

iskrenosti, ledenosti, prijaznosti, razkritosti ali odkritosti, zato tak naslov,« še doda Makovčeva. Na otvoritvi sta za glasbeni intermezzo poskrbela Eva Sluga in Žiga Dodič, člana skupine Perfect Strangers. Eva ju predstavi takole: »Ime je bilo rojeno v čast skupini Deep Purple. Manuel Kocjančič šteje ritem, Nik Ražman sledi na bas kitari, s šestimi strunami pa se poigrava Žiga Dodič. Poleti sva se z Žigo odločila, da se bova preizkusila tudi v akustičnih vodah. Vadila sva v študentu pred hvaležno publiko, včasih so naju poslušali navijači Eurobasketa 2013, pela sva na Titovemu trgu, tudi v baru Barbapapa. Prav vsak izrečen vtis, stisnjena roka, nasmeh, ponujen večer za igranje, dovoljenje, da lahko zapojem, prav za vse sem hvaležna.« Vabljeni k ogledu razstave v novembru. Fotografije in obvestila o vseh naših prireditvah in razstavah si lahko ogledate na www.sez.sik.si, spletni strani Kosovelove knjižnice Sežana, Enota Kozina. Zaradi vsesplošnega varčevanja tudi v knjižnici varčujemo s papirjem, zato bo papirnatih obvestil v bodoče manj – vabimo vas torej, da nam sledite na spletnih straneh.

Besedilo in foto: Patricija Dodič

60 let Glasbene šole Sežana

V sklopu prireditev ob 60. obletnici Glasbene šole Sežana je v petek, 25. oktobra 2013, v Kosovelovem domu Sežana potekal prvi izmed predvidenih koncertov. Z velikim ponosom smo lah-

ko prisluhnili bivšim učencem sežanske glasbene šole, ki svojo glasbeno pot nadaljujejo na drugih glasbenih ustanovah. Na koncertu se je predstavilo lepo število naših bivših učencev. Program so sestavljali solistični nastopi, nastopi duetov ter komornih skupin. Po odzivu obiskovalcev lahko rečemo, da smo imeli priložnost prisluhniti izrednim mladim glasbenikom in da se nimamo kaj bati za nadaljnji razvoj glasbe na našem področju. Zaigrali so nam dijaki umetniških gimnazij, Konservatorija za glasbo in balet in študentje Akademije za glasbo ter kar pet diplomantov Akademije za glasbo v Ljubljani. Nekateri že po- učujejo na glasbenih šolah, medtem ko se nekateri še vedno preizkušajo na glasbenih odrih kot solisti ali kot člani različnih komornih skupin.

Na drugem koncertu 22. novembra 2013 so se predstavili naši domači učitelji. V polni dvorani Kosovelovega doma smo bili priča enkratnemu koncertu. Predstavilo se je kar dvanajst učiteljev Glasbene šole Sežana. Po desetih letih smo imeli priložnost prisluhniti koncertu učiteljev, ki so zelo resno poprijeli za delo

Skupinska fotografija – koncert učiteljev

Koncert bivših učencev – štirje diplomanti AG Ljubljana

in pripravili pester in zelo všečen program. Poslušali smo solo točke in veliko kombinacij komornih skupin.

V decembru pričakujemo vrhunec na slavnostnem koncertu, ki bo 13. decembra 2013 v Kosovelovem domu. Poleg solistov se nam bodo predstavili tudi otroški pevski zbor, godalni orkester ter združeni pihalni orkester pod taktirko Simona Perčiča. Poleg koncerta pa Glasbena šola Sežana pripravlja izdajo nove brošure ob 60. obletnici ter izdajo nove zgoščenke s posnetki naših naj-uspešnejših učencev v zadnjih desetih letih. Posnetki so nastajali v Studiu Hendrix na Radiu Koper oziroma na različnih tekmovanjih, ki so se jih udeležili naši učenci.

Besedilo: Ivo Bašič

Foto: arhiv GŠ Sežana

Naš prosti čas za vašo varnost

Spoštovane občanke in občani, dragi prijatelji!

Leto se bliža koncu in prišel je čas, ko moramo tudi gasilci pogledati v preteklost, analizirati svoje delo in se veseliti skupnih uspehov. Skupaj z vami se želimo sprehoditi skozi dogodke leta 2013. Leto, ki se izteka, je bilo na vseh področjih gasilske dejavnosti zelo aktivno in bogato. Zastavljenih smo imeli kar veliko ciljev, na katere smo, vsaj tako mislim, ponosni.

V začetku leta so nas obiskali učenci 5. razreda OŠ Komen. Predstavili smo jim delovanje društva in ogled garažnih prostorov in vozil. Obiskali smo vrtec v Komnu ter najmlajše seznanili z gasilsko opremo. Na obisku smo imeli ministra za obrambo Republike Slovenije in poveljnika Civilne zaščite Republike Slovenije. Sodelovali smo pri gašenju in analizi požara na Trstelju, ki je bil največji požar v naravnem okolju leta 2013. Obiskalo nas je več prostovoljnih gasilskih društev iz Slovenije. Vsem tem smo predstavili delovanje društva, gasilski dom in vozila ter si v prijetnem druženju izmenjali zanimive izkušnje s področja gasilstva. Udeležili smo se kongresa Gasilske zveze Slovenije, ki je potekal

v Kopru. Nudili smo pomoč pri pripravi telovadnice za dobrodelni koncert, ki so ga organizirali predstavniki Rdečega križa. Sodelovali smo pri preventivnem požigu ob železniški progi Branik–Štanjel. Na prošnjo Občine Komen smo odstranjevali odmrlo drevje po Občini Komen, v sušnih poletnih mesecih smo zalivali drevje po Komnu ter nudili pomoč lovcem pri razvozu vode za divjad. Sodelovali smo na tekmovanju terenskih vozil v Postojni in Babičih, opravljali smo požarne straže na prireditvah v Občini Komen. Z lastnim delom smo dokončali nov prizidek ter prepleskali garažne prostore gasilskega doma. V oktobru, mesecu požarne varnosti, smo zaključili z dobrodelno akcijo, s katero smo pričeli maja pod naslovom Ko so sekunde pomembne, ko smo zbirali sredstva za nakup defibrilatorja. V tem času smo zbirali sredstva in jih zbrali toliko, da smo lahko nabavili tri defibrilatorje. Ob veliki razglasitvi požarne ogroženosti naravnega okolja smo opravljali požarno stražo, ki jo je skupaj opravilo 208 gasilcev PGD Komen. Prevoženih je bilo skupaj 1062 km. Do konca novembra smo posredovali na 30 intervencijah, žal za

udeležence tudi s hujšimi posledicami. Pri intervencijah je sodelovalo skupaj 254 gasilcev PGD Komen, ki so opravili skupaj 1.241 prostovoljnih delavnih ur. Tako smo 11-krat intervenirali v naravnem okolju, 4-krat posredovali pri stavbnih požarih, skupaj s poklicnimi gasilci iz Sežane smo 2-krat posredovali ob prometnih nesrečah, tehnično pomoč smo nudili 8-krat, 2-krat smo nudili pomoč reševalcem in enkrat smo iskali pogrešano žival, dve intervenciji pa sta bili lažni. V Občini Komen smo intervenirali 24-krat, 2-krat smo odšli na pomoč gasilec v Občino Sežana in Občino Nova Gorica, 1-krat smo odšli na pomoč gasilec v Republiko Italijo in Občino Miren Kostanjevica. Na interveniranjih ni prišlo do nobene poškodbe gasilcev, kar je razveseljujoče, na opremi in tehniki pa je nastalo kar veliko škode. Seveda nismo pozabili na izobraževanje in usposabljanje gasilcev, za kar je bilo porabljenih kar 2.140 prostovoljnih delavnih ur. Naši najmlajši pionirji in mladici so naša prihodnost. Več kot štiri-deset jih je, ki se z mentorji tedensko srečujejo vse leto, spoznavajo gasilstvo in z mladostno izvirnostjo dajejo našemu društvu poseben pečat.

Tudi gasilskega tekmovanje Kraške gasilske zveze ne smemo pozabiti, saj smo dosegli odlične rezultate: tri 1. mesta, eno 2. in dve 3. mesti. V nadaljevanju pa smo na regijskem tekmovanju Obalno-kraške regije dosegli dve 1. in dve 3. mesti, kar posledično pomeni, da se bosta dve ekipi gasilcev PGD Komen v naslednjem letu udeležili Državnega gasilskega tekmovanja.

Veliko lepega smo doživljali v dneh in mesecih leta 2013. Želimo si, da gasilstvo v našem kraju živi, se razvija in z vsemi vami ostane to, kar je. Verjamemo v to, saj zagnanost tako od naših najmlajših do najstarejših ne pojenja, temveč raste in se krepi. Krepi se tudi naše članstvo, saj smo medse sprejeli kar nekaj novih članic in članov.

Prihaja prijeten čas dogodkov in družinske harmonije. Vsem občanom Občine Komen želimo, da bi ga preživeli in doživeli v osrečujočem okolju. Vaš korak v novo leto 2014 naj ne bo negotov, ampak trden in zanesljiv – z upanjem na lepo prihodnost!

Besedilo: Marko Adamič,
predsednik PGD Komen

Po poti, ki vodi do zdravega srca

Z razumom, s pesmijo in plesom za zdrava srca Krasa je prireditev, ki je 18. novembra 2013 v sežanskem Kosovelovem domu potekala že 19. leto zapored in s katero so počastili številne aktivnosti ob 29. septembru – svetovnem dnevu srca. Prireditev, na kateri je nastopilo več kot 120 pevcev, plesalcev, glasbenikov in folkloristov pred nabito polno veliko dvorano kraškega kulturnega hrama, so organizirala štiri društva. Kraški podružnici Društva za zdravje srca in ožilja, Društva Kraški dren in Društva diabetikov se je letos pridružilo še Medobčinsko društvo invalidov Sežana.

Slavnostni govornik, priznani kardiolog, primarij dr. Boris Cibic, ki ne skriva kraških korenin, saj rad zahaja na Prosek, kjer se je leta 1921 tudi rodil, je v nagovoru izrekel veliko pohvalo organizatorjem, ki se že 19 let trudijo s promocijo zdravega življenjskega sloga. »Pohod, ki ste ga izpeljali od Proseka do Križa in si tam ogledali ribiški muzej, je privabil več kot 85 sodelujočih, kar je dokaz, da želite nekaj za svoje zdravje narediti tudi s hojo in z gibanjem. Povprečna življenjska doba se je tudi pri nas podaljšala: 82 let za ženske in 78 let za moške. Primorci imate pri tem srečo, saj vas pri tem podpira okolje, ki vas sili, da zdravo živite, burja, ki vas prepiha, in sonce, ki vas segreva. Seveda pa moramo tudi sami z dovolj gibanja, s pravilno prehrano in predvsem z zdravim življenjskim slogom zmanjšati dejavnike tveganja ne samo za srčno-žilne bolezni, ampak za vse bolezni. Zato skrbite za svoje zdravje, hodite in pazite na hrano!« je poudaril dr. Cibic. Primarij dr. Cibic je v spremstvu direktorja Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije, dr. Franca Zalarja, in predsednice Upravnega odbora Nacionalnega foruma humanitarnih organizacij Slovenije, Tereze Novak, predsednici kraške podružnice Društva za zdravje srca in ožilja, dr. Ljubislavi Škibin, podelil priznanje, ki ji ga je za njeno dolgoletno udejstvovanje v humanitarnih organizacijah ter za prispevek k razpoznavanju in spoštovanju humanitarnega dela izročil slovenski nacionalni forum humanitarnih organizacij. »To ni samo moje delo in priznanje, to je priznanje vseh vas, ki se trudite delati dobre stvari. Tudi v naši podružnici se trudimo čim bolj razmigati naše prebivalce – bodisi v nara-

Prostovoljci so opravili približno dva tisoč brezplačnih meritev

vi, zato prirejamo redne mesečne pohode, kot tudi s plesom. Poskrbimo pa tudi za smeh, petje in prijetno druženje. Prav prijetno razpoloženje zmanjšuje dejavnike tveganja za nastanek bolezni srca in ožilja ter drugih bolezni. Zdravo življenje in hoja naj postaneta del vašega vsakodnevnega življenja,« je poudarila Škibinova.

V Društvu Kraški dren, ki deluje že 13. leto in ga vodi Ivanka Šuc, pridno telovadi več kot 300 udeležencev. Letos so v Averbju ustanovili 13. telovadno skupino pod vodstvom Tatjane Teraž. Aktivni so tudi v Društvu diabetikov, ki deluje že 27 let in šteje več kot 340 članov. Ob telovadnih aktivnostih, športnem udejstvovanju pa svoje člane tudi ozaveščajo in izobražujejo o sladkorni bolezni. Letos so organizirali regijsko in državno tekmovanje za osnovnošolce in srednješolce v znanju iz sladkorne bolezni. Društvo vodi Vojko Turk.

Jelica Grmek, predsednica Medobčinskega društva invalidov, poudarja, da je njihovo društvo, ki združuje 520 članov iz vseh štirih občin, pri izvajanju petih socialnih programov nadvse veselo, da so se leni preselili v nove prostore, ki omogočajo izvajanje raznih delavnic, kot so delavnice ročnih del.

Tudi tokratna prireditev, ki so jo naslovili z geslom Po poti, ki vodi do zdravega srca in ki je tudi geslo letošnjega svetovnega dneva srca, je pokazala veliko medgeneracijsko druženje s poudarkom na gibanju. Ob povezovanju Anči Godnik so v kulturno-umetniškem programu nastopili plesalci plesnega društva Mavrica, zbor Kraški slavček Društva Sožitje, recitator Igor Rojc, Mešani pevski zbor Sežana, plesna skupina Štorovke iz Štorij, folklorna skupina Kolo Koper, plesalke orientalskih plesov Desert Roses, humorist, gasilec Pepi in plesna skupina Mehki čevlji.

Tri ure pred prireditvijo so strokovni delavci opravili približno dva tisoč brezplačnih meritev krvnega tlaka, pulza, holestero-

la in sladkorja v krvi s svetovanjem. Meritev se je po njihovih ocenah udeležilo približno 400 ljudi. V društvih vabijo, da se jim pridružite in tudi sami kaj postorite za svoje zdravje. V Društvu za zdravje srca in ožilja vsako tretjo nedeljo v mesecu prirejajo pohode. 15. decembra letos se bodo iz Škrbine povzpeli na hrib Lipnik (365 m) in si ogledali cerkveno obzidje ter se spustili v Šibelje, kjer si bodo ogledali zasebni muzej.

Besedilo in foto: Olga Knez

Akcija Krajevne organizacije Rdečega križa Komen uspela

Prepričana sem, da niste pozabili deževne marčevske nedelje, ko smo prostovoljke RK Komen organizirale prireditev, ki smo jo poimenovali *Nasmehnimo se pomladi*. Bolj kot pomladi smo se nasmehnili in nasmejali našim domačim humoristkam in žlahtnemu komedijantu Gojmirju Lešnjaku Gojcu, ki je bil naš gost. Danes zagotovo ne bi obujali spominov na to srečanje, če se med tem časom ne bi zgodilo to, kar smo načrtovali. Zbirali smo prispevke in donatorska sredstva za nakup aparata za merjenje gostote krvi in potrebnega programa, ki sodi v paket te prepotrebne raziskave – analize krvi. Uspelo nam je! Zbrali smo 2.188,70 evrov, toliko, da je naš Zdravstveni dom Sežana po dolgotrajnem tehtanju in presoji za zbran denar kupil kar dva aparata. Prvi je že omenjen, drugi, ki je celo dražji od antikoagulacijskega, pa je aparat za merjenje enega parametra – pokazatelja vnetja. Gostota krvi ni ravno nedolžen problem v zdravljenju bolezni srca in ožilja, saj lahko pride, v primeru pregoste krvi, do strdkov in ti so lahko usodni za človeka. S tem aparatom smo naši zdravnici, dr. Katji Šantelj, diplomirani medicinski sestre, Vidi Furlan Trampuž, in višji medicinski sestre, Mirjani Tavčar, naložili dodatno delo. Hvaležni smo jim, da so se vključile v usposabljanje za uporabo aparata, ob tem pa vsem vam sporočamo: antikoagulacijska dejavnost v komenski ambulantni ne sme ogroziti

osnovne zdravstvene dejavnosti. Tako bodo v te meritve vključeni le starejši ljudje, ki jim obisk antikoagulacijske ambulante v Sežani ali Šempetru pomeni dodatno breme – tako zanje kot za njihove najbližje. Ti bolniki bodo obveščeni, kdaj bodo v naši ambulantni začeli s tovrstnimi meritvami in tudi urnik bo zagotovo znan. Verjetno se bo to zgodilo v januarju 2014.

ln ker že razmišljam o pobudi našega Rdečega križa, ki je padla na ugodna tla, se mi postavlja vprašanje. Vsaka dodatna dejavnost v že utečenem delovnem utripu je zagotovo dodatno breme za zaposlene, toda ali ni vse naravnano k najvišjemu cilju človeštva – k življenju? Na to pomislite vsi, ki vas bo kdaj doletelo kaj podobnega, kot se je zgodilo v Komnu. Z aparatom za merjenje enega pokazatelja vnetja bomo lahko v naši ambulantni v Komnu zvedeli, če je bolezen take vrste, da moramo na dodatne preiskave v laboratorij v Sežano. Še en prihranek za bolnika in, gledano širše, za družbo v celoti.

Z laičnim pogledom sem vsem vam, ki že dolgo čakate na vest, kaj se je zgodilo z našim *Nasmehom pomladi*, odgovorila kar na kratko: »Uspeli smo!«

Hvala vsem! Nam bo zahvalo izrekel še kdo drug?!

Besedilo: Ana Godnik, prostovoljka

Prisluhnili smo klicu domačih gasilcev

Od letošnjega maja so člani Prostovoljnega gasilskega društva Komen izvajali humanitarno akcijo Ko so sekunde pomembne. Vsem gospodinjstvom v Občini Komen in še aktivnim podjetjem so poslali zgibanko s položnico z oznako zbiramo denar za nakup defibrilatorja. Ko nas je zlata, žal po vremenu sodeč bolj mokra jesen povsem osvojila, so gasilci skupaj z OŠ Komen, MePZ Cominum, Pihalnim orkestrom Komen, taborniki čete Ognjeni ruj Komen in Občino Komen organizirali zaključek humanitarne akcije. Dobili smo se v nedeljo, 20. oktobra 2013, ob 18. uri v Zadržnem domu v Komnu in doživeli lep večer s kulturnim programom, pesmijo, plesom in smehom, kar vse pelje po poti, ki vodi do zdravega srca. Navdušile so nas hip hop mame z vrtoglavo gibčno vodjo plesne skupine Be funky, Matejo Terčon. Pravi sončki so bili otroci, združeni v otroškem pevskem zboru Osnovne šole Komen z neustavljivo zborovodkinjo Andrejo Rustja in pianistko Ingrid Tavčar. In že smo zajeli sapo

ob božajoči, prefinjeno izvedeni skladbi, ki nam jo je zaigral naš Pihalni orkester pod taktirko Matije Tavčarja. Bil je odsoten, orkester pa enako ubran. Slavnostni govor smo na zaključni prireditvi zaupali požrtvovalnemu predsedniku PGD Komen, Marku Adamiču, ki nas je vse, prav vse pohvalil. Vsak evro šteje, je bilo njegovo sporočilo in od maja do oktobra smo, skupaj s sredstvi na zaključni prireditvi, v Občini Komen zbrali 7.903,62 evrov. Za ta denar so gasilci kupili tri defibrilatorje z zunanjimi omaricami, preostala sredstva pa bodo nakazali Zdravstveni postaji Komen za nakup previjalne mize. ln ker že omenjam zdravstvo, srčno pričakujem od vseh zdravstvenih delavcev, in to je želja nas vseh uporabnikov zdravstvenih storitev: Bodite nam prijazni v trenutkih, ko smo najbolj ranljivi, ko smo bolni. Zavedamo se, da ste ljudje, kot mi vsi, pa vendar v službi ljudi. Naš uspeh humanosti smo v nedeljo nadgradili še z nagovorom našega župana Danijela Božiča, ki ni mogel prikriti veselja nad našo pripravljenostjo

Burja

pomagati drug drugemu tudi v težkih časih. In ker velja, da je čas zlato, smo županu hvaležni, da si je vzel čas za nas, čeprav je bila nedelja. Pogrešali smo nekatere, za katere smo prepričani, da bi jih morala priklicati med nas poklicna etika. Nobenega ne moreš prisiliti, pa tudi nobenemu ne smeš vzeti za zlo njegovega mišljenja ali tihega pričakovanja. Naj živi demokracija. Dajmo let tudi srčnosti! To so seveda moja videnja. Predstavitev nas je nagradila še z ubranim petjem naših pevcev MePZ Cominum, ki letos praznuje 15-letnico delovanja. Prav toliko let, torej od začetka, je z njimi zborovodkinja Ingrid Tavčar, poosebljena mladenka glasbe, ki je z zborom zrasla, se izvila iz srednje glasbene šole in diplomirala na Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Po glasbenih nastopih in ohrabrujočih govorih smo doživeli trenutke smeha z znanim humoristom Tiljom Frtacinom in našim, nič manj znanim gasilcem Pepijem. Obema hvala z zahvalo vsem sodelujočim v programu in vsem tistim, ki ste v ozadju poskrbeli, da je bil dogodek tako domače pristen. Navdušil nas je tudi mladi harmonikaš Danej Tavčar, ki je program vrstnikov iz osnovne šole popestril s svojo harmoniko.

Na odru nismo imeli zvezd iz sveta kulture, zvezde pa so žarele v vseh tistih, ki so od maja do oktobrske nedelje segali k neskončno visokemu cilju: človek človeku.

Hvala vsem!

Besedilo: Ana Godnik

Upokojenci – vozniki motornih vozil v korak s časom

Včasih smo rekli, da znanje in izkušnje delajo mojstra. To velja še danes. Toda glejte, znanje in tehnologija tako napredujeta, da nam tu in tam zmanjka potrebnega razumevanja. To se dogaja prav v vrstah nas upokojencev, ki sicer nismo odmaknjeni od življenja, pa nam to življenje prehitro beži. S ciljem, da bi v tej hitrosti ne ogrožali ne sebe ne drugih, je Društvo upokojencev Komen organiziralo prepotrebno akcijo – v četrtek, 24. oktobra 2013, smo se ob 16. uri dobili v Zadržnem domu v Komnu na predavanju, na katerem smo osvežili znanje o prometnih predpisih in se dodatno seznanili z novostmi na tem področju. Brezplačno je DU Komen za nas izvedlo predavanje predstavnika Avtošole Jorgič Sežana Iva Jorgiča, predavateljice Patricije in našega policista Branka Zupančiča. Organizatorji so podvomili v udeležbo, zato so nam v vabilu sporočili alternativo – predavanje bo v Zadržnem domu Komen ali v sejni sobi Občine Komen. Predhodno smo se zato morali prijaviti in po številu prijav smo ugotovili, da znamo ceniti svoje in življenje drugih. Presenetljiva udeležba – bilo nas je osemindeset. Organizatorju, našemu Društvu upokojencev Komen, posebej pa predavateljema res hvala, hvala pa tudi vam vsem, ki se, kljub vsak dan težjemu

preživljanju, zavedate, da je prav človek največje bogastvo.

In ta človek je danes marsikje in v temeljih ponižan. Ljudje so ob delo, mladi ga ne dobijo. Socialna država se sesuva in iz nje raste najbolj groba oblika kapitala. Žal je ta našel pot do tistih, ki so študirali na žuljih delavcev in dosegli tista znanja, da so tako premeteno izropali družbeno lastnino in delavca pahnili v prepad. Žal ne dojemam več, kje je človek, da se ne zmeni več za človeka, da lahko hodi v korak z nami, čeprav nam je uničil prihodnost.

Kaj če bi predramili v sebi tiste vrednote, ki so bile včasih del večine in nam je bilo vsem tako lepo v prijateljstvu, iskrenem sodelovanju, v pomoči in v solidarnosti?

Skromen medklic ob koristnem dogodku, ki smo ga doživeli upokojenci, ki pogosto rečemo: »Mi smo vsaj do penzije prišli, kaj bo z vami, naši otroci, vnuki, pravnuki? To nas skrbi!«

In za konec hvala naši šoli, ki nam je brezplačno posodila ozvočenje, in hvala občini, ki nam je brezplačno dala na voljo naš zadružni dom.

Besedilo: Ana Godnik

Johna Earla ne bo več v Škrbino

Na slovesnostih v spomin primorskim padalcem v Škrbini ne bomo več poslušali občutenih, tehtnih besed, ki nam jih je na vseh dosedanjih petnajstih novembrskih svečanostih v značilni slovenščini z angleškim naglasom polagal na srce britanski vojni veteran, v Trstu živeči 92-letni ugledni časnikar John Earle. Tiho se je poslovil v četrtek, 19. septembra 2013, v bolnišnici na Katinari.

John Earle se je rodil 30. januarja 1921 v kraju Crow-

borough v Angliji. Kot študent je leta 1940 vstopil v vojsko in služil v severni Afriki. V znani bitki pri El Alameinu je bil ranjen, nato je v Kairu stopil v Upravo za posebne operacije (SOE) in bil kot kapetan dvakrat s padalom odvržen v južne predele takratne okupirane Jugoslavije; delal je namreč v britanskih misijah v Srbiji, Črni gori

in Bosni. Ob koncu vojne in še leto zatem je bil obveščevalni oficir v Trstu.

Poročil se je z italijanskim dekletom iz Trsta in leta 1947 doštudiral moderne jezike v Cambridgeu. Kot časnikar se je zaposlil pri znani tiskovni agenciji Reuters. Bil je dopisnik iz Bonna in Beograda, vodja zunanjepolitičnega uredništva v Londonu, dopisnik iz Rima, na koncu pa dopisnik londonskega dnevnika The Times iz večnega mesta.

Potem, ko je stopil v pokoj, se je leta 1986 naselil v Trstu. Še naprej je bil dopisnik za angleške liste, vključil se je v novo okolje. Takoj je navezal stik tudi s Slovenci na obeh straneh meje, med

nami je imel veliko prijateljev. Ob robu slovesnosti ob 50-letnici Partizanskega dnevnika ga je na Vojskem nagovoril Ivo Božič. Ta nekdanji neugnani primorski padalec, ki ga je, tako kot Earla, izurila britanska služba SOE, ga je opozoril na junaško in tragično zgodbo naših fantov, ki je v tistih letih šele stopala iz polstoletne prisilne in zaničljive pozabe. Earla, ki v Kairu in potem na svojih misijah ni srečal primorskih padalcev, je njihova usoda močno presunila. Kot Anglež in kot soborec je sklenil, da se oddolži njihovemu spominu. Ko je potem spoznal še gostoljubne in prizadevne ljudi v Komnu in Škrbini, preživele padalce, svojce pogrešanih, raziskovalce njihovih usod, je leta 1998 dal pobudo za spominske svečanosti. Okoli 11. novembra – britanskega spominskega dneva za padle v vseh vojnah – se od takrat vsako leto odvijajo v Škrbini pred spominsko ploščo na Fakinovi domačiji, ki so jo padalcem postavili njihovi preživeli soborci in prekomor-

ci. Ta slovesnost se je z novimi pobudami iz leta v leto bogatila in je danes pomembno in priljubljeno srečanje, ki se ga redno udeležujejo tudi britanski in ameriški diplomatski predstavniki v Sloveniji.

Svetovno strokovno javnost pa je na primorske padalce opozoril s svojo angleško knjigo, ki je izšla v Veliki Britaniji leta 2005, nato leta 2008 v Trstu v italijanskem prevodu, leta 2009 pa pri tržaški Mladiki tudi v slovenskem prevodu Nataše Stanič z naslovom *Cena domoljubja*. Pri isti založbi je John Earle nato leta 2010 objavil svoje angleško pisane vojne spomine *Od Nila do Donave*. Za tisk je pripravljena še njegova angleško pisana zbirka zgodovinskih in biografskih skic o Trstu. Tudi v njej smo Slovenci častno zastopani.

Besedilo: Ivo Jevnikar

Državno znanstveno tekmovanje iz verižne reakcije

V zadnjem mesecu dni so na Šolskem centru Srečka Kosovela Sežana potekale intenzivne priprave na državno znanstveno tekmovanje iz verižne reakcije.

Cilj tekmovanja je bil sestaviti zaporedje vsaj desetih fizikalnih ali kemijskih členov – naprav, ki so med seboj tako povezani, da vsak predhodni člen sproži naslednjega. Naša šola se je tekmovanja udeležila z ekipo dijakov, ki obiskujejo gimnazijski program. Člani ekipe, ki so se poimenovali Srečkoti, so:

Andraž Brožič 2. ag,

Aleksander Lesar 2. ag,

Erik Pleško 2. bg,

Tilen Čeh 3. ag,

Rok Grmek 3. ag,

Filip Fabjančič 4. ag in

Julijan Peric 4. bg.

Verižna reakcija je nastajala v kabinetu za fiziko in v kemijskem laboratoriju. Uporabljeni materiali so bili večinoma odpadni kosi lesa, kovin in plastike, ki so jih dijaki z veliko mero iznajdljivosti, spretnosti in znanj vključili v svoje idejne osnutke naprav. Pri izdelavi posameznih delov in postavitvi verižne reakcije so sproti dozorevale ideje za izboljšave in izpopolnitve. V verižno reakcijo, ki po zagonu deluje brez kakršnekoli zunanje pomoči, je bilo potrebno združiti številne kemijske in fizikalne procese ter jih

povezati v celoto. Poleg zahtevnih fizikalnih in kemijskih znanj je ekipa izkazala izjemne spretnosti in znanja tudi na številnih drugih področjih, kot so delo z različnimi materiali in obdelava le-teh (les, kovina, plastika, steklo), programiranje, razsvetlitve, vizualni in zvočni učinki, snemanje in montaža posnetka verižne reakcije, postavitve in dimenzioniranje delov verižne reakcije ...

Za končni videz verižne reakcije so poskrbele dijakine smeri aranžerski tehnik, ki so pomagale pri barvanju.

Verižna reakcija je rezultat vztrajnega, potrpežljivega in timskega dela. Verižno reakcijo so dijaki sestavili iz več naprav, med drugim so izdelali: samostrel, vrtečo giljotino, lego robota in osvetljen napis. V verižno reakcijo so vključili različna premikajoča telesa (kotaleče, leteče in padajoče žogice, letečo puščico, vrteče kladivo, voziček na klancu, plastenke z domino efektom ...).

Svoje poznavanje kemijskih reakcij so spretno vključili v verigo in tako dosegli zanimive učinke. Z zmesjo kvasa, detergenta in peroksida so naredili peno. Žogice za namizni tenis, ki jih je pobiral voziček na klancu, so opremili z natrijem in magnezijem, ki sta ob stiku s klorovodikovo kislino in z vodo povzročila pravo malo eksplozijo. Lastnosti nekaterih kemijskih elementov, da značilno obarvajo plamen, so uporabili za barvni učinek v zatemnjeni učilnici. Kaskado barvnih plamenov so zaključili z zmesjo cinka in žvepla, ki ob prižigu burno reagirata.

Posnetek verižne reakcije v celoti in njeno razlago si lahko ogledate na spletni strani naše šole in na spletni strani chemgeneration.com, kjer si lahko ogledate posnetke vseh osemnajstih verižnih reakcij, s katerimi se srednje šole udeležujejo tekmovanja. Naloge, prispele na državno tekmovanje, bodo ocenjene z nagrado strokovne žirije in z nagrado občinstva. Razglasitev rezultatov tekmovanja bo 2. decembra 2013, podelitev nagrad pa 12. decembra 2013 na šoli zmagovalki.

Besedilo: Vasilija Valečič

Foto: Tilen Čeh

Kraška orientacijska taborniška avantura

Taborniki čete Ognjeni ruj Komen smo s sobote na nedeljo (16.–17. november 2013) organizirali Kraško orientacijsko taborniško avanturo (KOTA) za tabornike Južnoprimorske naveze (JPN) med

enajstim in štirinajstim letom starosti. Šestdeset tabornikov se nas je v soboto zbralo v šoli v Brestovici. Po prihodu in nastanitvi so potekale prijave ekip in žreb štartnih števil. Sledil je skupni zbor, na katerem je vodja tekmovanja Ivana Žigon pozdravila vse tekmovalce, nato pa so sledile še štafetne igre ter večerja. Po večerji so se skupine odpravile na nočno orientacijo. Med samimi skupinami je bilo 15 minut razlike. Na dveinpolurni orientaciji je bilo kar 7 kontrolnih točk, na katerih so se skupine preizkušale v znanju prve pomoči, Morsejeve abecede, v tematskem in IQ testu ter v risanju skice terena. Po prehojeni orientaciji so se vrnili v šolo, kjer so prespali, zjutraj pozajtrkovali, pospravili za sabo in na končnem zboru izvedeli svojo uvrstitev in prejeli našitke. Tako smo zaključili še 3. Kraško orientacijsko taborniško avanturo, ki jo je organizirala četa Ognjenega ruja Komen. Ponosni smo na uvrstitev komenske ekipe, saj so se uvrstili na odlično 2. mesto med osmimi tekmovalnimi ekipami.

Besedilo: Tina Tragin in Kaja Mezinec

Bodite radovedni tudi v prihodnjem letu ...

Tako kot letos se bodo društva in vaške skupnosti Občine Komen tudi v prihodnjem letu trudili za pestro dogajanje v naši okolici. Začetek leta bomo po veselem decembru začeli nekoliko ležerno, z zanimanjem se bomo udeleževali večerov v komenski knjižnici, meseca februarja pa bomo že skupaj s »Pustom hrustom« odganjali stran »Teto zimo«. Tudi letos bodo po vaseh Občine Komen poskrbeli, da bodo z izvirnimi pustnimi rajanji priklicali pomlad in z njo prve »okuse« kraške narave. Da se bo »kraška narava« še nekoliko bolj razcvetela, bodo poskrbeli udeleženci že 6. mednarodnega tekmovanja glasbenikov solistov ter komornih skupin Svirél 2014, ki bo s svojimi zvoki zaobjel grajske zidove Gradu Štanjel. Pravi »pomladanski okusi« pa se začnejo z Mesecem špargljev in kulinarike naših ponudnikov, ki nas bodo razvajali vse od sredine aprila pa tja do sredine maja. Za vse tiste, ki želijo prijetno združiti z »okusnim«, je nedvomno obisk 8. Br'stovske špargljade, v okviru katere se boste lahko podali na rekreativno kolesarjenje ali na čezmejni krožni vodni pohod po okoliških vzpetinah, kolovozih in skritih stezah v zgodnji pomladi prebujene kraške pokrajine.

Tudi v mesec maj bomo zakorakali aktivno s krožnim pohodom Pohod v kresno noč, ki nas bo popeljal izpred dvorane v Kobjegli, po gozdnih poteh do vasi Lukovec in nazaj. Poletje bo v znamenju brezskrbnosti, kulture in rekreacije. Oživele bo grajsko dvorišče Gradu Štanjel, z gledališkimi predstavami in drugim dogajanjem. Marš na pohod nas bo iz Kobjeglave po-

peljal na nezahteven pohod po krožni poti po bujno zelenih in dišečih kraških travnikih, pašnikih in gozdičkih. Ob koncu poletja nas bodo zopet zapeljevale melodije udeležencev mednarodnega glasbenega srečanja – Solokamp 2014, ki zajema mojstrske tečaje za instrumentaliste in pevce ter koncerte profesorjev in udeležencev. Intenzivne lekcije pod mentorstvom mednarodno uveljavljenih profesorjev in koncertantov se odvijajo v prostorih Gradu Štanjel, koncerti pa na prikupnih lokacijah v Občini Komen in drugih krajih na Krasu. In ko se bo Kras obarval v najlepšo paleto jesenskih barv, nas bodo premamili okusi Meseca kraške kuhinje, zakorakali bomo na pohod Pot devetih kalov in na 17. pohod Po sledeh soške fronte ter se hkrati spomnili na 100-letnico začetka prve svetovne vojne.

Vsekakor pa moramo nekaj dni v letu posvetiti tudi kraški kapljici. Mesec november bo »Martinov« in zopet bodo oživele kantine in vasi v Občini Komen, ki bodo z različnimi prireditvami mošt spremenile v vino.

Če smo leto začeli ležerno, nekoliko utrujeno, ga zaključimo aktivno, s sloganom Zdrav duh v zdravem telesu in se udeležimo 15. Štanjelskega teka.

Torej, za vami je kratek sprehod skozi dogajanje v prihodnjem letu. Želimo si, da svoje zamisli in predloge o prireditvah delite tudi z nami in skupaj oblikujemo še zanimivejše dogajanje na tem koščku Krasa.

Besedilo: TIC Štanjel

4. dobrodelni koncert na OŠ Antona Šibelja - Stjenka Komen

V petek, 11. oktobra 2013, se je telovadnica OŠ Komen spremenila v koncertni prostor. Že četrtrič zapored je potekal dobrodelni koncert z naslovom *Tu sem doma*. S tem dogodkom so na šoli zaključili teden otroka, izkupiček pa v celoti namenili šolskemu skladu.

Pester program so sooblikovali številni glasbeni in tudi drugi izvajalci, ki so se odpovedali vsakršnemu honorarju. Predstavili so se: kvartet flavt, kvartet pozavn, Quinta, Damjana Godnič, Matic Štavar, različni zbori OŠ Komen (spremljava Ingrid Tavčar), tamburaški orkester Danica, The white wall in Mateja Terčon. Solo pevca Polona Kante Pavlin in David Čadež sta presenetila s skladbo *Snop rož v naročju*, ki jo je prav za to priložnost napisal Miran Rustja.

Pri organizaciji koncerta in zbiranju nastopajočih je imela glavno vlogo šolska zborovodkinja, Andreja Rustja. Njej in ostalim nastopajočim gre še posebna zahvala. V ozadju se skrivajo številne ure vaj ustvarjanja, pri otrocih in mladih pa brez podpore in spodbud s strani staršev gotovo ne bi šlo. Da je bil koncert zasnovan in izpeljan kot celota, so poskrbeli tudi: družina Tenze z lepimi oglaševalskimi plakati, Občina Komen in njena tehnična delavca, šolski hišnik, glasbena skupina Red Katrins z ozvočenjem, nogometni klub s klopmi, mnogi prizadevni učitelji in drugi sodelavci, ki so poskrbeli za slovesen zaključek.

Beseda iskrene zahvale pa gre tudi vsem poslušalcem oziroma darovalcem. Skupaj nam je uspelo zbrati kar 640 evrov. Koncert tako predstavlja dokaz, da je dobrodelnost še vedno tista vrednota, ki lahko med seboj povezuje ljudi različnih generacij in talentov, nastopajoče in poslušalce/gledalce. Tovrstni dogodki združujejo ljudi na različne načine, hkrati pa na otroke in mlade posredno prenašajo številne pozitivne vrednote življenja v skupnosti.

Besedilo: Neja Harej

Varno in poskočno

Zakon o osnovni šoli nam med drugim nalaga, da vzgajamo in izobražujemo učence za trajnostni razvoj in za dejavno vključevanje v demokratično družbo, kar terjaja globlje poznavanje in odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja in odgovornost do drugih ljudi. Omenjeni cilj učenci osvajajo z različnimi aktivnostmi med devetletnim obveznim izobraževanjem.

Letos smo se na šoli dejavno vključili v evropski teden mobilnosti, ki je potekal od 16. do 22. septembra pod geslom *Vaš korak za čistejši zrak*. Skupaj s policistom smo načrtali varne poti po Komnu, vsi učenci centralne šole pa so pot tudi prehodili. Ob tem so spoznali, da je prometna ureditev v središču Komna nekoliko nerodna zaradi (ne)prehoda pri bencinski črpalki. Najbolj varna je zato pot do šole, ki pelje mimo stare šole, cerkve in gasilskega

doma in vodi skozi Cirje do škrbinske ceste, kjer je po prehodu ob glavni cesti urejen pločnik.

Šolska skupnost je v tem istem tednu razpisala natečaj za znak – označbo varnih poti, kot ga poznajo nekatere, prometno sicer bolj obremenjene, občine. Enainpetdeset učencev je prispevalo svoje predloge, od katerih je komisija z gospodom Dimitrijem Čigonom, predsednikom Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Komen, izbrala likovno upodobitev učenke Nike Gustinčič iz 5. a.

Izdelek bo posredovan Občini Komen kot prispevek najmlajših pri urejanju cestnoprometne problematike. V kolikor bi do izvedbe

zares prišlo, komisija predlaga, da naj bi bil znak rumen, nekoliko večji, v notranjosti pa naj bi imel napis *varna pot*.

Sicer pa je bil glavni cilj aktivnosti popularizacija hoje, dolgoročneje pa izboljšanje razmer na področju trajnostne mobilnosti (domačini prihajajo v šolo peš, učenci iz drugih krajev se vozijo s šolskimi avtobusi). Vsak učenec je spoznal, da lahko doda kamenček v mozaik prijaznejšega in bolj zdravega okolja, v katerem živi, in hkrati poskrbi tudi za svoje fizično počutje ter tako krepki svoje zdravje.

18. oktobra 2013 so imeli učenci 5. in 6. razreda tehnični dan, namenjen osveščanju o varnosti v prometu. V teoretičnem uvodu so se seznanili z osnovno kulturo v cestnem prometu, z gibanjem ob cesti oziroma po prometnih površinah, s prečkanjem ceste ter s prometnimi znaki in njihovim pomenom. Sledil je zanimiv, zabaven in poučen del, ko so bili postavljeni v vlogo voznika in so se na priložnostnem prometnem poligonu na šolskem igrišču preizkusili v vožnji z Jumicar mini avtomobilčki. Slednji delujejo na bencinski pogon, vsebujejo pa vse elemente pravega vozila: varnostni pas, zavorno pedalo in pedalo za plin. Vožnja s štirikolesniki po cesti s pravimi križišči, prometnimi znaki in pravim semaforjem je pritegnila mnogo navdušencev.

Zanimivo, poučno in prijetno izkušnjo je s finančnim pokritjem omogočil Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Komen, za kar se pobudnikom akcije v imenu učencev iskreno zahvaljujemo.

Besedilo: Nives Cek
Foto: Tomaž Mavrič

Otroško praznično drevo

V torek, 26. novembra 2013, so štanjelsko podružnico komenske osnovne šole obiskali stanovanjci Socialno varstvenega zavoda Dutovlje in njihovi spremljevalci. Za učence od 1. do 6. razreda so pripravili zanimive delavnice, ki so potekale v skupinah. V eni skupini smo izdelovali lampijone, v drugi živali iz gline, vsi pa smo sodelovali pri okraševanju dvometrskega stožca – pobarvali smo ga in nanj pisali ter risali. Tako je nastalo otroško praznično drevo, ki že krasí avlo šole in nas bo v zadnjem mesecu leta spominjalo na to, da se bližajo božični in novoletni prazniki. Razpoloženje je bilo veselo in upamo, da se bodo taka srečanja, ki nas povezujejo med seboj, še kdaj ponovila.

Besedilo: učenke in učenec 6. b
podružnične šole v Štanjelu

Oj, kofek ti, oj kofek

Oj, kofek ti, oj kofek
sladki kofek ti,
ti žalost nam preženeš,
žalost in skrbi.

Oj, kofek ti, oj kofek
sladki kofek ti.
Ti žalost nam preženeš,
žalost in skrbi.

V petek, 15. novembra 2013, smo tudi na OŠ Komen že tretjič obeležili dan slovenske hrane. V šoli smo imeli tradicionalni slovenski zajtrk. Vsi učenci do 5. razreda smo se po 1. šolski uri zbrali v avli.

Obiskala nas je Lucijina nona Vilma Godnič. Povedala nam je, kaj so v starih časih jedli za zajtrk. Zajtrku so rekli frušteč, običajno so jedli »kafek« in kruh. Z mamo sta enkrat na teden spekli črni kruh, včasih so nanj namazali marmelado. Pili so ječmenovo kavo. Ječmen so najprej prepražili v brštulinu in ga nato v mlinčku zmleli. Ko so dečki šli v šolo, so dali malico v žep, deklice pa v torbice, narejene iz blaga. Učenci v šoli niso dobili malice, ampak so v odmoru pili le čaj.

Po predstavitvi so Lucija, Gabrijel in njuna nona zapeli pesem Oj, kofek ti, oj kofek.

Pojedli smo med, maslo in kruh, popili toplo mleko ter se posladkali z jabolki. Pridne kuharice in kuhar so nam pripravili tudi različne namaze z medom, za kosilo pa je bila domača ječmenka. V avli smo si ogledali razstavo plakatov, panjskih končnic in izdelkov iz medu in čebeljega voska. Videli smo pravo čebelarško opremo, ki jo uporabljajo tudi naši učenci čebelarji in mentor, čebelar Robi.

Počutili smo se kot včasih. Bilo je zelo lepo.

Besedilo: Tia Turk, Ana Gustinčič, Lucija Godnič (učenke 3. a) in učiteljica Mirjana Trampuž Luin

Pravi in lažni prijatelj

Moj pravi prijatelj ne izdaja me,
moj lažni prijatelj to počne,
moj pravi prijatelj pride k meni
in za vedno je pri meni.

Lažni prijatelj je kot vampir,
ki muči me venomir.
Pravi prijatelj rad te ima,
kot eno sta skupaj za vedno oba.

Lažni prijatelj pri tebi prespi,
kot vrag te spati ne pusti.
Pravi prijatelj ne muči te,
ker ve, da ti spanec dobro de.
Lažni prijatelj te preboli,
a pravi prijatelj te ne zapusti.

Lažni prijatelj ljubosumje goji,
pravi prijatelj s tabo drži,
vse najhujše pomaga premagati ti.

Pravemu prijatelju vseeno je,
ali imaš kratke ali dolge lase.
Lažni prijatelj pa iz tebe hudo divo naredi,
se za hrbtom posmehuje ti.
Rdeči, zeleni, rumeni rubin
pravi prijatelj podari ti
za trenutke preživite z njim.
Lažni prijatelj izkorišča te,
zato se mu upri in ga spodi ti.

Pravega prijatelja rada imej,
do konca življenja skupaj z njim se smej.

Demi Fakin, 5. b,
Podružnična šola Štanjel

Posčito

V ravnici so hiše, nad hišami dim,
v dimu so zvezde, nad zvezdami mlin.
V mlinu je mlinar, ki zgodbo pozna,
to noč naj požene vse mline sveta.

Sovrašstvo naj zmelje in tihi prepir,
ljubezen naj trosi in sladki nemir.
(Feri Lainšček)

Naj bo v letu, ki prihaja, vsem dana moč ljubezni.

Prijazno, srčno in srečno 2014.

v imenu učencev in sodelavcev OŠ Komen
ravnateljica Nives Cek

Bučna juha

V torek, 1. oktobra 2013, nas je v naši enoti Vrtca Štanjel obiskala mamica dečka iz skupine Pikapolonice, gospa Veronika Lapajne. Na otrokovo pobudo je skupaj z nami pripravila bučno juho. Otroci so aktivno pripravili potrebno zelenjavo. Narezali so krompir, korenje in čebulo. Sesekljali so peteršilj in izdoblili bučo. Bučno seme so posušili za ptice, za katere bodo poskrbeli v zimskem času. Kuharica Mojca Ukmar, ki skrbi za naše lačne želodčke,

nam je ta dan skuhala pravo bučno juho po istem receptu. Zelo nam je teknila in otroci so prosili za še. Ugotovili smo, da je juha zelo zdrava, zato smo jo vključili na jedilnik še v naslednjih tednih.

Vsi iz Vrtca Štanjel se gospe Veroniki zahvaljujemo za kuharske dogodivščine.

Besedilo: Silvana Lozej in Denis Lemut

Z mavrico po jesensko pravljico

Letošnje šolsko leto smo v Štanjelu začeli veselo, saj smo dobili preurejeno igrišče, na katerem se radi igramo. Dobili smo nova igrala, hišico za spravilo igrač, del igrišča pa je preurejen s prodniki. V Štanjelu v tem letu domujejo Palčki, Pikapolonice ter Žabice, za njihovo dobro počutje in varnost pa skrbijo strokovne delavke Mateja in Alenka, Silvana in Denis ter Mateja in Monika. V jesen smo zakorakali s projektom Z mavrico po pravljico ter s slikanico Juha, ki iz buč se skuha. Oblekli smo se v jesenske barve, v sklopu slikanice pa smo se po pravljici igrali, si jo pripovedovali, ustvarjali ter raziskovali buče, s pomočjo prijazne mamice pa smo si pripravili pravo bučno juho.

Tudi teden otroka smo mavrično obarvali, saj smo v ta namen iz barvnih odtisov naših rok izdelali mavrico, ki nas bo spremljala skozi vse leto. Veliko smo se tudi pogovarjali o sebi, o svojih prijateljih, naučili smo se novo pesem o prijateljstvu, v vrtcu pa

smo predstavili svoje najljubše igrače, si jih med seboj izposojali in se z njimi igrali. Kot je že v navadi, smo izvedli tudi tradicionalni dan Vsi na kolo, ki ga imamo zelo radi. Letos smo medse povabili policista, gospoda Roberta Kralja, ki nam je povedal marsikaj zanimivega in poučnega. V novembru smo s tradicionalnim slovenskim zajtrkom obeležili dan slovenske hrane. Tako smo lahko okušali domač slovenski med, maslo, jabolka, kruh in mleko. Pred nami pa je že praznični december, ki nam ga bodo popestrili mavrični škratje.

Besedilo: Mateja Štoka in Monika Turk

Izdelava mila v Vrtcu Štanjel

V sredo, 6. novembra 2013, sta nas v jutranjih urah obiskali mami dečkov iz skupine Pikapolonice, gospa Tina Miljavec Furlan in gospa Manuela Nabergoj Furlan. Obiskali sta nas zato, da bi skupaj izdelali trdo milo, ki ga bodo otroci odnesli domov v decembru kot novoletno darilo. Cilj srečanja je bil spoznati pomen ter uporabo mila. Mami sta imeli vse pripomočke in material s seboj. Otroci so aktivno sodelovali pri mešanju, tehtanju in vli-vanju sestavin v modele za milo. Po dveh dneh smo mila stresli iz modelov in jih sušili še približno tri tedne. Milo smo vsak dan obračali, tako da se je enakomerno sušilo. Mamama Tini in Ma-nueli se zahvaljujemo za obisk in podarjena mila.

Besedilo: Silvana Lozej in Denis Lemut

Veselje v Vrtcu Komen

V Vrtcu Komen se veselimo, saj so se nam uresničile želje. Uspel nam je namreč projekt *Pri nas pa vrtec zidamo*, ki smo ga začeli v maju s postavitvijo temeljnega kamna.

Spet smo vsi pod isto streho – otroci iz skupine Rožice, Zvezdice, Muce, Sovice in Sončki. V komenskem vrtcu je devetinsedem-deset otrok, za njihovo dobro počutje pa skrbimo: Darja, Branka, Helena, Danjela, Mirjam, Silva, Agata, Karmen, Bojana, Maja in Blanka.

Pridobili smo dve igralnici in večnamenski prostor, vsaka igral-nica pa ima še pokrito zunanjo teraso, večje prostore za vzgojno osebje in svojo toplotno postajo. Stavbo so v celoti energet-sko sanirali, zato bo zdaj skozi dobro izolirane stene in streho uhajalo bistveno manj toplote. V nove prostore smo se vselili 2. septembra, 19. septembra pa smo imeli slavnostno odprtje pre-novljenega vrtca in prizidka. Na prireditvi so se predstavili otroci iz skupin Sovice in Sončki, in sicer s petjem, plesom ob venčku

ljudskih pesmi in z deklamacijami. V programu so nastopili tudi otroci, ki so v lanskem šolskem letu obiskovali izrazni ples pod vodstvom Milojke Širca, in Šolski pihalni orkester Komen z diri-gentom Matijo Tavčarjem.

V vrtcu smo na ogled postavili razstavo otroških izdelkov na temo *Pri nas pa vrtec zidamo* in projekcijo fotografij otrok, njiho-vih izjav o vrtcu ter fotografije vrtca v različnih gradbenih fazah. Otroci so o vrtcu podali svoje vtise, izjave.

»Je velik, visok, nov.«

»Naš vrtec je lep, v njem so pridni otroci.«

»Ker so notri majhni dojenčki.«

»Imamo prijatelje in si posodimo igrače.«

»Garderoba je lepa.«

»So bleščeča tla.«

»Super, zato ker nam ne bo treba iti po dežju do šolske telovadnice, ker zdaj jo imamo tukaj.«

»Ker je tukaj tudi na hodniku kotichek.«

»Je lep zunaj in tudi znotraj.«

V novem vrtcu sta nam bivanje in delo v veselje, saj se v njem vsi prijetno počutimo.

Besedilo: Blanka Kermolj

Vabilo na igralne urice

Vrtec Komen v mesecu januarju vabi vse otroke, ki še ne obiskujejo vrtca, na igralne urice.

**Vabljeni 13., 20. in 27. januarja 2014,
in sicer od 16:30 do 17:30.**

Veselimo se srečanja z vami.

Teden otroka z gasilci

Mesec oktober je mesec požarne varnosti, prvi teden v oktobru pa je teden otroka. Zato smo se v Vrtcu Komen odločili, da ti dve temi združimo in se v tednu otroka posvetimo gasilcem.

Teden smo pričeli s srečanjem z gasilci na prostorih ob nogometnem igrišču, kjer so nas pričakali s svojimi vozili, nam demonstrirali nekaj vaj gašenja, nam predstavili poklic gasilca in ob tem tudi svojo opremo. Preko tedna so potekale razne dejavnosti, vsebinsko vezane na gasilce: sprehodili smo se do gasilskega doma, prebirali literaturo na temo gasilcev, si ogledali risanko *Gasilec Samo*, knjižničarka Marija pa nam je ob projekciji predstavila zgodbo *Živalski gasilci*. Priredili smo si tudi rdeči dan. Na ta dan smo prišli v vrtec v rdečih oblačilih in izvajali razne 'rdeče' dejavnosti: ples z rdečimi baloni, igro z rdečimi žogami in obroči, petje pesmic o rdeči žogi in rdečem avtu, tiskali smo z rdečo barvo in si izdelali čisto pravo rdečo gasilsko čelado. Kot naročeno pa je bila po tednu otroka v torek, 15. oktobra 2013, v vrtcu izvedena še vaja evakuacije, ki je bila krasen zaključek teme o gasilcih.

Besedilo: Agata Masten

EKO

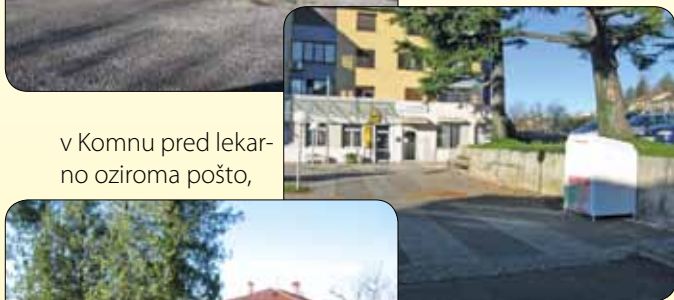
Zbiranje rabljenih, a še uporabnih oblačil

Občane obveščamo, da smo v novembru v sodelovanju z Občino Komen ter s podjetnikom Bogdanom Hafnerjem, s. p., recikliranje tekstila, postavili tri zbiralnike za zbiranje rabljenih, a še uporabnih oblačil, obutve, tekstila, igrač ... Zbiralniki za oblačila so last podjetnika Bogdana Hafnerja, ki tudi skrbi za redno praznjenje le-teh, in sicer 1-krat tedensko. V kolikor opazite, da je kateri izmed zbiralnikov prenapolnjen, nas o tem, prosim, obvestite na tel. št. 05 73 11 240.

Na območju Občine Komen so postavljeni trije zbiralniki:

v Štanjelu pri ekološkem otoku »na placu«,

v Komnu pred lekarno oziroma pošto,

v Gorjanskem pri večjem ekološkem otoku nasproti vaške cerkve.

Namen zbiranja oblačil, obutve, tekstila ... je njihova ponovna uporaba, zato prosimo, da so oddana oblačila v dobrem stanju, čista in zapakirana v pvc vrečkah, da se ne poškodujejo oziroma zmocijo. Prosimo tudi, da se držite spodnjih navodil, kaj v zbiralnik sodi in kaj ne.

V zbiralnik oblačil sodijo:

uporabna rabljena oblačila,
uporabna rabljena obutev,
hišni tekstil (posteljnina, prti, brisače, zavese, ...),
modni dodatki (torbice, pasovi, šali, kape, rokavice, kravate, ...),
plišaste igrače.

V zbiralnik NE sodijo:

strgana, mokra in umazana oblačila,
krojaški polizdelki in odpadki,
žimnice.

Zbrana oblačila se sortirajo glede na vrsto ter pripravijo za ponovno uporabo v trgovinah z rabljenimi oblačili ter v humanitarne namene.

Besedilo in foto: KSP, d. d., Sežana

Humanitarna pomoč

Zaradi povečanega števila brezposelnih v Sloveniji so se posledično zelo povečale tudi vloge za humanitarne pomoči, kot so: denarne pomoči za plačilo računov, potreb otrok in prehrana, kar opažamo tudi v kraško-brkinski regiji.

Na Centru za socialno delo smo se tako sestali predstavniki Karitasa, Rdečega križa in Centra za socialno delo z namenom, da se dogovorimo o pravični razdelitvi humanitarne pomoči za vse prosilce (paketi prehrane so namreč omejeni).

Dogovorili smo se, da vlagatelji lahko zaprosijo za paket prehrane le v eni organizaciji (ali v Rdečem križu ali v Karitasu in ne v obeh), da ne bi prihajalo do zlorab.

V januarju 2014 se lahko prosilci zglasijo na Centru za socialno delo in zaprosijo za novo priporočilo za dodelitev paketa prehrane za Rdeči križ in Karitas.

Besedilo: CSD Sežana

Novoletne prireditve za otroke in krajanje 2013/14

Dol pri Vogljah, sobota, 14. december 2013, ob 17:00

Gledališka predstava *Kam se je izgubil dedek Mráz?*

Divača – VDC, četrtek, 19. december 2013, ob 9:30

Gledališka predstava *Butalci*, sprejem dedka Mráza (interno za CU EV in VDC PE Divača in PE Sežana)

Sežana – Dom upokoencev, četrtek, 19. december 2013, ob 13:30

Voščilo dedka Mráza (interno)

Divača – Kosovelova knjižnica, četrtek, 19. december 2013, ob 16:00

Gledališka predstava *Zalino božično presenečenje*, sprejem dedka Mráza

Sežana – SVZ PE Sežana, četrtek, 19. december 2013, ob 19:00

Sprejem dedka Mráza (interno)

Orlek – vaški dom, petek, 20. december 2013, ob 17:00

Gledališka predstava *Kam se je izgubil dedek Mráz?*, sprejem dedka Mráza

Štjak – gasilski dom, sobota, 21. december 2013, ob 16:00

Čarodej Maris, sprejem dedka Mráza

Avber – vaški dom, sobota, 21. december 2013, ob 17:00

Gledališka predstava *Veseli cirkus otožnega klovna*, sprejem dedka Mráza

Štorje – kulturni dom, sobota, 21. december 2013, ob 17:00

Gledališka predstava *Čarobni zajček*, sprejem dedka Mráza

Kazlje – vaški dom, nedelja, 22. december 2013, ob 16:00

Gledališka predstava *Veseli cirkus otožnega klovna*, sprejem dedka Mráza

Pliskovica – mladinski hotel, nedelja, 22. december 2013, ob 16:00

Gledališka predstava *Zalino božično presenečenje*, sprejem dedka Mráza

Škrbina – vaški dom, nedelja, 22. december 2013, ob 17:30

Gledališka predstava *Kam se je izgubil dedek Mráz?*, sprejem dedka Mráza

Grize – KS Vrabče, nedelja, 22. december 2013, ob 18:00

Gledališka predstava *Veseli cirkus otožnega klovna*, sprejem dedka Mraza

Sežana – Kosovelov dom, ponedeljek, 23. december 2013, ob 17:00

Gledališka predstava *Juri Muri v Afriki*

Sežana – pod šotorom v centru Sežane, ponedeljek, 23. december 2013, ob 18:00

Glasbena animacija z Andrejo Zupančič, sprejem dedka Mraza

Sežana – Osnovna šola Srečka Kosovela, torek, 24. december 2013, ob 8:10

Gledališka predstava *Nagajivi kozliček*, sprejem dedka Mraza

Štanjel – osnovna šola, torek, 24. december 2013, ob 8:10

Gledališka predstava *Skrita pravljica*, sprejem dedka Mraza (za Osnovno šolo in Vrtec Štanjel ter izven)

Tomaj – vaški dom, torek, 24. december 2013, ob 8:30

Gledališka predstava *Čarobni zajček*, sprejem dedka Mraza

Komen – kulturni dom, torek, 24. december 2013, ob 10:00

Gledališka predstava *Skrita pravljica*, sprejem dedka Mraza (za Osnovno šolo in Vrtec Komen ter izven)

Lokev – osnovna šola, torek, 24. december 2013, ob 10:00

Gledališka predstava *Nagajivi kozliček*, sprejem dedka Mraza

Dutovlje – osnovna šola, torek, 24. december 2013, ob 10:30

Gledališka predstava *Čarobni zajček*, sprejem dedka Mraza

Dane pri Sežani – vaški dom, četrtek, 26. december 2013, ob 16:00

Gledališka predstava *Veseli cirkus otožnega klovna*, sprejem dedka Mraza

Brestovica pri Komnu – osnovna šola, petek, 27. december 2013, ob 17:00

Gledališka predstava *Juri Muri v Afriki*, sprejem dedka Mraza

Križ – vaški dom, petek, 27. december 2013, ob 17:00

Gledališka predstava *Veseli cirkus otožnega klovna*, sprejem dedka Mraza

Dutovlje – SVZ Dutovlje, petek, 27. december 2013, ob 19:00

Sprejem dedka Mraza (interno)

Organizator prireditev, Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana, si pridržuje pravico do spremembe programa.

Izvajalci novoletnega programa:

TKŠD Urbanščica *Juri Muri v Afriki*,

Gledališče Bicikleta *Veseli cirkus otožnega klovna*,

Družinsko gledališče Kolenc *Čarobni zajček*,

Potujoče gledališče Kranjski Komedijanti *Butalci*,

Otroška gledališka skupina KD Franc Žiberna *Povir Kam se je izgubil dedek Mraz?*,

animatorka Andreja Zupančič, glasbena animacija *V pričakovanju dobrega moža*,

pravljčarka Renata Brglez *Zalino božično presenečenje*,

ŠKD Notranjc *Nagajivi kozliček*,

čarodej Maris.

Prireditve MDPM Sežana omogočajo Občina Sežana, Občina Divača, Občina Komen, lokalnimi donatorji, podjetja, posamezniki Krasa in Brkinov.

Vse prireditve so brezplačne. Prisrčno vabljeni!

Srečno novo leto in vesele praznike vam želimo člani Medobčinskega društva prijateljev mladine Sežana!

Napovednik

OBČINA KOMEN; TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER ŠTANJEL; Štanjel 1a, 6222 Štanjel
tel.: +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;

Napovednik prireditev v Občini Komen 15. december 2013–marec 2014

December

22. december NEDELJA	15:00	Božično-novoletni sejem	Komen	Kristina Markovič Tel.: +386 (0)31 553 421
24. december TOREK	20:00	Božičnica	Škrbina	Vaška skupnost Škrbina Škrbina 46 6223 Komen Tel.: +386 (0)5 766 80 15
25. december – 31. december		Veseli december – žive jaslice, razstava jaslic, prihod Božička, dedka Mraza ...	Štanjel	Agencija JOTA www.jota.si info@jota.si
26. december ČETRTEK	11:00	Žegnanje konj poteka pri cerkvi vaškega zavetnika sv. Mihaela, kjer župnik blagoslovi konje, pa tudi kruh, sol in spominke. Po končanem obredu »žegnanja« za dobro počutje obiskovalcev poskrbijo z dobrotami obložene mize in kuhano vino.	Kobjeglava, pri cerkvi	KUTD Kraški slavček Kobjeglava Tupelče Kobjeglava 67 6222 Štanjel, Tel.: +386 (0)31 203 712 kraski.slavcek@gmail.com
26. december ČETRTEK	19:00	Božično-novoletni koncert Pihalnega orkestra Komen pod vodstvom dirigenta Matije Tavčarja	športna dvorana OŠ Komen	Pihalni orkester Komen pihalniorkesterkomen@gmail.com
28. december SOBOTA	19:00	Večer domače in dalmatinske glasbe z gosti: Slavko Ivančič, klapa Solinar, Ansambel Tik-Tak	Kulturni dom Kobjeglava	Balinarski klub HRAST Kobjeglava-Tupelče, Kobjeglava 75, 6222 Štanjel hrast@bkhrast.si www.bkhrast.si Tel.: +386 (0)31 336 367

Januar

Datum	Ura	Prireditev	Kraj	Organizator/informacije
7. januar TOREK	17:30	Baletna pravljica	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80, knjiznica.komen@siol.net
8. januar SREDA	18:30	S knjižnim nahrbtnikom na potep ... kolesarjenje po strehi sveta (Tibet) s Karlom Bizjakom	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80, knjiznica.komen@siol.net
11. januar SOBOTA	15:00	Balinarska tekma, superliga BK Hrast : Planina Ribnikar – 7. kolo	Sežana – balinarska dvorana	Balinarski klub HRAST Kobjeglava-Tupelče, Kobjeglava 75, 6222 Štanjel hrast@bkhrast.si www.bkhrast.si

17. januar PETEK		Odprtje razstave Po sledih Aleksandrink in služkinj na Krasu, v Brkinih in na Vipavskem Razstava bo na ogled do 15. 2. 2014	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80, knjiznica.komen@siol.net
18. januar SOBOTA	15:00	Balinarska tekma, superliga BK Hrast : Rogaška Crystal – 8. kolo	Sežana – balinarska dvorana	Balinarski klub HRAST Kobjeglava-Tupelče, Kobjeglava 75, 6222 Štanjel hrast@bkhrast.si www.bkhrast.si
22. januar SREDA	18:30	S knjižnim nahrbtnikom na potep po Tasmaniji s Štefanom Reharjem	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80, knjiznica.komen@siol.net
25. januar SOBOTA	15:00	Balinarska tekma, superliga Skala : BK Hrast – 9. kolo	Sežana –Balinarska dvorana	Balinarski klub HRAST Kobjeglava-Tupelče, Kobjeglava 75, 6222 Štanjel hrast@bkhrast.si www.bkhrast.si

Februar

Datum	Ura	Prireditel	Kraj	Organizator/informacije
1. februar SOBOTA	15:00	Balinarska tekma, superliga BK Hrast : Luka Koper – 10. kolo	Sežana –balinarska dvorana	Balinarski klub HRAST Kobjeglava-Tupelče, Kobjeglava 75, 6222 Štanjel mail: hrast@bkhrast.si www.bkhrast.si
4. februar TOREK	17:30	Pravljica urica ob kulturnem prazniku – Zvezdica za- spanka	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80, knjiznica.komen@siol.net
11. februar TOREK	20:00	Pustovanje v Gorjanskem	Kulturni dom Gorjansko	Vaška skupnost Gorjansko in RKTŠ društvo Gorjansko Gorjansko 84, 6223 Komen
12. februar SREDA	18:30	S knjižnim nahrbtnikom na potep po Islandiji z Marizo Viragh	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80, knjiznica.komen@siol.net
15. februar SOBOTA	14:00	Odprtje razstave ob 70-letnici požiga in izгона občanov iz Komna in okolice. Razstava bo na ogled do 14. 3. 2014	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80, knjiznica.komen@siol.net
15. februar SOBOTA	15:00	Balinarska tekma, superliga BK Hrast : Krim – 12. kolo	Sežana –balinarska dvorana	Balinarski klub HRAST Kobjeglava-Tupelče, Kobjeglava 75, 6222 Štanjel mail: hrast@bkhrast.si www.bkhrast.si
22. februar SOBOTA	15:00	Balinarska tekma, superliga BK Hrast : Antena Portorož – 13. kolo	Sežana –balinarska dvorana	Balinarski klub HRAST Kobjeglava-Tupelče, Kobjeglava 75, 6222 Štanjel mail: hrast@bkhrast.si www.bkhrast.si

Marec

Datum	Ura	Prireditel	Kraj	Organizator/informacije
5. marec SREDA	18:30	S knjižnim nahrbtnikom na potep po Siriji in Jordaniji z Nino Kogelj	Knjižnica Komen	Knjižnica Komen Tel.: +386 (0)5 766 85 80, knjiznica.komen@siol.net
28. marec PETEK–13. april NEDELJA		Mednarodno tekmovanje in festival glasbenikov solistov ter komornih skupin SVIREL	Štanjel	Kulturno društvo UPOL Tržaška 87, 1000 Ljubljana www.upol.si svirel@upol.si

Razstave

Datum/odprtje razstave	Razstava	Kraj	Organizator/informacije
stalna razstava	Stalna razstava slik in grafik Lojzeta Spacala	Štanjel – Grad: Galerija Lojzeta Spacala	Grad Štanjel Štanjel 1a 6222 Štanjel Tel.: +386 (0)7 690 197, gradstanjel@guest.arnes.si
stalna razstava	Stalna razstava o življenju in delu arhitekta in urbanista Maksa Fabianija	Štanjel – Grad: TIC Štanjel	TIC Štanjel Štanjel 1a 6222 Štanjel Tel.: +386 (0)5 769 00 56, Tel.: +386 (0)41 383 986, tic.stanjel@komen.si
Razstava Kobjeglava in Tupelče skozi čas	Prikaz življenja, zgodovine in dela v vaseh Kobjeglava in Tupelče	Kobjeglava, stara šola	Jožef Abram Tel.: +386 (0)51 355 578
Razstava (7. 12. 2013–12. 1. 2014)	Kamnoseške razstave društva Most	Štanjel (Stolp na vratih)	Nassa Desella, d. o. o. Marija Švagelj Tel.: +386 (0)5 769 00 18 Nassa.desella@siol.net

Predlogi izletov in ogledov v Občini Komen

OBČINA KOMEN; TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER ŠTANJEL; Štanjel 1a, 6222 Štanjel
tel.: +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;

Štanjel

turistično vodenje po Štanjelu

Turistično vodenje vključuje ogled Gradu Štanjel, Galerije Lojzeta Spacala, cerkve sv. Danijela, kraške hiše, Stolpa na vratih, Ferarijevega vrta in stalne razstave Maksa Fabianija. Ogled poteka približno 90 minut.

Cena ogleda za odrasle znaša 4 EUR na osebo, za otroke 3 EUR na osebo (v ceno je všteta vstopnina v Galerijo Lojzeta Spacala, kraško hišo, Stolp na vratih).

Vodenje lahko poteka v slovenskem, italijanskem, angleškem in nemškem jeziku.

Vodenje se organizira za skupine nad 14 oseb po predhodni najavi.

Informacije: TIC Štanjel: +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986

Galerija Lojzeta Spacala

Urniki:

Torek–petek: 11:00–14:00

Sobota–nedelja: 10:00–16:00

Ponedeljek zaprto Za napovedane skupine po dogovoru.

Vstopnina: 2 EUR.

Lojze Spacal velja za enega najvidnejših likovnih ustvarjalcev v povojnem slovenskem in italijanskem prostoru ter za svetovno uveljavljenega umetnika, ki je svoj ustvarjalski vrh dosegel v grafičnih tehnikah, predvsem v linorezu in lesorezu. Zapisal se je kot

umetnik Istre in Krasa, saj je motive črpal iz teh dveh pokrajin in jih preoblikoval v lasten likovni jezik. V kraški hiši je urejena etnološka zbirka v dveh nadstropjih.

Informacije: Galerija Lojzeta Spacala: +386 (0)5 7690197; gradstanjel@guest.arnes.si

Kraška hiša

Kraška hiša odraža značilnosti prvotnih kraških hiš, grajenih v času romanike in gotike. V pritličju je gospodarski del, v prvem nadstropju pa spalni in kuhinjski del. V njej je etnološka razstava. Ogled je možen po dogovoru.

Informacije: Galerija Lojzeta Spacala: +386 (0)5 7690197; gradstanjel@guest.arnes.si

Kvadratni stolp – stalna razstava Maksa Fabianija

Razstava je nastala kot poklon velikemu Kraševcu, čigar bogata materialna in duhovna zapuščina nas v teh krajih spremlja na vsakem koraku. Razstava želi podati vpogled v Fabianijev širok ustvarjalni opus, ki ga umešča med najpomembnejše arhitekta Srednje Evrope na prelomu iz 19. v 20. stoletje.

Ogled je možen v času odpiralnega časa TIC-a. Vstop je prost.

Informacije: TIC Štanjel: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; tic.stanjel@komen.si

Stolp na vratih

Urnik:

Torek–nedelja: 10:00–18:00 (oziroma po dogovoru)

Ponedeljek zaprto Za napovedane skupine po dogovoru.

Vstopnina: 1,5 EUR.

Stolp na vratih je eden od dveh vhodnih stolpov v Štanjel, v katerem je urejena galerija s priložnostnimi razstavami in trgovina s spominki.

Informacije: Nassa desella, d. o. o.: +386 (0)5 7690018; +386 (0)31 522188; nassa.desella@siol.net

Fabianijeva pot

Urejena sprehajalna pot od Ferrarijevega vrta do rojstne hiše arhitekta Maksa Fabianija.

Informacije: TIC Štanjel: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; tic.stanjel@komen.si

Volčji Grad

Urejena učna pot – pot kamna

Urejena in označena učna pot po vasi in okoli nje. Spoznali boste značilnosti kraške krajine, kraških naselij ter spoznali posebnosti Volčjega Grada, vasi z izredno bogato kamnoseško dediščino in enim največjih ohranjenih prazgodovinskih gradišč pri nas.

Pot je uredilo Društvo Debela griža, ki organizira turistična vodenja.

Informacije: www.volcjigrad.com, TIC Štanjel: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; tic.stanjel@komen.si

Kobjeglava

Razstava Kobjeglava in Tupelče skozi čas

Razstava se nahaja v večnamenskem prostoru v središču Kobjeglave (Kobjeglava 67) blizu cerkve.

Razstava uprizarja zgodovino vasi Kobjeglava in Tupelče vse od rimskih časov do danes ter življenje in delo domačinov.

Ogled je možen po predhodnem dogovoru.

Informacije: Kulturno umetniško in turistično društvo Kraški slavček Kobjeglava -Tupelče: +386 (0)51 355 578 (Jožef Abram).

Pot devetih kalov – tematska krožna pohodna pot

Pot zajema devet starodavnih vodnih virov v okolici vasi Kobjeglava in Tupelče, namenjena pa je spoznavanju in ohranjanju naravne in kulturne dediščine Krasa. V poldrugi uri lahko hoje boste spoznali, kako pomembni so bili kali za preživetje kraških vasi nekoč in kako nanje gledamo danes. Slabih šest kilometrov poti je večinoma speljane po gozdu, v prijetnem zavetju borovcev, manjši del pa vodi po asfaltnih cestah v vasi. Pot je za hojo primerna v vseh letnih časih, najlepša pa je v zgodnjih pomladanskih ali jesenskih dneh, ko se narava obda v čudovite barve. Vaško društvo organizira vodene ogledne poti ter vasi.

Informacije: Društvo Kraški slavček Kobjeglava-Tupelče, Kobjeglava 67, 6222 Štanjel; e-mail: kraski.slavcek@gmail.com, TIC Štanjel +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986

Gorjansko

Spominska soba dr. Karla Štreklja in dogodkov, ki so zaznamovali kraj med 1. svetovno vojno

Spominska soba jezikoslovca, publicista, slavista in narodopisca dr. Karla Štreklja je postavljena v njegovi rojstni hiši (Gorjansko 99). Razstava prikazuje njegovo življenjsko pot ter poleg njegovega najbolj poznane delo (zbirke slovenskih ljudskih pesmi v štirih knjigah) tudi druge, prav tako pomembne stvaritve. Ob spominu na 150-letnico njegovega rojstva je bil pred rojstno hišo postavljen doprsni kip avtorja Mirsada Begića.

V nadstropju je prikazan slikovni in tekstualni opis dogodkov iz 1. svetovne vojne, ki so usodno zaznamovali Gorjansko kot linijo južnega dela soške fronte.

Ogled je možen po predhodnem dogovoru.

Informacije: Štrekljeva domačija Gorjansko: +386 (0)31 514 663 (Pavel Kosovac)

Avstro-ogrsko vojaško pokopališče iz 1. svetovne vojne

Je največje pokopališče avstro-ogrske vojske na območju soške fronte. Pokopanih je preko 10.000 vojakov.

Možen je samostojni ogled.

Informacije: TIC Štanjel: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; tic.stanjel@komen.si

Sveto

Cerkev sv. Tilna

Cerkev spada med najpomembnejše spomenike sakralne arhitekture na Slovenskem. Edinstvena je predvsem zaradi osmerokotne oblike cerkvene ladje iz leta 1576, ki jo pokriva strešna konstrukcija dežnikaste oblike, sloneča na enem samem stebru. Tik ob cerkvi stoji več kot 500 let stara lipa. V središču vasi je avstro-ogrsko vojaško pokopališče iz 1. svetovne vojne.

Vodeni ogled je možen po predhodnem dogovoru.

Informacije: TIC Štanjel +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; tic.stanjel@komen.si

Dolina reke Branice – Dolanci

Spomenik barona Andreja Čehovina

Andrej Čehovin je bil častnik avstrijske vojske in baron. Bil je eden pomembnejših mož slovenske vojaške zgodovine. Sodeloval je v bojih avstrijske armade v Italiji v revolucionarnih letih 1848 in 1849. Za svoja junaštva je prejel številna priznanja. Leta 1850 mu je cesar Franc Jožef podelil najvišje vojaško priznanje – viteški križ reda Marije Terezije.

Pred njegovo rojstno hišo v Dolancih je postavljen spomenik, delo arhitekta Maksa Fabianija.

Možen je samostojni ogled.

Informacije: Hiša posebne sorte: +386 (0)5 769 00 00; +386 (0)41 728 619; TIC Štanjel: +386 (0)5 769 00 56; +386 (0)41 383 986; tic.stanjel@komen.si

Filmšula širi filmsko obzorje in družbeni pogled

Filmšulo izvajamo Kosovelov dom Sežana, Mladinski center Podlaga in Šolski center Srečka Kosovela Sežana v sodelovanju z Zavodom Vizo, zavodom za uveljavljanje vizualne kulture.

Cilj Filmšule je dijakom približati filmsko umetnost kot tako, saj mladi filma velikokrat ne dojemajo kot umetnost, ampak bolj kot zabavo, in hkrati izostriti kritičen pogled na svet, v katerem živimo. Poleg ponudbe kakovostnega in raznovrstnega filmskega programa bomo skušali s filmsko vzgojo poudariti pomen filma za kritičen premislek o naši družbi in svetu, v katerem živimo. Filmska vzgoja bo temeljila na ogledu kakovostne filmske vsebine, na seznanjanju z raznolikimi filmskimi stvaritvami, spoznavanju kreativnega ustvarjanja filmskih del, na kritičnem branju ter posledično razumevanju filma.

Program Filmšula smo začeli izvajati novembra 2013 z delavnico animacije, trajal pa bo vse do maja 2014. Ogledali si bomo sedem filmov, od tega tri družbenokritične dokumentarce, ki jih uokvirijo spremljevalne vsebine: pogovori (pedagoški ter pogovori z gosti, ustvarjalci), delavnice, razstava ipd.

Delavnica animacije v začetku novembra je odlično uspela, udeležilo se je je čez 20 dijakov. Ustvarili so domiselne kratke animacije,

ki so objavljene na spletni strani šole (<http://www.ss-sezana.si/sss/>). Konec novembra pa se je v Mladinskem centru Podlaga odvila prva projekcija v seriji dokumentarnih filmov. Na sporedu je bil dokumentarno-igrani film *Plastik fantastik*. Pod režijo se je podpisal mladi inženir gozdarstva in dobitnik študentske Prešernove nagrade, Uroš Robič. Po ogledu projekcije je sledil zanimiv pogovor z režiserjem.

Napovedujemo:

Animiran film PERZEPOLIS

Petek, 20. december 2013, ob 15. uri (v Kosovelovem domu Sežana), vstopnina: 2 EUR

Filmu sledi pogovor (Zavod Vizo, pogovor vodi Rok Govednik).

Dokumentarni film THE UNSEEN IRAN (Še nevideni Iran)

Petek, 17. januar 2014, ob 15. uri (MC Podlaga)

Vstopnine ni.

V sklopu dokumentarnega filma bomo v januarju izvedli tudi delavnico kritične pismenosti z naslovom *Moč informacij*. Datum bo objavljen naknadno na spletni strani MC Podlaga (www.mcpodlaga.com).

Ogled filma IME MI JE LI

Petek, 7. februar 2014, ob 15. uri (v Kosovelovem domu Sežana), vstopnina: 2 EUR

Filmu sledi pogovor (Zavod Vizo, pogovor vodi Tomaž Gregorc).

Filmšuli se lahko pridruži kdorkoli in kadarkoli – na posameznih projekcijah. Vabljeni!

Besedilo: Nina, Franja, Alenka in Samo
Foto: Nina Ukmar

Obnovljena digitalizirana kinodvorana

Kosovelov dom Sežana prenavlja oziroma digitalizira Veliko dvorano. V decembru bomo lahko že postregli s prvimi digitalnimi predvajanja filma, mogoče pa si bo ogledati tudi filme v 3D-tehnologiji. Digitalizacija pomeni opremljanje dvoran z digitalno opremo, ki ustreza standardu DCI, ki so ga sprejele skoraj vse kinematografije v Evropi. Gre za standard, ki nadomešča 35-milimetrsko kopijo, ki je do sedaj skorajda 100 let gnala kino. Digitalizacija pa ne pomeni zgolj nabave projektorjev, pač pa gre za celovito prenovo tehnične kinematografske infrastrukture (nabavo projektorja in strežnika oziroma predvajalnika digitalnih vsebin) ter tudi za nov zvočni sistem.

Digitalizacijo sta nam omogočila Občina Sežana in Slovenski filmski center (sredstva z javnega razpisa iz leta 2013). Takoj po podpisu pogodbe s Slovenskim filmskim centrom smo objavili povpraševanje za nakup opreme za digitizacijo Velike dvorane Kosovelovega doma Sežana. Tehnični delavci izbranega ponudnika so si podrobno ogledali Veliko dvorano in pripadajočo projekcijsko kabino in skupaj smo ugotovili, da bo potrebno projekcijsko kabino povečati, tako da se poruši vmesna stena s sosednjo kabino. Trenutno (v času pisanja članka) je izvedena montaža projektorja, dveh platen in ostale opreme, začeli pa smo že z izobraževanjem kinooperaterjev. Kmalu naj bi bila

montirana še avdiooprema. Slavnostno odprtje načrtujemo v začetku decembra.

Filmu se bomo še posebej posvetili v januarju, saj v tem času ni toliko drugih prazničnih dogodkov. Obiskovalcem bomo ponudili tudi dan odprtih vrat z možnostjo ogleda krajših promocijskih projekcij.

Prosimo vas, da za januarske dogodke spremljate naš mesečni informator oziroma našo spletno stran.

Vabljeni na projekcije!

Besedilo: Nina Ukmar
Foto: Rafael Vončina

Nagradna križanka

				Burja	NASELJE MED BRKINI IN ČIČARIJO	FR. PIS. ZF ROMANOV (JEAN- PIERRE)	TELUR	NEMORALEN, POKVARJEN ČLOVEK	VULKANSKI OTOK PRI SUMATRI	SLOVENSKI KLASIČNI FILOLOG IN PREVAJALEC ŠKERLJ		KDOR VLADA	SOČUTNA ŽENSKA, USMILJENKA	MANJ RODOVITNA PRST IZ GLINE	OSLU PODOBNA ŽIVAL
KAR DAJE PREDMETOM STARINSKI VIDEZ											KAR SE VSUJE				
SVETNIK ZAVETNIK HLAPCEV											FR. SKLAD. (EDOUARD, 1823 – 1892)				
DELNIŠKA DRUŽBA						EGIP. BOG SONCA					IRANSKO M. OB KASPIJSKEM MORJU				
NELEPOST						MESTO V BIH					SMUČAR KARNIČAR				
AM. FILM. IG. (DONNA)									MESTO V GUADALA- JARI (ŠPANJA)	REŽISER ŠTIGLIC	GRŠKI ŠPORTNI KLUB IZ SOLUNA				
PREBIVALKÀ LJUTOMERA											AM. PSATELJ (ELMER)				
											VRSTA CIGARE				
RUSKA DOLŽINSKA MERA, PRIBLIŽNO SEDEMEDESET DENTIMETROV				MANJŠA NAPRAVA	VRSTA KRUHA							DEL, DELEŽ, PARCELA			
					PEVEC OFARIM							TIPKOVNICA			
GORA V ETIOPIJI						NIKALNICA			ŽENSKO IME					SLOVENSKA ŽENSKA REVUJA	DRŽAVNA BLAGAJNA
						VETRNI JOPIČ			ELEKTRO- VOLT						
TLAKA; TEŽKO DELO, GARANJE							SKRB ZA BOLNIKA								
							STAREJŠI								
ŠPIJONAŽA											KOLONIALNI VOJAK				
											ŠTUDIJSKI NASAD (MN.)				
VZDEVEK BERAČA ARNEJA (ODISEJA)					NAPAČNO PREPRIČAN.				MEHIŠKO- AMERIŠKI GLASBENIK (CARLOS)						
					KRAJ NA PELOPONEZ.										
LUKA V NOVI ZELANDJI							PAPIRNATA KAPA						POVRŠINSKA MERA		
													GLAVNI ŠTEVNIK		
 TOMAŽ MAHKOVIC				VIHRAV ČLOVEK					FR. GOLMAN (NOEL)					PREBIVAL. OTOKA	VODJA MOŠTVA
				ZNOJ					RADIJ						
PIJAČICA								KONICA	GRŠKA ČRKA			UGOVOR, PRITOŽBA			
									ŽENSKO IME						
PRIKAZ MNENJA GLEDE NA KAKOVOST						IZDELOVA- LEC VOZOV						CERKVENO SODIŠČE			
						SKRIVAČ HAJDUKOV						NOGOMETAŠ DIAZ			
TARA					SENO	MALAVIJSKO JEZERO				VEK, DOBA				ZAPOREDNI ČRKI	
						PREDSTOJ. SAMOSTANA				IGRALEC PACINO				NEIMENOVAN ČLOVEK	
				NAČIN KONJSKEGA TEKA	ZMLETO ŽITO			ZELENICA					ATA		
					NJORKA			IGRALKA RINA					RIM. BOG. JEZE		
GOROVJE V SREDNJI EVROPI								RAZSVET- LJENEC							
								PESNITEV							
THOMAS ??? EDISON							AMERIŠKI KOMIK (ROSCOE)				NASUTINA LEDENIKA, GROBLJA				
ELEKTRIČNA RIBA							POKRIVALO				KNJIŽEV- NICA SEIDEL			PLUS	

GESLO:

Geslo križanke nam na dopisnici pošljite **do petka, 21. februarja 2014**, na naslov Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen, s pripisom »za nagradno križanko«. Na dopisnico ne pozabite pripisati svojega imena in priimka, naslova ter telefonske številke. Med prispelimi pravilno izpolnjenimi gesli bomo izžrebali tri nagrajence.

Rešitev nagradne križanke Burja september 2013 (vodoravno): ara, tipalo, Pescadores, Ačkun, smet, SN, dota, Mao Zedong, Jasna Majda, portal, Nola, Boltežar, edamec, Anjara, ulica, Arh, kokoš, egerij, Rio, akontacija, Ist, Malalan, Asan, uta, Inn, Joan, jat, stikač, abonentka, seks, antika, Sion, evro, livka, pi, ovinek, cin, rman, poligamija, oblič, Ilija, okov, peoni, Jeran, Žana, Alvar. **Geslo:** Jasna Majda Peršolja
Žreb je nagrade razdelil takole:

1. nagrada: Marjan Kobal iz Tomačevice (knjiga Volčji Grad,
2. nagrada: Breda Ščuka iz Štanjela (med),
3. nagrada: Milivoj Frančeskin iz Brestovnice (majica).

Gasa starega Štanjela skozi čas v štirih slikah

Fotografija številka 1: fotografiral jo je Veno Pilon 1. januarja 1926. Levo škarpa farovškega vrta, zadaj Tinčetova hiša z gan-kom. Desno štanjelsko župnišče z dimnikom, spredaj gotski opornik cerkve sv. Danijela. V sredini lepo, kamnito stopnišče z ograjo, nad njim dva baročna pilastra s kroglama. Štirje taki pi-lastri so še danes pri ostalih dveh vhidih na žegen, eden nosi letnico nastanka 1679.

Fotografija številka 2: fotografiral jo je Božidar Jakac 1. oktobra 1947, tj. pol meseca po priključitvi Primorske. Škarpa farovškega vrta, Tinčetova hiša, oporniki cerkve. Oporniki skrivajo ruševine farovža, zato te niso vidne. Minirali so ga minerci XXX. partizan-ske divizije, ukazal je takratni komandant divizije Branko Kodrič. Stopnišče je razmajano, ograje in dveh pilastrov ni več na svo-jem mestu.

Fotografija številka 4: fotografiral jo je Jožef Švagelj 24. novembra 2013. Farovski vrt se zarašča. Tinčetovo hišo so začeli obnavljati. Za oporniki cerkve so delno vidni ostanki župnišča v bršljanu. Območje župnišča je največji in najbolj neurejen predel starega Štanjela. Očitno še ni dozorela volja za njegovo prenovo. Stopni-šče je obnovljeno, dobilo je tudi ograjo, manjkata mu pilastra, da bi bilo delo prav zaključeno.

Prve tri črno-bele fotografije so iz zbirke fotografij Slovenskega etnografskega muzeja iz Ljubljane, četrta je iz moje osebne zbirke.

Besedilo: Jožef Švagelj